

SLOVENE C

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . " 2.20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejeman mesečno . . . 1.70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 13 v
za dvakrat . . . " 12 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enostolpna pettivrsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna pettivrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvenredno na
dolge in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 18 strani.

Temelji habsburške države.

(Dr. Ign. Žitnik.)

Viribus unitis.

V dobi splošne volilne pravice ter splošne vojaške in davčne dolžnosti je vsak državljani tesno vezan na svojo državo. Vsi sloji prebivalstva so poklicani, da sodelujejo v javnem življenju in skrbe za svoj blagor, ki je obenem tudi pogoj razvoju in zdravemu napredku države. Od javnega življenja je namreč odvisna sreča ali nesreča posameznika, družine in naroda. Zato vidimo, da v naprednih deželah državljani pazljivo zasledujejo notranjo in zunanjo politiko, ki v stoterih in tisočih vprašanjih vpliva na zasebno in družinsko življenje.

In pri nas? Bogu bodi potoženo, ker gre vse narobe. Na Ogrskem vlada mogočna klika aristokratov in židovskih magnatov, ki ruši temelje habsburške monarhije ter tlači k tlom pravice svojega ljudstva in večino nemažarskega prebivalstva. V Avstriji pa se ravšajo manjši narodi z močnejšimi in srečnejšimi za svoj narodni obstanek, razni živijo za mandate in rojeni politiki za ministrske seje. Ljudstva sicer z zanimanjem zasledujejo dogodke na Balkanu, malo pa se zmenijo za državni zbor, ki, razkosen v mnoge stranke in strančice, počiva in posluša, kakor mliha, ki mu usiha voda ali klepetec v zatišju. Apatija in letargija se polasča prebivalstva, ki ne ve, kod in kam ga zanese državni brod. In odmevi nezadovoljnosti, praznih nad in morečega strahu vzbujajo škodoželjnost in drznost raznih skrivnih in javnih sovražnikov ter neprijateljev habsburške monarhije. Oni krogi, katerim je izročena v roke usoda države in njenih narodov, še vedno niso na jasnem, kam plove ladja. Sedanja balkanska vojska pa je zgodovinski mejnik, pri katerem se mora zasukati smer na novo pot, ki državo pripelje iz zagate na ravno polje.

Danes praznujemo 200letnico pragmatične sankcije, ki je prvi državni temeljni zakon, s katerim je bila ugotovljena nerazdeljivost vseh habsburških kronovin in ustvarjena enotnost države. In ravno sedaj zopet globoko tičimo v krizi, streha nam gori nad glavami in majejo se stoletni stebri države, kakor da bi monarhija bila že

v razsulu. Vse obsoja in proklinja nesrečni dualizem, a malo jih je, ki bi hoteli razumeti ničevost tega nestvora in vedeli, kako naj se presnovi in preobudi naša skupna domovina. Temelji habsburške monarhije pa so tako trdni, faktorji, ki so ustvarili in v viharjih časa ohranili državo, tako močni, da le sanjači kujejo utopije in nergači delajo oporo. Eni izvajajo iz zgodovine enotnost in nerazdeljivost, drugi ločitev deželnih skupin, eni so centralisti, ti federalisti in separatisti, enim ugaja deželna, drugim narodna avtonomija. Tako se pogrezamo v kaos različnih pojmov in argumentov in se zapletamo v državnopravna vprašanja ter drug drugemu vezemo roke in noge, obenem pa se bijemo med seboj. Ako pa si ogledamo postanek in razvoj naše države, morda se prepričamo, da habsburške države niso ustvarile stranke, tudi ne želje in težnje posameznih narodov, marveč faktorji, ki danes delujejo s podvojeno silo, kulturne, socialne in zemljepisne razmere, ki danes v bistvu svojem še odločneje zahtevajo trdno zvezo habsburških dežel. Nujno potrebna pa je revizija državne ustave, razdreti se mora Prokrustova postelja, ki je za mnoge narode prekratka in pretesna, da morejo gibati in jim ne zastane kri v zdravih telesih. Ker je dualizem zmašil za Mažare in Nemce udobna naslonjača, za druge narode pa oplene in natezalnice, je prvo vprašanje, ali ta državni temelj danes še sloni na prvotni podlagi ali so mu spodmaknjena trdna tla in opore.

Leta 1526 je mogočni sultan Soliman II. pri Mohaču potolkel čete ogrskega kralja Ludovika II., ki je blizu Pečuha v potoku končal življenje brez potomcev. Po dednih pogodbah je imel pravico do ogrske in češke krone cesar Ferdinand I. Češki stanovci so cesarju sicer odrekli to pravico, vendar ga prostovoljno proglasili za svojega kralja. Na Ogrskem pa so bile žalostne razmere. Vladali so velikaši in si množili premoženje, kralj pa iz državnih dohodkov ni mogel graditi trdnjav in vzdrževati potrebne armade proti Turkom. Večina ogrskih srednjih in nižjih stanov je izvolila za kralja erdeljskega vojvodo Ivana Zapoljo, nekateri so Ferdinanda proglasili za kralja. Tem so se pridružili hrvaški stanovci, Slavonci pa so iz sovraštva do Nemcev potegnili z Zapoljo, ki je podpiral Turke proti Habsburžanom. Do leta 1547. je sultan podjarmil vso srednjo in zahodno Ogrsko in Zapoljev sin Ivan

Ziga je vladal na Erdeljskem in vzhodnem Ogrskem kot turški vazal. Turška nevarnost je med avstrijskimi narodi utrdila idejo, da je celokupna in enotna država potrebna kot odbijač proti turškim navalom. In, če priznamo kedaj v zgodovini ogrsko državo (magyar orszag), je nehala biti v blatu pri Mohaču.

Leta 1547 so »vedno zvesti ogrski stanovci« Ferdinandu I. in njegovim potomcem prisegli »večno zvestobo« in jo ponovili Maksimilijanu II., Rudolfo II., Ferdinandu II. in III. Ves ta čas pa so mažarski uporniki sklepali zveze s turškimi sultani proti Habsburžanom, ki so le s težavo odbijali turške roparje in požigalce. Le tako je bilo mogoče, da so nad 150 let turška kopita teptala krščanske dežele nad Belgradom, Savo in Donavo. Ogrski, to je mažarski stanovci so se v tej dobi zbirali v Požunu ali Sopronju, ker je na »starodavni kraljevi trdnjavi« Budu vihrala turška zastava. Mažari niso prsta ganili, da bi Turka prepodili. Ko je cesar Leopold I. (1658—1705) zbral armado proti Turkom, so leta 1667 skovali novo zaroto, da s turško pomočjo iztrgajo cesarju tudi severozapadni del Ogrske. Toda cesar Leopold je ukazal nad poljudi sto velikašev zapreti in njihova zemljišča zapleniti. Tega čina mažarski šovinisti še niso preboleli. Grof Tököly je ubežal na Erdeljsko in hotel s turško pomočjo ustanoviti »samostojno ogrsko državo« s Hrvaško, Slavonijo in Bosno, ki so še danes po mnenju mažarskih juristov in politikov »partes adnexae« krone sv. Štefana. Leta 1675. je Tököly romal v Carigrad, padel na obličje pred sultanom in mu poljubil nogo, da si izprosi denarja in vojakov proti Avstriji. Leta 1678. je Tököly s turškimi četami prodril na severnem Ogrskem do Košic in zanelil splošno vstajo proti cesarju in Avstriji. Po odposlancih je prosil pomoči francoskega kralja Ludovika XIV., ki je tudi prišel proti Nemčiji vojsko, ki se je končala s pridobitvijo Alzacije in Lotarinške dežele.

Leta 1681. je cesar Leopold sklical ogrske stanovce v Sopronj, da z njimi sklene mir. Prišel je tudi Tököly, ki so ga stanovci soglasno izvolili za voditelja »naroda«, ki naj cesarju narekuje pogoje. In Tököly je res zahteval, da ga cesar imenuje za ogrskega guvernerja, da cesar zapriše »zlatu bulo« kralja Andreja II. iz leta 1222. in se obveže, da združi s »samostojnim ogrskim kraljestvom« vse dežele, ki jih vzame Turkom. Cesar je odločno zavr-

nil te zahteve, Tököly pa je s turško in francosko pomočjo nadaljeval vojsko proti cesarju. Turški sultan Mohamed IV. je Tökölyja imenoval za svojega vazala na Gor. Ogrskem in poslal leta 1683. mogočno armado proti Dunaju. Medtem so mažarski uporniki Tökölyja izvolili za kralja in se pridružili turškim tolpam pred Dunajem. Prvi, ki so bežali pred krščansko vojsko, so bili mažarski uporniki. Od tega časa so se umikale turške čete proti Savi. Leta 1686. je cesarjeva armada osvojila Budo, ki je bila 145 let v turški posesti. Naslednje leto so cesarske čete zasedle Slavonijo in Srem. Poljski kralj Sobieski je poglaval sovražnika do Valahije. Sultana Mohameda so janičarji v Carigradu usmrtili, ker so ga bili uporni Mažari zvalili pred Dunaj.

Ko je bil cesar Leopold odgnal Turka do Belgrada, je leta 1687. sklical ogrske in hrvaške stanovce v Požun. Tu so sklenili »v večni spomin na slavne zmage cesarskih armad nasproti nečloveškemu sovražniku krščanstva« oni slavni zakon, na katerega se še danes sklicujejo mažarski politiki. Ta ogrski zakon je tedaj določil, da stanovci priznavajo dedinsko pravico Habsburžanom v primogenituri moškega rodu. Ako Habsburžani izumro v moškem rodu, morejo Ogrji in Hrvati svobodno voliti novega kralja. Razveljavili so tudi člen zlate bule iz l. 1222., ki je ogrskemu plemstvu priznaval pravico, da se sme svojemu kralju ustaviti s silo, ko bi kršil ustavo.

Leta 1688 je Maks Emanuel s cesarskimi četami zasedel Belgrad, ki je bil 167 let v turški pesti, leta 1691. je Ludovik Badenski porazil Turke pri Slanem Kamnu in princ Evgen Savojski leta 1697. pri Zenti. Turki so bili prisiljeni leta 1699. s cesarjem skleniti mir v Sremskih Karlovcih. Cesar Leopold si je osvojil s svojimi četami iz avstrijskih in nemških dežel brez mažarske pomoči, da proti mažarskim upornikom, vso Ogrsko do Banata, vso Hrvaško do Une in Velebita ter Slavonijo do Srema. Leta 1691. je cesar sedmograškim stanovom zagotovil ustavne pravice in deželo kot samostojni del priklupil Ogrski ter kneza Michaela Apafyja iz svojih sredstev odškodoval za prestol. Upornika Tökölyja pa so Turki zaprli v Nikomediji. Mažarski magnati pa še niso dali miru. Zahtevali so od cesarja svoja posestva, ki so jih bili izgubili za turške vlade. Rakoczy je s turško in francosko pomočjo začel nov upor proti cesarju.

LISTEK.

Andrej Einspieler.

Slavnostni govor državnega poslanca Grafenauerja na Slomšek - Einspielerjevi slavnosti v Ljubljani.

Slavni zbor!

Prazničen, veličasten je spomin, ki ga danes obnavljamo. Prihiti smo, da povišamo sijaj današnjega dneva, da damo duška spoštovanju in ljubezni ob jubileju dveh mož, kojih imena se leskečeta kakor zlato na nebu slovenske domovine. Odkar se je zbudila pri nas slovensko - narodna duša, se je vršilo mnogo manifestacij, a v tem pomenu besede ne nobena slavnost.

Pogrešali smo na nekaterih shodih pričakovane udeležbe, na drugih zaželenega sadu, na mnogih shodih tudi vladnega komisarja, ki bi kot tak poročal vladi resnico, ne zaradi nas, ampak zaradi naših nasprotnikov. Glavna razlika med temi shodi in današnjo slovesnostjo je, da je njen sklicatelj: duh naših narodnih prvoboriteljev — Slomšek - Einspielerjev,

Einspieler - Slomšek. Ta dva očeta severnih obmejnih Slovencev, ta dva apostola slovenskega naroda sta danes med nami. Njihov duh nas je zbral, da v iskreni ljubezni izkažemo naše spoštovanje spominu na ta dva sinova slovenske zemlje.

Andrej Einspieler, ali kakor ga ljudstvo na Koroškem še danes imenuje — naš stari Andrej — je bil izborni in zgleden duhovnik. Bil je pa tudi oče največje družine na svetu, kajti njegova družina šteje do 100.000 koroških Slovencev. On je bil življenje našega življenja, vrtnar slovenske zemlje na Koroškem.

Andrej Einspieler se je rodil dne 13. novembra 1813. v Svečah v Rožu kot sin domačega cerkovnika in pridnega tkalca. Lastnosti očetove in njegov poklic podeduje navadno njegov sin. Tudi naš Andrej je spadal v to vrsto sinov, četudi v drugi obliki. Po svojem poklicu je bil cerkovnik, po svojem razumu pa tkalec. On je služil Bogu in narodu! Einspieler sicer ni bil nedosegljiv talent, a bil je ognjevit in neumoren delavec na političnem, pa tudi na šolskem in literarnem polju. Marsikateremu današnjemu slovenskemu talentu je ta Einspielerjev kinč popolnoma tui in neznan. Ljubezen do naroda

in veselje do dela sta zelo skrčila Einspielerjevo noči in zaznamovala zelo malo počitka v njegovem Koledarju. Noč in dan je predel, navijal in tkal.

Leta 1835. je stopil mladi Einspieler v bogoslovje v Celovcu, kjer se je seznanil s Slomškom, tedanjim spiritulom v semenišču. Leta 1838. je nastopil kot kaplan. Leta 1839. je bil kaplan v St. Jurju na Zili. Od 25. maja do 30. septembra je kaplanoval v Zabnicah. Leta 1843. je bil v Krki, v Nemškem Šmihelu in v Šmohoru. Od 16. januarja 1845. do 31. jul. istega leta je služboval kot provizor v Lipi nad Vrbo. V Celovcu je prišel Einspieler leta 1846., kjer je bil do 1851. kaplan na mestni fari.

V Celovcu je ostal naš ljubljeneec 30 let kot profesor na realki. Slavni zbor! Do leta 1851. je sprejemal Einspieler svoja lepa spričevala le od svojih predpostavljanih; a najlepše in največja spričevala si je spisal sam za vse čase. To spričevalo nosi tudi zlata imena Slomšek, Majar, Janežič. Začenja se Einspielerjevo javno delovanje. Dne 28. avgusta 1853. je deželna vlada potrdila pravila Mohorjeve družbe. Leta 1863. je romal kot obsojenec v samostan oo. servitov v Lukovo. Isto leto je ustanovil nemški list »Draupost«. Tedaj je bil tudi izvoljen

v koroški deželni zbor. Leta 1873. je izdal drugič »Politični katekizem za Slovence«.

Leta 1882. je ustanovil Einspieler list »Mir«, ki še danes romlja kot glasilo koroških Slovencev med nepokvarjene narodnjake v deželi, kot glas, s katerim nas Einspieler še iz groba budi in krepi. Danes, ob stoletnici Einspielerjevi naj sklene vsak rodoljub in vsaka rodoljubkinja, da hočeta poslušati ta glas Einspielerjev in se ravnati po njem. Leta 1851. do 1882. so doba intenzivnega političnega delovanja Andreja Einspielerja. V teh burnih časih političnih bojev je nastopal kot uzoren duhovnik, časnikar, govornik, politik, poslanec, solnik, z eno besedo, kot najskrbnejši in vsestranski učitelj in voditelj slovenskega ljudstva.

Slavni zbor! To je v slabih obrisi naslikana podoba Andreja Einspielerja. Veliko hvalo dolgujemo temu možu zlasti mi koroški Slovenci. Ni bil sicer Slomšek, a ene duše z njim. Ko slavimo spomin Slomškov in Einspielerjev, naj se vžge v naših srcih nova ljubezen do naroda, v naši volji nova moč do dela!

Slava Slomšku, slava Einspielerju!

Princ Evgen je potolkel Turke (1716) pri Petrovaradinu in Temešvaru in osvojili Banat, drugo leto Belgrad. Leta 1718 so morali Turki v Požarevacu skleniti mir in cesarju odstopiti tudi kos Bosne in severno Srbijo. Ze tedaj bi bila Avstrija poglajna Turka v Azijo, ko bi se ne ovirali mažarski uporniki in njihovi zavezniki.

Ti zgodovinski podatki so bili potrebni, da moremo razumeti in obsojiti mažarsko predrznost in silovitost. Oč leta 1529. dalje zgodovina ne pozna ogrske države. Dežela je bila razkosana, mažarski rod ponižan in brez moči ter volje, da bi se rešil turškega jarma. V onemoglosti svoji so mažarski velikaši kovali zarote proti Avstriji in deželo spravili v propast. Habsburški vladarji so rešili mažarsko zalego in ji osvojili deželo ter z vojaško granico zavarovali proti turškim trinogom. In navzlic temu se ohola mažarska klika sklicuje na tisočletno zgodovino svoje »države«. Toda za nas nima zgodovina Arpadov nobenega pomena. Mažari so sami raztrgali staro svojo državo in jo izročili Turkom na milost in nemilost. Habsburžani so Mažarom darovali kraljevino, ki je le kronovina avstrijske monarhije, kakor Hrvaška ali Kranjska. To je zgodovinska resnica. Zato je nesramna predrznost, ako preti sedanji cesarjev tajni svetovalec grof Andrassy v svoji razpravi o državni ideji: »Ako »ogrski narod« proglasi, da je dedinsko pravo iz leta 1687. ugasnilo in se ločimo od Habsburžanov, poklicali bomo na njih mesto drugo nemško dinastijo.« Lepa je ta! Ko dobé Mažari še svojo armado, govorili bodo še glasneje. Seveda, mi živimo v dobi razporeke in dedinske pravice vladarjev postajajo zasebna stvar. Tudi zgodovinski naslovi so brezpomembni, ako jih opravičenci nočejo ali ne morejo braniti. Danes praznujemo dvestoletnico pragmatične sankcije, ki je ustvarila enotno in nerazdeljivo habsburško državo. Govorimo in pišemo o dveh državah, zadnja nagodba z Ogrsko iz leta 1907. tudi prizna dve državi pod žezlom habsburškega vladarja. Mažarski narod ima s svojega stališča prav, da čim več zahteva. Vprašanje pa je, ali imajo skupni ustavni faktorji pravico, da zametajo sadove stoletnih bojov in polagoma rušijo temelje monarhije? Quousque tandem?

Mir s Turčijo. — Mir na Balkanu.

(Prof. A. Bezenšek.)

Sofija, 15. aprila 1913.

Željno pričakovani odgovor velesil je bil včeraj izročen tukaj ministru predsedniku Gešovu. Med to noto velesil in med prejšnjo ni nobene stvarne razlike; samo besede so kombinirane na drug način, a zadržaj je isti. Med vrstami se pa čita povelje Evrope: »To so pogoji za mir med vami zavezniki in Turčijo; samo na podlagi teh pogojev boste sklenili mir!«

Kaj naj store sedaj balkanske države? Kakšno stališče naj te zavzamejo nasproti »zedinjeni Evropi«? — Ako se še nadalje pišejo in menjajo note, ne bode nobenega dobička od tega. Saj vidimo, da Evropa noče odjenjati niti za prst v korist balkanskim zaveznikom. A poslednji so odsto-

pali ped za pedjo, tako da je prejšnja velika razlika med stanoviščem velesil in onim balkanskim zaveznikom postala minimalna. Morebiti bo jutri še ta razlika izgledana — in mir bode sklenjen.

Edina koncesija, katero je Evropa napravila, tiče se obmejne črte: namesto Enos—Midia ob bregovih Ergene in Marice, sprejeta je bolj ravna črta, katara bo po ustni izjavi g. finančnega ministra Todorova urejena takole: začenja se pri Midiji (Ergene), gre naravnost proti mestu Muratliju, katero ostane Turčiji, a postaja muratlijska pripade Bulgariji; dalje od Muratlija gre mejna črta po vodorazdelu, med mestoma Kešan in Malgara, spušča se proti jugu blizu Saroskega zaliva in sega do Enosa na Belem (egejskem morju); a krajna točka na Črnem morju leži 15 km iztočno od Midije.

S to mejo se bode torej Bulgarija »nolens volens« morala zadovoljiti. Daljne note ne bodo nič pomagale: Evropa stoji trdno kakor severna zvezda. Ako zavezniki sprejmejo njeno povelje, precej je konec vojne, in mir bo še pred pravoslavno velikonočjo (katera je 27. t. m.) sklenjen, kakor je pred nekaj tedni ruski car obetal.

Ako pa zavezniki ne bi hoteli tega evropskega povelja sprejeti, tedaj ne ostaja drugega, kakor zahvaliti se Evropi za njeno posredovanje, pa udariti preko Čataldže proti Carigradu. Dalje se obotavljati, ne bilo bi niti v interesu zaveznikov, niti v interesu same Bulgarije. O tem so vsi tukajšnji merodajni krogi prepričani.

Vladni list »Mir« se nadeja, da bo popustljivost zaveznikov dala Evropi povoda, da se pravičnim zahtevam zaveznikov ne bo protivila. Ako v tem oziru ne bo zaprek od nobene velesile, potem se bo ne samo s Turčijo mir sklenil, ampak tudi med zavezniki se bodo zavzete dežele brez težav pravično razdelile. Tedaj ne bo potrebno zaveznikom še po sklenjenem miru držati znatne dele armade pod orožjem za obrambo proti tujim intrigam in hujškanjem enega zaveznika proti drugemu. Balkanska zveza tudi ne sme trpeti škode vsled neizmernih pretencij neodgovornih šovinistov, kakršni se nahajajo po vseh balkanskih državah in kakršni bi lahko spravili ne samo slogo, ampak celo mir med zavezniki v nevarnost, ako jim odgovorni, previdni faktorji ne bi stali nasproti.

V komuniqueju ruske vlade je tisti pasus, ki priporoča slogo balkanskim slovanskim narodom, posebno pomenljiv in več vreden kot vse drugo modrovanje v istem komuniqueju. Razdelitev Makedonije mora biti pravilna. Tudi v tem oziru svetuje Rusija kot starejša sestra mlajšim, takt in zmernost. Ako se pri delanju napravi sedaj kakšna nepredvidnost, potem bo imelo to slabe posledice za vse balkanske države: kaj koristi mir s Turčijo, ako se skrivajo káli nemira v notranjosti Balkana?

Naj torej odgovorni faktorji na Balkanu, ko sklepajo mir z zunanjim sovražnikom, ne pozabijo pripraviti jamstvo za notranji mir! Caveant consules!

Napad na Odrin.

Preteklo soboto je prinesel »Slovenec« podoben opis bulgarskega glavnega naskoka na Odrin. To poročilo smo primerjali s poročili ruskih in angleških vojnih dopisnikov ter z izjava-

mi polkovnika Žekova, načelnika generalnega štaba bulgarske oblegovalne vojske. Prepričali smo se, da je omenjeni opis zares zanesljiv. Objavljamo še nekoliko podrobnosti.

Načrt za glavni napad.

Odrin je bil najbolj utrjen od vzhodne strani; na tej strani je že naravni položaj ugoden za obrambo in tukaj so bile najsilnejše turške utrdbe. Ta stran trdnjave se je Turkom zdela nepristopna in zato posadka na tej strani ni bila najmočnejša. Najmanj utrjena je bila južna in južnovzhodna stran Odrina. Od tukaj je Šukri paša pričakoval glavnega napada in tukaj je zbral najboljše čete svoje posadke. Bulgari so vse to dobro vedeli; vedeli so, da se morejo, tudi slabše utrdbe krepko braniti, ako je obramba dobro pripravljena in urejena. Zato so se Bulgari odločili, da bodo Odrin napadli od vzhodne strani, kjer so se Turki čutili najbolj varni. A ta svoj načrt so skrbno skrivali; celo bulgarska vojska ni dobro vedela za načrt. Po tem načrtu je bulgarski generalni štab vztrajno in previdno pripravil glavni napad. Pol drugi mesec so rabili, da so primerno razpostavili in montirali oblegovalne topove in drugo artiljerijo, natančno premerili vse razdalje in s popolno preciznostjo namerili topove na natančno določene cilje. Pri tem delu so imeli največje težave na vzhodnem sektorju, ker je tukaj teren najtežavnejši in ker so Bulgari posebno na tej strani skrivali svoje pozicije. A vendar se jim je posrečilo, da so na vzhodni strani postavili oblegovalne topove 400 metrov od turških pozicij, eno baterijo celo v razdalji samo 300 metrov od turških pozicij. Na vzhodnem sektorju so streljali samo iz toliko topov, kolikor je bilo absolutno potrebno, in Turki prav do odločilnega trenutka niso vedeli, da je na vzhodnem sektorju koncentrirana najkrepkejša bulgarska artiljerija in glavna vojna moč.

Glavni naskok.

Ta bulgarski vojni načrt ni bil samo najskrbnejši in najpreciznejši pripravljen, ampak tudi precizno izvršen. Bulgarske čete južnega sektorja same niso vedele, da imajo njihove operacije pri glavnem naskoku le demonstrativni pomen; zato so prodirale z nevzdržno odločnostjo. Turki so bili popolnoma prepričani, da od juga prihaja glavni napad in so se tukaj najbolj energično branili. Tukaj je bil boj »na nož« najsrdečiji in tukaj so bulgarske čete kljub velikemu naporu najmanj napredovale, seveda je bilo to vse popolnoma po načrtu bulgarskega generalnega štaba. Med tem so pa pod varstvom artilerije naglo prodirale bulgarske čete na vzhodnem sektorju. Tukaj je poleg artilerije imela pehota veliko vlogo; nasprotno pa Turki ravno na vzhodnem sektorju niso imeli mnogo pehote, ampak večinoma samo artilerijo. Turki so bili popolnoma iznenadeni. Boja »na nož« na vzhodnem sektorju skoraj ni bilo, ker so Turki v paničnem strahu bežali. Artilerija vzhodnega sektorja je v odločilnem trenutku (dne 25. marca popoldne in 26. marca zjutraj) delovala s toliko preciznostjo in silovitostjo, da je v enem

dnevu (skoraj v 12 urah) glavne turške utrdbe dobesedno zdrobila v prah. Pri tej priliki je bulgarska artilerija pokazala svojo veličansko moč, spretnost in preciznost.

Sedaj lahko razumemo, kako so se mogle prav do odločilnega trenutka širiti vesti o slabosti bulgarske artilerije. Bulgari so znali skrbno skrivati glavno moč svoje artilerije in so hladnokrvno prenašali neugodne vesti o svojem topništvu. V odločilnem trenutku je pa bulgarska artilerija sijajno izvršila svojo nalogo. Bulgari sami niso pričakovali, da bodo tako hitro osvojili Odrin. Toda nevzdržni elan (navdušenje) pehote, čudovita spretnost in uničevalna sila bulgarske artilerije je nepričakovano pospešila zavzetje vzhodnega sektorja ter bulgarski vojski odprla prosto pot v Odrin.

V Odrinu.

V Odrinu se je lahko na malem prostoru opazovalo vse veličje bulgarske zmage in groza turškega poraza, navdušeno zmagošlavje Bulgarov ter globoko ponižanje in velika potrto Turkov. Turško prebivalstvo v Odrinu nastopa tako boječe in ponižno, kakor da bi hotelo že s svojim obnašanjem zmagovalce prositi usmiljenja.

Bulgarski general Ivanov, njegov štab in začasna bulgarska vlada se nahaja v prejšnji turški vladni palači (konak). Šukri paša je neposredno pred prihodom Bulgarov ukazal uničiti, zamazati in razrezati vse krasno pohištvo in krasne oljnaté slike so uničene. Na stenah se pa še nahajajo z zlatimi črkami napisani izreki iz korana in razni simboli turške države. V teh krasnih sobah, sredi med simboli in spomini nekdanje turške moči in slave, je sedež bulgarske vlade, tukaj se izdajajo naredbe generala Ivanova.

Po odrinskih ulicah korakajo bulgarske vojaške straže, vzdržujejo red ter iščejo skritih turških vojakov in častnikov. Včasih se pojavi četa bulgarskih vojakov, ki z godbo na čelu nesejo trofeje, najdene turške zastave. Pred važnejšimi javnimi poslopji pa bulgarska vlada deli kruh bednemu odrinskemu prebivalstvu.

Usmiljenke v Odrinu.

Kakor smo že poročali, imajo usmiljenke zagrebške provincije velik zavod v Odrinu; v tem zavodu deluje 24 usmiljenk, med njimi 3 Slovenke. Ta zavod je med obleganjem igral veliko vlogo; v tem zavodu so se namreč skrivali tuji podaniki. Dopisnik angleškega dnevnika »Daily Telegraph« poroča, da so se tuji zatekli deloma v francoske misijonske zavode, deloma pa k zagrebškim usmiljenkam; pravi, da sta v zavodu usmiljenk bivala tudi avstrijski in francoski konzul.

Od prednice zagrebških usmiljenk v Odrinu smo prejeli naslednje kratko poročilo: »Vse sestre in gojenke so ostale še žive in zdrave. Lakote nismo zelo trpele, ker smo o pravem času dobile posojilo, da smo se mogle preskrbeti z živežem za več mesecev. V zavodu nas je bilo skupno 90 oseb; res ni bila malenkost, skrbeti za toliko ljudi in imeti odgovornost za toliko otrok. Strah in groza obleganja smo srečno prestale, ostale so nam pa še težke skrbi, kako

Iv. Baloh:

Povest o cekinih.

Sedel je pri Petrovih za pečjo. Stopil sem v sobo neopažen, nikogar ni bilo v hiši. Ona je šla zaradi trgovine na potovanje, on pa je pospravljaj narejene platno dol v kleti v različne skrinje. Pri peči pa je sedel občinski revež, berač — Zbalc po imenu. Štel je svoje cekine in ravno dokončal: 33, 34, 35. Tedaj je končal in hotel spraviti cekine zopet v vrečo nazaj, kar se oglašim:

»Ali so res cekini?«

Prestrašen zagradi za mošnjček, pogleda nazaj z nenavadnim smegljajem in ko me zagleda, tedaj reče smeljeje: »O res so, res, pravi rumeni, zlati cekinčki so. Tako sem se prestrašil, sem mislil, da je — Matevž. Oh, ta mi dela skrbi! No, pa ne bo nič hudega. Ona je šla po kupčiji na Stajersko, on pa spodaj platno spravlja; pa mi je dejal, naj malo varujem, da kakšen berač v hišo ne pride.«

»A tako,« sem dejal ter priprl duri, kot bi hotel oditi. Poslušal in opazoval sem pa Zbalca še v naprej.

Ko je mislil, da je zopet sam, je zopet odprl svoj mošnjček in štel svoje cekine. Res, lepi, rumeni, svitli niso bili, ampak cekini so bili pa le. Ni čudno, da niso imeli več prvotne lepote, kajti Zbalc jih je preštel že nešteto krat, vsak dan po večkrat v skrbi, če se ni — kot je dejal — kakšen revež izgubil. Pa so bili tudi zaviti v petkanje umazane cunjé in povezani s trakom,

ki so ga njegove črne roke sto in sto krat odvezale in zopet privezale — zato so cekini izgledali kot čisto navadni bakreni stari vinarji. Ampak veselje je imel Zbalc nad svojimi cekini! Zopet jih je razvrstil po klopi po pet in pet skupaj, skrbno prijel v roko vsakega posebej, če se ne držita dva skupaj, in štel zopet 33, 34, 35.

Po sobi je bilo čisto tiho. Gori v golobjaku so se pod streho pogovarjali golobje, pa to Zbalca ni motilo, ker je bil navajen njihovih glasov. Solnce je sijalo skozi hruškine veje v sobo na Zbalčeve cekine, ki pa niso dali od sebe nobenega odseva. On pa je začel zopet od kraja: eden, dva, tri, do petin-trideset.

Po hiši se je slišalo le enakomerno: cvenk, cvenk... Ko je prišel do številke 35, se je na glas zasmejal:

»Hi, hi, hi, lepi ste, lepi, ampak premalo vas je! Ko bi vas bilo toliko, kolikor jih imajo v mestu v kasi, to bi jih bil Zbalc vesel! Pa vas ni! No, le potrpite, saj še ne bom umrl, vedno vas bo več, vedno več. Oh, ko bi vas bilo enkrat vsaj toliko, da bi naštel do sto. To bi bilo lepo! Oh, pa kako lahko bi vas nosil; veliko lažje kot pa 35. No, pa le potrpite, saj jih je bilo tudi spočetkoma samo pet, samo pet, in kar več let nisem prišel naprej, zdaj jih je pa 35. Ja, pa pravijo gospod Janko, naj vas nesem v posojilnico. Oh, nikoli ne! Da bi mi dali potem kakšne stare, raztrgane papirje, o tega pa ne. Tako se imamo radi, cekini se ne morejo ločiti

od mene, jaz pa od cekinov ne. Pa pravijo, da bo vojska s Turkom! O, s Turkom že ne, nima denarja, z Lahom pa bo, bo, in takrat bodo iskali cekinov. To se bo Zbalc smejal! — Pravijo, da bom umrl. O, to pa ne bo tako hitro. Triinšedemdeset let že imam, o, pa umrl še ne bom. So že šli tisti počivat v zemljo, ki so Zbalcu prerokovali, da bo umrl. Pa ni! Zbalc še nosi cekine, tisti so pa tiho. Pa, če bom umrl, bom umrl tako, kot sem Tonetu naročil. To pa gotovo, da pozimi ne bom umrl. O ne, da bi gospode zeblo, tega že ne. Umrl bom poleti, okoli sv. Jakoba, takrat imajo ljudje največ časa, mraza ne bo, vse bo doma, in ko se bo izvedelo, da je Zbalc umrl, pa bodo vsi prišli k pogrebu. Pa, veliki zvon bo zapel! — O, sem že naročil, da bodo zvonarjem nesli gori v zvonik vselej po dva litra najboljšega vina, da bodo zvonili dolgo, cele pol ure. In vsa fara bo govorila: Zbalcu zvonil, pa tako dolgo, seveda, imel je cekine! — Tega pa ne bo noben povedal, da sem jih pristradal! To bo lepo! Vsi gospodje bodo prišli, tudi gospodje patri, o vsi, pa gasilci me bodo nosili, vsak bo dobil po tri krone in južino in osmina bo, trije gospodje, kot pri vseh. Enaka pravica za vse. Če plačam, zakaj bi ne? — — Ampak Matevž, ta pa še zraven ne sme! O, dobro vem, da komaj čaka, da bi se Zbalc stegnil, pa se ne bo, kadar bo on hotel. Ne, Matevžu — niti vinarja! Če bi Matevž dobil te cekine, oh, oh, tedaj vas rajši vržem v tolmun na dno pri Ba-

lantovi žagi. Da bi vse zapil, oh, nikoli!«

Nekaj je padlo na tla. Najbrže je domača mačka prevrnila kako posodo. Zbalc se je prestrašil, umolknil, spravil cekine, zagrabil palico, da bi odšel. Tedaj sem odšel tudi jaz.

Zbalc je bil človek, ki ga je poznal vsak otrok. Enakomerno je hodil po ulicah dan za dnem. Vsakdo je poznal njegovo obleko, star klobuk z vedno svežimi cveticami, stare irhaste hlače, ki so že davno videle Abrahama, stare škornje, ki so bili zvesti njegovi spremljevalci poleti in pozimi. Na hrbtu je nosil običajno vrečo, v kateri je bilo le nekaj posode in par lesenih žlic. Korakal je počasi ob svoji palici naprej po cesti in se ni zmenil za nikogar. Hrano je dobival zastoj v samostanu; če je pa kdaj nepozno prišel in so mu drugi odjedli, kakor je dejal sam, je pa šel v kako drugo hišo. Da bi bil pa kupil kruha, tega pa ni storil. Kajti, kadar je nabral drobiža za deset kron, je šel prosit v prodajalno, naj mu dajo cekin. Pogledal ga je, če je pravi, pa ga spravil v svoj mošnjček. In tako jih je bilo doslej petintrideset. Zapravi ali porabil ni nikdar niti vinarja, saj ni imel nobene potrebe: ni pil, ni kadil. Spal je v praznem Petrovem hlevu, zjutraj je odšel, zvečer prišel. Tako je teklo njegovo življenje enakomerno naprej mesec za mesecem, leto za letom.

Zbalc je pa imel le enega sovražnika, in sicer svojega lastnega brata: Matevža. Četudi sta si bila brata, pa si

bi hišo rešile velikih dolgov. Hišo sta zadeli dve granati; ena je priletela v sobo, kjer je ležala bolna deklica, a je ni nič ranila. Granati sta napravili za 6000 kron škodo. Ne moremo zadosti zahvaliti Boga, da nas je tako varoval v tolikih nevarnostih.

Bulgarska artiljerija pri glavnem naskoku na Odrin.

Neki bulgarski častnik, ki je na vzhodnem sektorju sodeloval pri naskoku na Odrin, je v sofijskem »Miru« dne 16. aprila podrobno opisal ulogo in delovanje bulgarske artiljerije pri zavzetju Odrina. Iz obširnega opisa navajamo nekoliko zanimivih podatkov.

Doslej še noben vojni dopisnik ni podrobno opisal delovanja bulgarske artiljerije pred Odrinom. A popolnoma gotovo je, da je Odrin premagala ravno artiljerija. V vseh drugih bulgarsko-turških bitkah je »nož« (bajonet) igral odločilno ulogo, pri oblaganju in zavzetju Odrina je pa odločevala težka trdnjavska in težka poljska (havbična) artiljerija. Pehota se je pred Odrinom kmalu prepirala, da Odrin ni mogoče osvojiti z navadnimi naskoki. O tem nas je prepričal že dne 15. novembra naskok na prednjo pozicijo Maslaka, ko je pehota naskakovala brez artiljerijske priprave.

V drugi dobi vojske (od februarja dalje) je imel zapadni in severozapadni sektor po operacijskem načrtu le še demonstrativen pomen. Ta načrt je bil napravljen med premirjem. Med premirjem so se naše baterije skrivaj pomaknile bliže k trdnjavi.

Dolgo smo morali čakati povelja za dejansko napadanje Odrina. Glavno poveljstvo se je balo žrtve in je upalo, da se bo dal Odrin kmalu izstradati. V tem oziru nam je mnogo škodovala časopisja, pa tudi Šukri paša nas je varal z vestmi, da je v Odrinu lakota. General Ivanov, poveljnik oblegovalne armade, je pa vedno zahteval, da naj se začne odločnejše vojne operacije. Naposled si je sam general Savov dvakrat ogledal naše pozicije; uveril se je, da generala Ivanov in Vazov pravilno presojata položaj ter je pomnožil oblegovalno armado z dvema novima brigadama, ki ju je vzel z drugih bojišč. Generala Ivanov in Savov sta mirno dobo dobro izrabila ter vse pripravila za odločnejše bojne operacije; naša artiljerija je preizkusila razdalje in si poiskala gotove cilje. Načrt za glavni napad so opisali že drugi dopisniki. Zahodni, severozahodni in južni sektor so začeli demonstrativen napad že 24. marca, vzhodni sektor pa je začel z odločnejšim napadom en dan pozneje; tako smo Turke preslepili, da niso vedeli, odkod prihaja glavni napad.

Na vzhodnem sektorju smo imeli 114 velikih topov in nekoliko poljskih baterij, Turki pa okoli 150 velikih topov. Imeli smo pa to prednost, da smo dobro poznali vse turške pozicije, tudi razne turške rezervne skrite baterije; nasprotno smo pa znali svoje baterije dobro maskirati in zakopati, zažigali smo ognje in delali dim na drugih mestih, da smo tako odvrnili turško artiljerijo od pravega cilja. Tako se lahko razlagajo primeroma majhne izgube naših baterij.

Naša vzhodna artiljerija je začela s celo močjo delovati dne 25. marca ob štirih zjutraj in je streljala neprenehoma, brez prestanka do osme ure dopoldne 26. marca. Predmet glavnega napada so bile utrdbe

Hadži-olu, Kestenlik, Ajvaz-baba in Kuru-Česme; te utrdbe smo obstreljevali s križnim ognjem od severne in vzhodne strani vzhodnega sektorja. Streljali smo ves čas neprestano z največjo možno brzino. Za to taktiko smo o pravem času vse potrebno pripravili; pri vsaki bateriji je bilo petkrat do šestkrat več streliva kakor je predpisano, moštva je bilo toliko, da so se lahko trikrat menjavali. Topovske cevi smo morali hladiti z mokrimi plašči in z oblivanjem. Naši artiljeristi so bili od polštirih 25. marca zjutraj do osmih 26. marca dopoldne neprestano na delu, vedno so imeli oči uprte na določene napadane točke. Artiljerija je delovala točno, precizno, uničevalno.

Tako smo dosegli, da so turške baterije ena za drugo »umirale«. Turki so mislili, da imamo na severnem delu vzhodnega sektorja do 40 baterij, a imeli smo tam le 42 velikih topov. Če bi pa naša artiljerija samo malo prenehala, bi si sovražnik med tem časom lahko ojačil svoje pozicije. Tako je bilo pri Port-Arturju, kjer se je napadalo v presledkih; med presledki se je pa sovražnik še vedno bolj utrjeval. Vsled našega neprestanega ognja v forte in za utrdbe je bilo Turkom ojačevanje nemogoče. Častniki, ki so od daleč na vzvišenih točkah opazovali streljanje naše artiljerije, so pripovedovali, da je bilo delovanje naše artiljerije podobno kakor da bi se raztopljeno in kipeče jeklo izlivalo iz kotla. Tam, kamor je merila naša artiljerija, ni moglo ostati niti eno živo bitje; naši artiljeriji se ni mogel ustavljati niti kamen, niti železo. Zato je naša pehota z lahkoto zasedla uničene in opustošene turške forte. Naprej je tekel zastavonoša, ki se je brez ovire vzpenjal ob baterije do baterije, na vsaki terasi se je zastavonoša obrnil proti naši artiljeriji, si je poklonil ter potem kakor v paradi nadaljeval svojo pot na vrh utrdbe.

Na turških fortih smo lahko opazovali strašno opustošenje, ki ga je povzročila naša artiljerija. Turški topovi so bili poškodovani, spodnji prostori utrdb porušeni, vse moštvo postreljeno, častniki ustreljeni na svojih opazovalnih stališčih; niti ena točka ni bila nepoškodovana.

Na vzhodnem sektorju smo dovršili svoje delo dne 26. marca ob osmih zjutraj; pot v mesto nam je bila odprta. Šukri paša je videl, da je vse izgubljeno ter ukazal zažgati vojaška skladišča, med drugim tudi cel fort Maraš. To so bili grozni, nepopisni prizori.

Na južnem in zahodnem sektorju se je boj še nadaljeval do 11. ure, ko smo dejansko zasedli Odrin in je Šukri paša zapovedal, da se boj ustavi. Srbi so zavzeli samo prednji poziciji Ekmekči-koj in Juč-Tepeler; zadnje šele ob pol enajsti uri. Priznam pa, da so Srbi veliko streljali in delali veliko hrupa.

Vreme na Vipavskem.

Zadnje slabo vreme je vipavska dolina še dobro prestala. V nedeljo zjutraj je bilo zasneženo krog in krog, nad Budanjami in Ajdovščino prav nizko. V nedeljo zvečer se je zjasnilo, toplomer je kazal okoli 0°. Vinogradniki so resnih obrazov gledali migljajoče zvezdice, kakor bi jih hoteli vprašati: Ali bo jutri slana, ali je ne bo? In ni je bilo, ne v ponedeljek ne v torek; na pomoč nam je prišla namreč burja, ki je roso sproti odnašala v morje. Edino v

sredo je bilo popolnoma jasno in mirno. Po nižavah je legla znatna slana, ki pa ni napravila posebne škode. Splošno se je opazilo, da so vinogradniki precej proti slani kurili. Od Vipave do Ajdovščine je bila dolina v gostem dimu, kakor v oblaku. Ako bi bili Vipavci na to prej opozorjeni, bi bili gotovo sistematično kurili in se obvarovali vsake škode, zakaj jutro je bilo brez vetra in dim se je plazil po tleh, kakor smo si otroci predstavljali dim rajnega Kajna, o katerem smo se v šoli učili. V Vipavi menda ni bilo vrta, kjer bi ne bili pod drevjem in latniki kurili. Posebno mogočno so kurili vojaki na graščinskem vrtu. V sredo je bilo izredno jasno in vse je pričakovalo še hujše slane prihodnje jutro. Vse je napravljalo majhne grmade, da jih zažgo, če bo treba. Toda zvečer se pooblači, toplomer kaže celo noč + 5° R, in nevarnost je za enkrat odstranjena. Tudi Vipavci se strinjamo z dolenskim »Slovenčevim« dopisnikom, dr. S. E., naj bi se vinogradniki pri predavanjih opozarjali na kurjavo proti slani in se podučili, zakaj in kako naj se proti slani kuri. Predavatelji naj bi imeli pa tudi toliko poguma, da ljudem, kjer jim je slana več let zapored uničila delo večletnega truda, odkrito povedo: Treba bo kolobariti. Ako ne uspeva en pridelek, škoda vsake potne kaplje zanj. Zasadi kaj družega. Kakor čujemo, je bila vinska trta letos na Dolenskem bolj razvita nego pri nas, kjer se zlasti pozne vrste niso še skoraj nič razvile. Odtod si razlagamo, zakaj nam je slana tudi po nižavah še dosti dobro prizanesla.

Jesenške novice.

J Silno so se vznemirili naši liberalci, ker smo pojasnili njihovo izdajstvo nad slovenskim ljudstvom na Jesenicah. Sedaj pa vpijejo, da liberalna stranka ni proti slovenski šoli; »Slovenski Narod« pa dosledno piše proti slovenski šoli, da, celo povzdiguje nemško kulturo. Tako je liberalce sedaj lahko sram njihovega lastnega žurnala. Mi pa poznamo njihovo narodnost po zobeh.

j Rekurz zoper novo šolo so zapečani ljudje vložili nič manj nego 22 dni prepozno. Z njim seveda ničesar ne dosežejo, vendar pa so napravili občini lepo število kronc škode, ker se delo ni moglo pravočasno začeti. Davkoplačevalci bi vendar morali pomisliti, da je nes pametno iz svojega lastnega žepa pipati krone in soobčanom delati škodo. Par tisoč kron davkoplačevalcem napraviti škodo za to, da se en nedavkoplačevalec ob tem zabava, je nekoliko preveč brezmiselnost. Sedaj je menda rekurz umaknjen.

j Uradni sodnijski dnevi so se začeli na Jesenicah vsakih 14 dni. S tem je želji prebivalstva silno ustrezno, da ni treba letati v Kranjsko goro in zapravljati čas in denar.

j Jeseniška postaja se bo zelo razširila. Proračun bo menda znašal nad 1 milijon kron. Napravijo se do vlakov tudi podzemeljski prehodi. Tega je bilo že davno potreba in smo se le čudili, da se pri tem ogromnem prometu ni pripetilo še več nesreč. Zlasti,

odkar je stekla turska železnica, je postalo vse pretesno.

j Naši delavci, ki so se morali izseliti v Škedenj (Servolo) pri Trstu v oddotno tovarno kranjske obrtne družbe, se pridno gibljejo. Osnovano imajo plačilnico J. S. Z. in se radi zbirajo v društvenem prostoru. Preteklo nedeljo zvečer so jih obiskali poslanec Piber in župnika Košir in Skubic. Imeli so prav ljubezniv sestanek v društvu. Našim delavcem se vidi, koliko so po omiki pred drugimi; vse pa se imajo zahvaliti našim društvom. Škedenjci jih imajo za najboljše ljudi. Živela naša organizacija.

Tržiške novice.

t Društveno. Zadnja dva torka je predaval v društvu sv. Jožefa g. kaplan Golé. Prvikrat o pravoslavju, zadnjič o 1600letnem Konstantinovem jubileju. Zadnje predavanje bo prihodnji torek ob navadni uri o zelo važnem predmetu. — Preteklo nedeljo je priredila v proslavo imendana svojega voditelja dekliska Marijana družba dobro obiskano veselico. Kakor po navadi, tako so tudi sedaj družbenice vrlo dobro nastopale. Spevoigra »Letni časi« z deklamacijami in slavnostna igra »Na razpotju življenja« so kakor nalašč prirejeni za oder Marijinim družbam. Koncem predstave je družba izročila g. voditelju krasen cvetlični in duhovni šopek.

t Občni zbor delavske in bolniške podporne blagajne se vrši prihodnjo nedeljo, dne 27. t. m., ob 3. popoldne v gostilniških prostorih g. Ruech.

t Telovadni odsek Orel priredi v nedeljo, 27. t. m., velezanimivo Jurčičevo igro »Deseti brat«, ki je povsod, kjer se je predstavljala, žela najboljši uspehe.

t Umrl je delavec papirnice Janez Štrekelj. Pokojni je bil dolgoletni član društva sv. Jožefa in poseben prijatelj katoliškega časopisa. Več časa je bil naročnik »Slovenca«. Društvo ga je spremilo na zadnjem potu. R. I. P.!

Idrijske novice.

i Nadzoroval je od 15. do 18. aprila vse erarične naprave, ki spadajo pod ministrstvo javnih del, c. kr. sekcijski načelnik vitez pl. Homann. Spremljal ga je minist. svetnik pl. Posch. Ministrstvo ima v načrtu še nekaj velikih naprav, s katerimi upa še znatne uspehe doseči pri rudniku.

i Jan. Ev. Kavčičevi ustanovi, o katerih smo zadnjič pisali, je mestno županstvo razpisalo.

i Rdeče mesto imenuje Idrijo socialno-demokratski poslanec Winter v svojem popisu v »Arbeiter-Zeitung«, ne samo zato, ker krije pod zemljo rdeče žile cinobra, ampak tudi vsled tega, ker ima za župana socialnega demokrata. Nekaj bi bilo na tem, če ne bi bili Winterja pošteno speljali ravno glede zadnjih občinskih volitev njegovi informatorji. »Res so osvojili socialni demokrati samo III. volivni razred, toda tega tako mogočno, da je stala moralna teža meščanskih glasov na njih strani, dasi so v II. volivnem razredu podlegli klerikalnemu nasprotniku z dvema glasovoma. Tako je prišlo, da so si priborili pri volitvi župana po trikratni brezuspešni volitvi v četrti za svojega kandidata večino.« Tako je pisal Winter, vsekako poučen na ta na-

nista bila prav nič podobna. Sicer je bil tudi Matevž berač, in sicer pravi berač, ampak popolnoma drugačen kot Zbalc. Matevž ni bil prav nič telesno pohabljen, tudi ne neumen, ampak bil je lenuh. Delati ni hotel in če je kaj zaslužil, je vse zapil. Najraje je hodil po svetu rekoč, da išče dela. In ko je nabral par desetec, je prišel domu in pil po več dni, cel teden skupaj. Če ga je kdo na brata Zbalca spomnil, kako skromno, trezno in varčno živi, je odgovoril Matevž porogljivo: »Naj le nosi tište cekine, saj jih zame!«

Da hrepeni Matevž po cekinih, za to je Zbalc dobro vedel. Če je kdo Zbalca na to opomnil, je postal Zbalc tako razburjen, da ni cel dan drugega govoril kot besede: »Tudi enega ne, tudi enega ne.«

In tako je sovraštvo med obema vedno bolj naraščalo, mesto da bi se zmanjšalo. Še videti se nista mogla. Če je Zbalc videl, da se mu Matevž bliža, se mu je daleč ognil, če se mu pa ni mogel ogniti, je pa toliko časa s palico brskal po tleh, da je Matevž odšel.

Lansko leto je bilo nenavadno veliko oklicev in porok. O Zbalcu so rekli nekateri, da je neumen. Pa ni bil. Dobro je vedel, kje je kaka svatovščina in nikjer ga ni manjkalo.

Prigodilo se je pa, da sta na neki svatbi prišla z Matevžem skupaj. Sprla sta se, in skoraj bi se bila stegla, da niso ljudje zabranili. Zbalc se je na jezo napil, kar ni bila njegova navada. Pozno je prišel domov in se vlegel v listje.

Ko gre zjutraj dekla odpret kokišim, najde Zbalca na tleh ležečega. Ležal je na obrazu, vrečo še na hrbtu, klobuk in palica poleg njega. Dekla je mislila, da je pijan. Zganila ga je z roko. Zbalc je bil mrtev.

Prestrašila se je. Hitro je povedala domačim. En otrok je tekel povedat Matevžu. Ko je Matevž slišal, da so našli Zbalca mrtvega, se je tako krohotal, krohotal cel dan, kot še nikdar v svojem življenju.

Zbalc je ležal tako kot so ga našli, debelo uro. Poslali so vest županu, kaj naj napravijo. Prišel je orožnik, ta je ukazal, naj se ga spravi v hišo. Cekine mu je vzel in jih spravil. Prišel je občinski stražnik in spravil Zbalca v rakev, ki je bila pripravljena v mrtvašnici. Dobili so se štirje možje in nesli so ga v mrtvašnico. Še vrečo in klobuk so mu djali v krsto.

Po vasi se je raznesla hitro vest, da so našli Zbalca mrtvega. Ko so zvedeli ljudje, da je prišel iz svatbe, so rekli vsi, da ga je pijača umorila, ker je ni bil navajen. Vsi pa so pristavili: »To bo zdaj Matevž pil.«

Zbalc je ležal dva dni v mrtvašnici sam, zapuščen. Gorela mu je le ena lučica. Še strežnik, ki ga je varoval, ga je zvečer zapustil, mrtvašnico zaklenil in dejal: »Saj nima več cekinov.«

Vršil se je pogreb. Zgodaj zjutraj so prišli možje in prinesli Zbalca iz mrtvašnice. In ni mu pel veliki zvon, niso ga nosili gasilci, niso prišli patri, prišel je duhovnik in Zbalca pokopal tik mrtvašnice. Pogrebcev ni bilo; le

neke ženice, ki so prišle iz cerkve, so od daleč gledale. Tudi Matevža ni bilo. Dva večera se je že zamudil v gostilni in napravil dolg na račun. Tisto jutro je zaspal. Prišel je sicer k pogrebu, pa Zbalc je bil že pokopan.

Sodnik je dal Matevžu polagoma po en cekin. Matevž jih je hitro porabil.

Povest o Zbalcu je hitro minula. In ko so se porabili tudi njegovi cekini, je izginil tudi spomin na nje.

Pu sklepe glediša.

»Serbus, Pepe! Kot se pa ti zmeri ukul putikaš, de te ni nič na spregled? Skori en ceu mesc sm hodu dol ukul Kudelega in Bužiga groba, de b te ke na-

rajmu, pa use zastojn. Kokr kakra s zgínu s puvrša naše zemle. Neki prou važnga b rad iz taba guvuru; neki prou hedu važnga.«

»Nej na zamerja, gespud, jest jh na puznam. Prou nč se na spounem, de b jh že ke vidu — —«

»Oh, Pepe, a s me res zgřešu? Jest sm ja Zupancič, a me na vides?«

»Lej no, hudimana; kuku morm bt tkt slep? Sevede s Zupancič! Baumajster Zupancič! Kam sm nek gledu?«

»Kašn baumajster? Pisatel in pesnk Zupancič sm jest, pa ne baumajster! A me res več na puznaš?«

»Oh, oh, oh! Lej ga no! Sej res; zdela, ke sm te bl ud strani pugledu, sm te pa prec spuznou. Ampak dol s uzeu mal, a ne? Tku nekam kumern m naprej prideš.«

»Nč nism dol uzeu, še nubedn m ni tega reku. Še zredu sm se zadne čase, udkar sm pr sluvenskmu glediš.«

»No, že mučgoče; jest s na zamerkam use tku natank. Punavad mam za upraut sam iz takem gespudam, ke jm špeh kar čez krogic dol vesi, pol m pa usak kumern naprej pride, kermu špeh na vesi čez krogic. Nekar na zamer, sej veš, kudu je ta reč. Pa kua s preh reku? De s tista čas pr glediš? Kua pa delaš pr glediš? Šauspilar mende ja nis ratu, sej nimaš ta prave legure za tu. Šauspilar more saj tku vn videt, kokr Danilo, drgač ni za bta.«

»Kua pa misleš; jest pa šauspilar!«

»I, za gardruberja, al kuku se že prau — no, za tista žnidarja, ke šauspilarjem kar sprut gvante skp hefta. Za tista b že biu, sam na vem, če znaš zadost šivat, ke tist more bt flink u šivajn, drgač ni nč.«

čin v Idriji. Koliko pa je na tem resnice? Predvsem se ni šlo samo za dva glasova razlike med kandidati S. L. S. in socialnodemokratskimi v II. volivnem razredu, ampak za več kot štirikrat toliko. Prav tako ni res, da bi trikrat brezuspešno volili župana. Privikrat je volila vsaka stranka svojega kandidata. Naš je dobil 9 glasov, socialnodemokratski 10 in naprednjak 12 glasov. Pri prvi ožji volitvi je dalo toliko odbornikov S. L. S. svoje glasove kandidatu Štravsu, da je padel naprednjak, ker so drugi odborniki S. L. S. oddali prazne glasovnice. Naši odborniki niso glasovali za Štravs, zato, ker je bil županski kandidat socialnih demokratov, ampak zato, da nismo dobili zopet naprednjaka za župana, kakor so ravno »meščanski glasovi« hoteli. Štravs je bil izvoljen, da se izkaže, da delavec ne more biti slabši za župana kakor napreden meščan. Delavci so volili tovariša delavca. Boja ni bilo drugega kakor med nekim odbornikom S. L. S. in meščanskim odbornikom I. razreda, notarjem Peganom, ki je trdil, da Štravs ni izvoljen, ker je dobil le 14 glasov, a je odbornikov 30. Naš odbornik je tedaj priboril zmago nad notarjem, če že govorimo o borbi, socialni demokrati so lepo — molčali, kakor so bili tudi pozneje dostikrat tiho, ko bi bilo treba glasno govoriti.

O javni čitalnici piše Winter: »Pred petimi leti so sklenili v občini in začeli liberalci in socialni demokrati graditi ljudsko čitalnico, nekega dne pa je državna oblast ustavila zgradbo, ki sedaj, napol dodelana, brez strehe, razpada, v tem ko je protest klerikalcev proti napravi tega izobraževališča izpodbiti še na zadnjem mestu. Vse instance so se uklonile sovražni zapovedi klerikalcev; ali bo potrdilo tudi upravno sodišče zločinsko krivico, ki bi prisilila omike žejne, da se trajno odreko izobraževalnemu sredstvu? Bomo videli.« Informacije, ki jih je dobil Winter glede ljudske čitalnice, so napačne. Saj so bili prav čedni prostori, ki bi jih bili lahko liberalci in socialni demokrati porabili za ljudsko knjižnico. Zakaj stojte danes razvaline za mestno hišo, kjer je bila nova lična dvorana preje, ki bi jo bili prav lahko prepustili ljudstvu, če se je res šlo za ljudstvo? Za 7200 kron bi se bila dala čitalnica dobro prirediti in bi bila zadostovala. Državna oblast ni imela pri delu nič opraviti, zgradba ni napol dodelana, ampak komaj začeta. Ako je brez strehe, priporoča se s tem trdka, ki postreza s tako trpežnim blagom za kritje streh, da je slabše nego les, drago pa kakor bi imelo večnosti služiti. Najbolj zanimivo na vsem pa je, da socialni demokrati mislijo, kakor je videti, na javno čitalnico na občinske stroške, naprednjaki pa na veliko plesno gledališčno dvorano ter so se občinski čitalnici že odrekli; kakšni so neki načrti? Krivice pa gotovo ne delamo nobenemu, če pravimo, naj si naprednjaki, kakor tudi socialni demokrati zidajo svoj dom, če si ga želijo, seveda za svoj denar. Občinskih doklad imamo že 93 odstotkov? o tem naj bi Winter tudi pisal.

Topovi balkanskih Slovanov.

Evropsko časopisje se je minole vojne dni bavilo s srbskimi havbicami in priznalo, da se je to srbsko orožje izborno obneslo. Srbski strokovnjak poroča o njih:

Srbija ima dve vrsti havbic: navadne havbice modela 97, ki so bile leta 1897. nabavljene pri Schneiderju na

Francoskem, — in brzostrelne havbice Schneiderjevega sistema, ki so dospele iz Schneiderjeve tovarne šele za časa premirja. Oboje so se uporabile v zadnji vojni.

Navadne havbice (s počasnim streljanjem) so 12centimeterskega kalibra, brzostrelne so pa dvovrstnega kalibra: 12centimeterske in 15centimeterske.

Kakor hitro so brzostrelne havbice prispele v Srbijo, t. j. za časa premirja, so jih v Nišu takoj montirali, laborirali municijo in poslali na bojišča. Od brzostrelnih baterij obeh kalibrov, ki so se poslale pred Odrin, se je ena 12centimeterska baterija pridrla zapadnemu sektorju (donavska divizija II. poziva), ostale pa sektorjem, ki so jih imeli Bulgari. Na severozapadnem sektorju, ki ga je zavzemala srbska timoška divizija, je bila nameščena ena havbična baterija modela 97. Baterije imajo po štiri havbice.

Konstruktorska načela srbskih brzostrelnih havbic so skoraj ista kakor pri srbskih poljskih topovih. Čev se pri strelu zmakne nazaj, ko pa je izstrellek zunaj, jo zračni povratnik porine zopet naprej.

V naslednjem nekaj važnejših podrobnosti.

Havbice 12centimeterskega kalibra imajo: Premier cevi 12 cm; teža brzostrelne granate 21 kg; teža šrapnela 21 kg; teža eksplozivne polnitve v granati 476 kg; število kroglic v šrapnelu 628.

Posebnost havbice je, da nima samo enega polnenja za smodnik, kakor poljski topovi, marveč šest različnih nabojev, tako da se more streljati iz njih s šestimi različnimi brzinami. Največja brzina kroglice iz te havbice je 330 metrov, največja daljava, ki jo krogla doseže, je 7100 m in največji kot, ki ga v svojem teku in padcu na zemljo opiše krogla, znaša krog 55 stopinj.

15centimeterske havbice imajo: Premier cevi 15 cm; teža brzostrelne granate 40 kg, teža eksplozivne polnitve v granati 974 kg, teža šrapnela 40 kilogramov, število kroglic v šrapnelu 1155, največja začetna brzina 330 metrov, največja daljava tiranja 8500 m, največji kot padca krog 55 stopinj.

Že ti podatki kažejo, da je učinek teh havbic jako močan. Tudi nestrokovnjak lahko pojmi, da morajo brzostrelne granate take teže, z zadostno končno brzinjo in tako močnim eksplozivnim nabojem (974 kg) — močno učinkovati, kamor zadenejo. Istotako si je lahko predstavljati strahoviti uspeh šrapnela s tolikimi kroglicami, kadar pade med sovražna krda.

Havbice izvrstno pogajajo; naprave za ciljanje so zelo umetno konstruirane in precizno izdelane, tako da se lahko točno in hitro meri in od ene smodnikove polnitve prehaja na drugo. Tudi smer in daljava se lahko hitro menjavata.

Kljub mogočnemu učinku so pa razmeroma lahke in tako okretne kakor poljski topovi. Havbica 12centimeterskega kalibra tehta samo 2250 kg.

Zakaj so potrebne havbice, kakšno nalogo imajo v boju?

Vsi moderni poljski topovi — tako tudi srbski — veliko prenizko neso, da bi mogli močno učinkovati na globoko ali pa iz velike daljave. Zato uspešno delujejo na čete le na odprtem polju

in rušijo samo vertikalne predmete. Na čete, ki se nahajajo za prsohrani v utrdbah, za okopi, bregovi in v globinah, — nemorejo uspešno učinkovati. Tudi ne morejo rušiti trdnjavijskih kaset in zavarovanih prostorov, v katerih se skrivajo čete in hrani municija in drug material, kakor tudi ne močnih prsohranov. Da se more učinkovati na zavarovane čete in na omejene objekte, — je potrebno, da je kot, v katerem pada krogla na zemljo, velik in da je krogla močnega učinka, to je da je težka in da ima veliko količino eksplozivnega preparata. Tega se pri poljskih topovih ne da doseči, marveč je treba za to posebnih topov, ki imajo velik premer, majhno polnjenje za smodnik, majhno začetno brzino kroglice, velik izletni in dosledno tudi velik vpadni kot. Take topove imenujemo havbice (nemško Haubitze, od Hauptbüchse, francosko obusier, od haut busse).

Ker je potrebno, da padajo kroglice iz havbice v velikem kotu (40 do 50 stopinj) tako na kratke kakor na velike daljave, treba raznih poti, da se to doseže. Ko se dožene položaj cilja in na tej podlagi odredi kot, pod katerim ima krogla pasti na zemljo, da bo imela učinek. — se mora dognati, kakšno težo mora imeti smodnikova patrona; na podlagi vsega tega se potem najde potrebni vpadni kot kroglice.

Smodnikove patronne so vse v naprej odmerjene in lepo zavite, položene v medene kapice, tako da se pri streljanju ni treba nič muditi.

Štajerske novice.

Naše prireditve prihodnjega nedelja. Poslanci dr. Korošec, dr. Benkovič in Terlav prirediti 20. t. m. politični shod v Višnji vasi pri Vojniku. — Pri Veliki Nedelji pri Ormožu bo veliko zborovanje mladeniških zvez ormoškega okraja. Govorijo: Fr. Žebot, p. Grobljar in kaplan Močnik.

Zopet so se našli. Huda usoda je zadela naše kmečko ljudstvo. Mraz je uničil večinoma vse upanje v dobro vinsko in sadno letino. Naši poslanci Kmečke zveze so takoj storili potrebne korake, da se doseže od vlade podpora. Liberalna in nemškutarska nemarnost se je pa zopet pokazala v vsej svoji nagoti. Glasila liberalcev in nemškutarjev spravljajo mraz, pozebo in obstrukcijo slovenskih poslancev v deželni zbor skupaj, kot bi res dr. Korošec, Roškar, dr. Benkovič in tovariši uprizorili obstrukcijo narave — sneg in mraz. Kaj piše »Marburgerca« in »Narodni List«, to presega že vse meje. Šram vas bodi, ki ste tako neumni! Kedaj bo neki liberalce in nemškutarje krog »Narodnega Lista« in »Marburgerca« pamet srečala?

Vežejo se. V občini Velika Pirešica pri Celju se bodo vršile v kratkem občinske volitve. Liberalci bi v občini silno radi prišli do besede. Posebno žalskim liberalnim razgrajčem mrzi »klerikalni« občinski odbor te občine, ki se razteza v pet župnij. Sami so liberalni mameleki preslabi, da bi dosegli kak uspeh. Pograbili so zopet to zeleno vejico, koje se navadno povsod poslužujejo, — nemškutarje prosijo pomoči. Prireajo shode po večerih

in tam si stiskajo bratski roke liberalci, nemškutarji, par socijev in vsi nezadovoljneži. Pa se bodo vrezali! Nič jim ne bo pomagala zveza. Na cesti bodo ostali liberalci in nemškutarji. Velika Pirešica mora ostati v naših rokah!

Duhovniška vest. Dne 1. maja bosta nastopila svoji novi službi: č. g. Ivan Gorišek kot župnik na Gornji Ponikvi in Fr. Močnik pri Sv. Roku ob Sotli.

Osebnostna vest. V pokoj je stopil pisarniški ravnatelj mariborskega okrogne sodišča g. Franc Verzonik. Skoro 40 let je zvesto služil državi.

Iz Celja poročajo, da prosi revizor liberalne zveze za mesto pri neki »naši« posojilnici na Kranjskem. Radovedni smo, zakaj sili uradništvo liberalne zveze drugam. Na Kunejevo mesto pride baje Prekoršek.

Podružnico Štđmarke so si osnovali nemškutarji v Zidanem mostu. Posebno se trudi za njo neki železniški uradnik, ki se je v boju za občinske volitve za Nemce zelo odlikoval. Kmalu poročamo več o njegovih junaštvih.

Poostren pasji kontumac je odredilo mariborsko okrajno glavarstvo za vse občine mariborskih sodnih okrajev. Psi morajo biti pripeti in imeti nagobčnike. Vse prosto letajoče pse konjederec postreli.

Uspešno zasledovanje tatu potom policijskega psa. Dne 16. t. m. se je vtihotal v Gradcu v neko stanovanje neznan tat in iz zaprte pisalne mize nekaj denarja odnesel v gotovini ter žensko uro z verižico. Storičica so pustili stražniki po policijskem psu Lordu zasledovati, ki je takoj izvolal sled do stanovanja storičica v isti hiši in ga nalajal. V resnici je našel pes v njegovi osebni pravega tatu, ki je dejanje obstal in bil na sodnijo odveden.

Trije vlomili v eni noči. V noči 16. t. m. so vlomili v Gradcu kar v treh trgovinah. V eni so odnesli za 70 kron znamk in 30 kron denarja, v drugi 114 kron ter razne stvari, v tretji pa za 360 kron rokavice za gospode. Storičev še nimajo.

Razburjenje nemških časopisov zaradi dvojezičnih vozniških listkov. Kakor smo izvedeli, namerava južna železnica vpeljati na mariborski postaji dvojezične vozne listke, pa je bila to žal samo govorica. Sicer pa mora biti naše skrb, da se ta misel v doglednem času uresniči. Pozivamo vas, zavedne Slovence, zahtevajte vedno vozne listke po slovensko in potem bomo to tudi dosegli, četudi se nemški listi razburjajo.

Veliki živinski in kramarski sejm se vrši dne 26. aprila t. l. v Kozjem. Sejmarji se opozarjajo na novo mostno tehniko, katera bo ta dan brezplačno na razpolago. Vstop v sejmišče za živino je vstopnine prost. Ker je pričakovati ogromno število lepe živine, se kupci uljudno vabijo. — Trško županstvo.

Notranje politične zadeve.

Slab notranje politični položaj. — Iz nemškega tabora. — Zasedanje tirskega deželnega zbora. — Vojno ministrstvo prodajalo Balkancem puške in patrone.

Političen voz v naši državni polovici v deželni upravi ne gre in ne gre naprej. Češki in galški deželni zbor delata vladi preglavice. V Češkem deželni zboru Nemci nočejo prenehati obstrukcije, češki deželni zbor se zato sploh ne skliče. Nemci so nesramni, to je znano, in zato zahtevajo reči, ki jim jih češka deželnozborna večina ne more priznati. Pri pogajanjih z vlado se pa sklicujejo na zvezo z Nemčijo in zahtevajo, naj jih avstrijska vlada v boju Germanstva proti Slovanstvu podpira. Vlada se posvetuje z Nemci in Čehi in bi rada red napravila, ker je iskrena dolgoletna želja našega vladarja, da se češko-nemška sprava doseže. Ministrski predsednik grof Stürgkh napoveduje, da bo vse storil, da se omogoči zasedanje češkega deželnega zbora. Nemci so mu pa že odgovorili, da če bo le količikaj Čehom prijazen, pa hočejo v državnem zboru izvajati posledice. — V Galiciji se tudi do zdaj še ni pod streho spravila deželna volilna preosnova. Gališki namestnik je o tem neuspehu dne 18. t. m. ustno poročal min. predsedniku grofu Stürgkhu. Včeraj se je poročalo, da, ker ne more izposlovati volilne preosnove, namerava galški deželni namestnik odstopiti; danes se pa naglašja, da za zdaj še ni to vprašanje na dnevnem redu in da bodo le še poizkusili izvesti kompromis, ki je glede na volilno preosnovo za galški deželni zbor med Rusini in Poljaki na Dunaju sklenil. Listi o galških preprih veliko pišejo in trdi se, da se namerava galški deželni zbor odgoditi

»Kam pa misliš, Pepe! Tku deleč pa še nisima prnesl sluvensk pesnki! Marskašn sluvensk žnidar je že prnesu du pesnka — le puglej škerla —; de b pa kašn pesnkn prnesu du žnidarja, tega pa še nis šlišu. Luba duša, sej s še sami seb na znama hlač zaštitat, nekar pa, de b znal šaušpilarjem kar cele gvante skp spraut.«

»Za kua s pa pol?«

»Jest sm pr sluvenskmu glediš ena tretina ud enga derehtarja.«

»Kuku je tu za zastopt: ena tretina ud enga derehtarja?«

»No, sej veš: usak glediše more mt enga derehtarja; sluvensk glediše ma pa tri peršone za enga derehtarja in ena ud teh treh peršon sm jest, astn ena tretina ud derehtarja.«

»A tku je ta reč! Kulkr je men znan, je mou pa preh sluvensk glediše tud sam u en peršon enga derehtarja. A zdej ni več tku?«

»Ni šlu! Preteška je bla glediška karjola za ena sama peršona. Nazadne sa le sprevidl, de ajnšpenik na uja pršli nekamer naprej; zatu sa upregl u ta karjola »trojka«, kokr na Rususkem. Al kokr se je zdej pukazal, tud drajšpenik na gre. Kar ubičal sma, kokr de b blu zaklet; in zdej na vema kua nam je za strit. Viš, kar se tega am tiče, b jest rad iz taba guvuru in te za svet prašu. Tu mam jest na src, če me čš pušlušat?«

»O, prosm, prosm; kar guvor. Jest še nubenga nism udslovu brez dobrga sveta ud sebe, če se je iz zaupajnam ubrnu name.«

»No, puvej m, Pepe, kua nam je za strit, de uma spraul ta gledališka karjola naprej!«

»Murde b ja blu treba mal bulš mazat.«

»Tu nč na pumağa; sej iblanska občna je tku mazala, de ji je že šmira zmankal, pa use skp ni nč pumağal. Dežela pa tud že iz tem zadost stri, ke nam pesti glediše zastojn in ga pupraula. Tu je, mislem, tud precej.«

»Ja, pol pa jest zdel pr te prič na vem, kua b pumağal. Prjatu, ta svet ni lahek. Scer pa, sej se t mende na medi tku hedu za ta svet, sej zdej tku ni nč glediša.«

»U Iblan ne; zdej na Guriškem igraja iblansk šaušpilari.«

»Tku? Kera tretina derehtarja pa je šla iz nim, ke s ti tle ustou?«

»Nubena. Na Guriškem je zdej usak sluvensk šaušpilar sam soj derehtar — tu se prau, če ni uženen, — če je uženen, pa gespa use uprau.«

»Sej je še ta narbulš. Kua pa kasir?«

»Je pa glih tku: samci sa sami soj kasiri, ta uženen, no, pa sej sam veš — «

»Tu ni slab.«

»Sevede ni slab. Al u Iblan b tu na šlu. Tu b šou ta peru teden ceu glediše u franže — — — «

»Že verjamem. Ja, pa neki sm šlišu, de se v prhod na u več igral iz živem šaušpilarijem, ampak iz futuğrafiranem, ke sa cnej, ke nč na zajeja, pa gvantat se im ni treba.«

»Kuku ti tu misliš: iz futuğrafiranem?«

»No, iz kinematuğrafam. A ti še nis nč šlišu ud tega, de mislja za naprej futuğrafirane šaušpilarje angažirat za iblansk glediše?«

»Neki sm šlišu ud tega; ampak jest na verjamem, de b blu kej kruha iz te moke. U Iblan mama že tku zadost kinematuğrafu.«

»Pa sa usi zmeri pouhn.«

»Ti, če u pa tu res, pol pa na vem, kua u iz nam, ke sma zdej drehtari. Penzjona na uma dubl nubenga, tu vem že naprej. Ne; tu se na sme zgudit. Pepe, ti, če s res moj prjatu, m morš tle vn pumağat. Ti m morš nasvetvat, kua čma strit, de uma ta gledališka karjola naprej spraul.«

»Ja, prjatu; tu je pa tešku puvedat. Ja, čak: ja že mam! Iz kojnem ni nč. Kojni sa hvečem še za gnuj vozet, ke iz nim se nekamer naprej na pride. Kdur če pridet hitr naprej, se more že autumubila pušlužet; tu sa sprevidl pr deželnem ud bor in pr deželni ulad, le iblansk magistrat je še tku uzdad, de se kojn pušlužuje. In kua ulijeja u autumubil, de ma taka muč, kua, prjatu! Bencin; sam bencin! In kokr ma bencin u seb, pa t širči naprej ket burja. Puskuste še vi iz bencinam; pa use tri tretine derehtarja morte puskust. Usak jutn na teše nej ga spije usak pu en liter, pa more jt naprej. Če pa še tu na u pumağal, pol pa na vé nubene pumuč več za sluvensk glediše

Boltatu Pepe iz Kudeluğa.

ali pa celo razpustiti. — Dunajski nemški nacionalci in bivši nemški minister kraljan Schreiner se izjavili, da hočejo skupno s krščanskimi socialci proti socialni demokraciji in judovskemu liberalizmu nastopati. To pa tistim nemško-nacionalnim poslancem, ki so bili s pomočjo judovskih liberalcev in socialnih demokratov izvoljeni, ni všeč in napovedujejo, da bodo še s Schreinerjem obračunali in izstopijo iz nemško-nacionalne zveze vsi tisti poslanci, ki so bili v boju proti kršč.-soc. kandidatom izvoljeni. — Poroča se, da se skliče tirolski deželni zbor dne 29. aprila. — Na Dunaju se je včeraj vršila civilna razprava, v kateri se je dognalo, da je naše vojno ministrstvo prodalo 50.000 Mannlicherjevih pušk in 5.000.000 patronov balkanskim narodom. Obenem se je pa tudi konstatiralo, da v sled te kupčije bivši vojni minister Auffenberg ni imel nobenega dobička, kakor se je to govorilo.

Krasne besede katoliškega nadškofa.

Ameriški list »Ave Maria« piše v aprilski številki sledeče:

V St. Louisu Mo. je imel župnik M. Tušek sveti misijon v svoji slovaški župniji Presv. Trojice. K sklepu misijona je prišel sam nadškof Glennon, ki je najznamenitejši govornik med ameriški škofi. Krasna, mladeniško impozantna osebnost, krasen, prijeten glas in mirno predavanje njegovo očara vsakega, ki ga čuje. Ko je misijonar končal svoj zadnji govor, je stopil nadškof pred oltar in imel krasen govor, ki ga prinašamo v kratkih potezah:

»Vesel sem, da sem danes sredi med vami, ljubi moji Slovaki, da sem priča slovesnega trenutka, ko ste prenovljeni v sv. misijonu sklenili obnoviti svoje krščansko življenje in novo gorečnost v delu za zveličanje vaših duš. Veseli me tudi, da vas vidim v tako velikem številu tu zbrane. Tako je prav! Tu imate svojo cerkev, svojo šolo, tu je vaš pravi dom! Oklenite se svojega duhovnika, katerega smo vam dali in katerega bomo tukaj tudi vzdržali, podpirajte ga pri njegovem delu za napredek te župnije!

Slovanski narodi ste verni narodi že od doma! Zato je pa Vaše tudi upanje. Narod, v katerem ostane vera živo vcepljena v srca, ta narod ima upanje, ima prihodnost. Kjer je vera, tam je upanje, tam je prihodnost. Kjer vera propade, propade upanje in tak narod nima prihodnosti, ker z vero izgubi podlago upanja. Držite se svoje vere tudi tukaj. Vaši očetje so zgled vernosti celi Evropi! Bil je čas, ko so bile oznanjane križarske vojske zoper polmesec, za osvoboditev svete zemlje. Križarske vojske so minule, križarji so se vrnili vsak na svoj dom, kolikor jih je ostalo pri življenju. Toda na njih mesto so stopili Slovani in zajezili naval teh divjih mohamedanskih čet na celo Evropo. V celem polkrogu na vzhodu se je vaša verna narodnost postavila v bran za križ in svobodo! In ne desetletja, ampak stoletja je tekla vaša kri, vaših očetov. Stoletja so vlačili vaše očete po turških sužnostih, stoletja so davili in oskrnjevali ti divjaki vaše matere in sestre. Toda vaš narod je ohranil v tem boju vero, zato mu je ostalo tudi upanje, zato si je ohranil zase prihodnost! In ravno sedaj smo priča boja na smrt in življenje, kjer vaša narodnost tako hrabro in tako junaško podi tega sovražnika križa, omike in svobode ven iz Evrope, ven iz omikanega sveta! Da, dragi moji, to ni boj od danes ali včeraj! Te zmage niso uspeh enega leta, to so uspehi stoletnih bojev, to so sadovi morja prelite krvi, to so plačila za morje krivic, katere je vaš narod prestal na straži Evrope.

Da, vaša narodnost je bila stoletja predstraža evropske omike. Med tem, ko je Slovan moral stati na straži pred vrati Evrope in odbijati navale divjih Turčinov in prelivati kri, so se druge evropske narodnosti veselile miru in pokoja in se razvijale v omiki. Vaš narod ni imel časa, bori se je za svobodo Evrope, za križ Evrope, za omiko Evrope!

Res je, da vaša narodnost od Evrope še ni dobila za to stoletno zvesto službo na straži nobenega plačila! Res je, da je ravno vaša narodnost od vseh sosedov le tepena, res je, da dobiva za vso to prelito kri samo nevhvaležnost in preziranje evropskih sosedov, vendar, slovanski narod si je na tej straži obvaroval vernost, zato ga pa čaka plačilo: upanje, to je, njegova je prihodnost.

Zato pa ostanite verni! Sovražniki vašega naroda so tudi sovražniki vaše vere in sovražniki vaše vere so tudi sovražniki vašega naroda. In dokler boste ostali verni, se vam ni treba ničesar bati: Prihodnost je vaša!

Ljubi Slovaki! Doma ste bili na lastni zemlji sužnji. Tu ste prosti! Zato se ne čutite sužnje, čutite se proste, čutite se svobodni! Mi smo vaši in vi ste naši. Ne mislite, da ste vi kaj manj, kakor so drugi Amerikanci! Stopite z njimi v eno vrsto! Ne zaostajajte nikjer zadaj! Dajte pred vsem svojim otrokom boljšo prihodnost, kakor ste jo pa vi sami imeli! Dajte jih, da se izobrazijo. Tu ni treba, da bi kdo zatajil svojo narodnost, da bi kaj postal! Tu lahko ostanemo verni svoji narodnosti in postanemo prav tako dobri in navdušeni Amerikanci, kakor drugi! V Ameriki smo vsi svobodni Amerikanci z enakimi pravicami, in naj smo tudi katerekoli narodnosti!

Tudi v naši nadškofiji ste nam ljubi in dragi! Ne mislite in ne čutite se, kakor bi bili kaki pastorki! Vi ste katoličani, kakor so druge narodnosti in imate vse iste pravice, kakor vsi drugi katoliki in kot take se tudi vedno čutite! Z nami delujte za napredek katoličanstva in bodite nam v vsem popolnoma enaki.

Balkanski dogodki.

VOJSKA DEJANSKO KONČANA.

Dunaj, 19. aprila. Balkanske vojske je dejansko konec. Bulgarija, Srbija in Grčija so posredovanje velesil sprejele in Črnogoro pozvale, naj se pridruži. Izjave so le željo, da se glede egejskih otokov in vojne odškodnine pogajajo naravnost z velevlastmi, ne pa s Porto. Črnogori velesile ponujajo posojilo 30 milijonov frankov, ki je pa Črnogori sploh ne bo treba vračati. Ak oje poročilo »Havas« resnično, se je kralj Nikolaj že udal.

× × ×

KRALJ NIKITA SE UDA? — POD KAKŠNIMI POGOJI. — SRBI SE VRNEJO KMALU DOMOV.

Pariz, 18. aprila. »Agence Havas« poroča iz posebnega vira s Cetinjah: Kralj Nikolaj pripravlja oklic na svoje ljudstvo, v katerem izjavi, da je glede na to, ker so Srbi svoje čete izpred Skadra odpoklicali, prisiljen opustiti obleganje Skadra.

London, 18. aprila. Včeraj je delegat Črnogore Popović v zunanjem ministrstvu izjavil, da je pooblaščen odkloniti posojilo in da se bo napad na Skader z vsemi silami nadaljeval. Ne, ko poročilo iz Cetinjah pa poroča, da je kralj Nikolaj pripravljen skleniti mir, če se mu dovoli 30 milijonov frankov kot vojna odškodnina, če se mu odstopi zemlja okoli Bojane in če velesile garantirajo, da se bodo skadrske utrdbe podrlle.

Kotor, 18. aprila. V Santi Quaranta je zasidranih 11 grških parnikov, ki so določeni, da prepelejo iz Sv. Ivana v Solun 10.000 srbskih vojakov izpred Skadra.

Belgrad, 18. aprila. (Izvirno.) S Cetinjah se poroča, da je sneg pokril celo Črnogoro kakor tudi Skader, kar zelo ovira operacije, katere so Črnogori nameravali nadaljevati. Vrh tega so vse reke krog Skadra prestopile bregove. Drugače je položaj pred Skadrom neizpremenjen.

× × ×

TUDI ZNAMENJE BOLJŠEGA MEDNARODNEGA POLOŽAJA.

Peterburg, 19. aprila. Slavno podobno Matere božje Počajevske, ki so jo, ko je postalo razmerje z Avstrijo napeto, po starem običaju s poljske meje prenesli v Peterburg, so zopet prepeleli nazaj v Počajev.

× × ×

DUNAJSKO STALIŠČE GLEDE BULGARSKO-SRBSKEGA SPORA. — GEŠOV. — POLEMIKA. — RUSIJA POSREDUJE.

Dunaj, 18. aprila. Merodajni krogi ne prikrivajo, da stoji popolnoma na strani Bulgarije. Prej je bilo razmerje moči med Srbijo in Bulgarijo 2 : 3, zdaj pa se Srbija prizadeva, da bi bilo razmerje enako. Tega pa avstro-ogrška diplomacija ne bi rada videla in zato se trudi, da vprašanje srbsko-bulgarskega spora spravi pred kompetenco velesil, med katerimi upa dobiti večino za stališče Bulgarije. Ker je znano, da stoji Rusija na popolnoma drugačnem stališču, je še čisto negotovo, kako se ta zadeva razvije.

Sofija, 18. aprila. Ministrski predsednik in minister za zunanje zadeve Gešov je v sobranju odgovoril na interpelacije o sprejemljivosti mirovni pogodbi in o razmerju med Bulgarsko in Srbijo. Izjavil je, da bodo Bulgarska in ostali zavezniki sprejeli pogoje z nekaterimi pridržki, ki pa ne bodo tak, da bi ovirali sklep miru. Kar se tiče

drugega dela, je res, da je bulgarska vlada dobila pritožbe od Bulgarov, katerim se je branilo obiskati gotove od Srbov zasedene kraje, tožbe bulgarskih časopisov, ki niso dobili dostopa v take kraje, in pa tožbe Bulgarov iz mesta in okraja Egri Palanka. Vse te pritožbe je Bulgarska naznanila Srbiji, ki ji je obljubila preiskavo.

Belgrad, 18. aprila. (Izvirno.) Tukajšnji merodajni krogi so jako neprijetno zadeti vsled pisanja sofijskega vladnega glasila »Mira«, ki pravi, da odgovor velesilam glede posredovanja zavlakuje Srbija. To izgleda tako, kakor bi Bulgari in Grki želeli miru na bazi velesil, Srbija pa bi se temu protivila. To pa nikakor ne odgovarja dejstvu. Srbija nima danes nobenega enostranskega razloga za zavlacavanje miru, saj že davno več nima nobenih spopadov s Turčijo; vodijo jo le čisto stvarni razlogi, ki se v isti meri tičejo Bulgarije kakor nje same. Pisanje »Mira« ne more koristiti ne stvari ne zvezi.

Sofija, 18. aprila. Tukaj in v Belgradu pričakujejo ruskega diplomata Čarikova, ki ima nalogo posredovati med Srbi in Bulgari in skušati, da se spravijo.

× × ×

STALIŠČE ANGLIJE GLEDE VSEH BALKANSKIH VPRAŠANJ.

London, 18. aprila. Navzočnost ministrskega predsednika Asquitha na včerajšnji seji poslaniške konference je imela večji pomen, nego so ji ga izprva pripisovali, zlasti ker je bil državni tajnik za zunanje zadeve sir Grey odsoten in sta ga zastopala podtajnika Morley in Nicholson. Navzočnost ministrskega predsednika je imela pokazati velesilam, balkanski zvezi in vsemu svetu, da meče Anglija vso težo svoje avtoritete na vago in hoče, da se ohrani evropski koncert. Anglija hoče na vsak način, da se izravna spori med zavezniki, naj se sklene mir prej ali slej. Anglija je včeraj tudi prepričala, da bi se bilo razvilo armensko vprašanje in s tem ves problem azijske Turčije.

× × ×

RUSKI ALBANSKI PROJEKT.

Frankfurt, 18. aprila. »Frankfurter Zeitung« poroča, da bo Rusija predlagala, naj se reši albansko vprašanje na sledeči način: Turčija naj ima tudi znanprej suvereniteto nad Albanijo. Izvolitev kateregakoli evropskega princa za albanskega kneza je nesprejemljiva. Generalnemu guvernerju avtonomne Albanije bodi ob strani mednarodna finančna komisija. Velesile naj imajo pravico, da od časa do časa kontrolirajo albanske finance.

× × ×

SRBSKI KONKORDAT Z RIMOM.

Belgrad, 18. aprila. (Izvirno.) Komisija, ki proučava vprašanja konkordata, bo svoja pripravljalna dela v kratkem dovršila. Zbrano je že vse gradivo in v vseh vprašanih dosežen sporazum z vatikanskimi krogi. Srbska vlada je obveščena, da se bo konkordat lahko in hitro sklenil. Delegati se odpravijo v Rim, ko bodo neobvezne priprave za sporazum v vseh glavnih točkah konkordata popolnoma dovršene.

× × ×

ZANIMIVA IZJAVA ŠUKRI PAŠE.

Sofija, 18. aprila. Šukri paša je dne 16. aprila sprejel dopisnike tujih časopisov in na razna vprašanja dal naslednja pojasnila. Poročilo bulgarskega generalnega štaba o zavzetju Odrina je zanesljivo. Ko je Odrin padel, se je Šukri paša nahajal v fortu Hadirlik (Hderim). Prvi častnik, ki se je pri njem oglašil, je bil bulgarski gardni polkovnik Marholev, ki je izjavil, da je Šukri paša bulgarski ujetnik; ostal je pol ure pri Šukri paši. Potem je bil Šukri paša v spremstvu dveh bulgarskih častnikov odveden k generalu Vazovu, nato sta se v avtomobilu peljala naproti generalu Ivanovu. Ko se je Šukri paša vrnil v Hadirlik, je tam našel dva srbska častnika, s katerima se je razgovarjal v obliki navadne vljudnosti. Glede na nasprotje med srbskimi in bulgarskimi poročili je Šukri paša odgovoril:

»Moje mnenje je, da se srbska poročila opirajo na netočno razlaganje enega posameznega dejstva. Prve srbske častnike sem srečal približno dve uri po prihodu polkovnika Markoleva in s srbskimi častniki sploh nisem govoril o ujetništvu. Sicer je pa tudi fizično nemogoče, da bi Srbi prišli v Odrin, ker so bile njih pozicije preveč oddaljene od Odrina; če bi s svojih pozicij korakali v Odrin istočasno z Bulgari, bi prišli v Odrin poldrugo uro kasneje kakor Bulgari.«

Nadalje je Šukri paša izjavil, da je imel 60.000 mož posadke. Municije je bilo še dosti, hrane pa samo še za nekoliko dni. Vojaki so dobivali tretjino navadne porcije. Most čez reko Ardo je bil razstreljen na njegovo povelje; tudi konje je on ukazal poklati.

PREPIR MED BULGARI IN SRBI RADI ŠUKRI PAŠE SE NADALJUJE.

Belgrad, 18. aprila. (Izvirno.) »Samouprava« se bavi z različnimi bulgarskimi verzijami glede zarobljenje Šukri paše, zlasti z izjavo Šukri paše samega, ki jo objavljajo bulgarski viri. List konstatira, da so bile srbske vesti v tej stvari iz vsega početka tako jasne, da jih vse te nešteto krat modificirane bulgarske trditve stvarno niso mogle izpodbiti. Tudi na podlagi bulgarskih verzij trdno stoji dejstvo, da se je Šukri paša na dan zarobljenja nahajal utrdbi Hadirlik (Hderim), torej na srbskem sektorju! dalje, da so v to utrdbo prišli Srbi, da sta se dva srbska častnika predstavila Šukri paši in da Šukri paša tema častnikoma ni z nobeno besedo omenil, da so ga že Bulgari zarobili.

× × ×

BALKANSKA ZVEZA IN VELESILE.

Belgrad, 18. aprila. (Izvirno.) »Samouprava« ponovno konstatira, kako velesile ne kažejo nobenega uvaževanja pravičnih zahtev zaveznikov. Velesile se niso ozirale na restrikcijo zaveznikov v stvari albanskih meja. To sili zaveznike k resnemu razmišljanju o tem, kaj ima šele priti. Še huje je v vprašanju vojne odškodnine; kajti ako se to vprašanje vsaj načelno ne reši in ne poveri finančni konferenci, — je lahko mogoče, da konferenca tega vprašanja niti v pretres ne vzame, proglasivši se za nekompetentno reševati načelno vprašanje, ki je v bistvu politično. Posredovanje velesil ni tako, da bi moglo v zavezniških vzbujati zaupanje. Avtoriteta voje Evrope na ta način ne more imponirati s stališča pravičnosti, marveč le s svojo pramočjo.

× × ×

KOMITADŽI ZOPET NA DELU.

Skopje, 18. aprila. Bulgarski komitadži so napadli srbski vojaški transport. V boju je bilo 80 srbskih vojakov ubitih in ranjenih. Transporta so se polastili komitadži.

Nemška čast rešena.

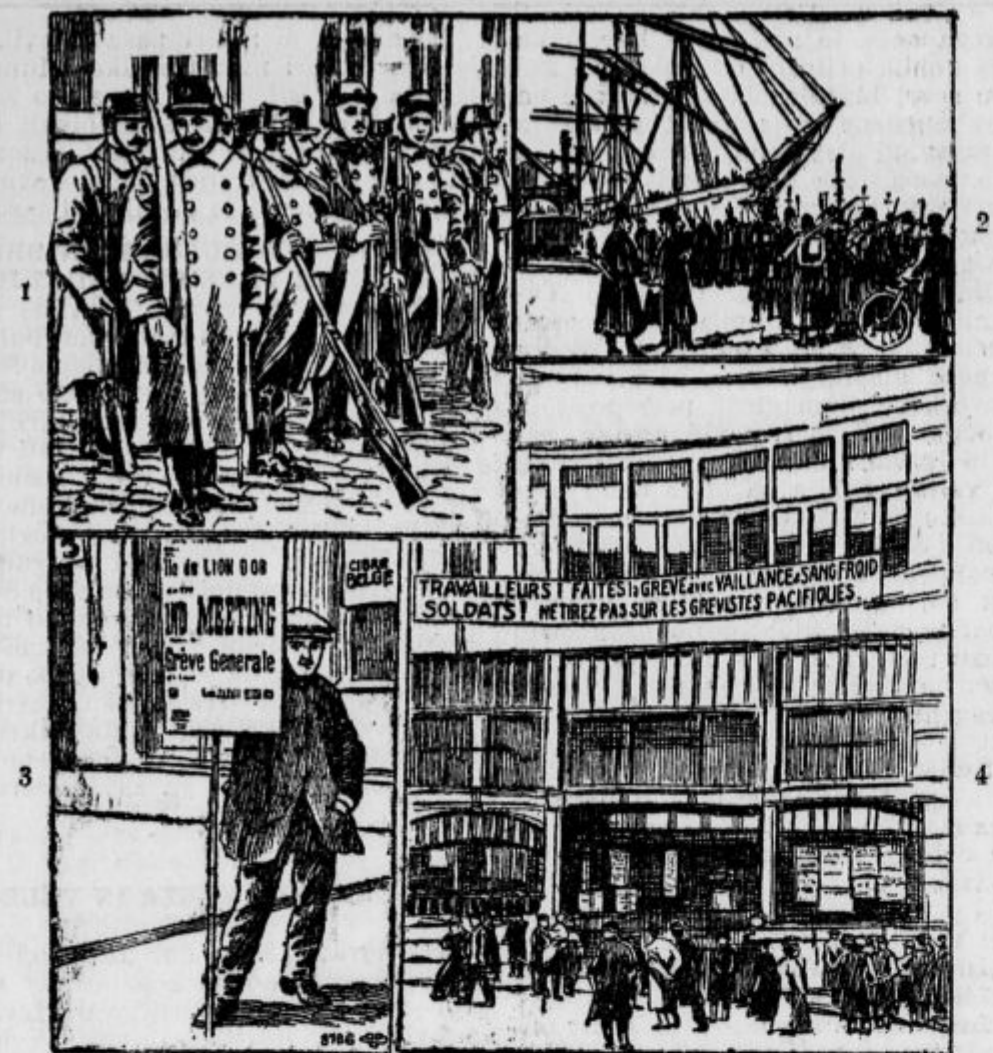
V Nancyju se je nedavno par natrkanih nemških popotnikov, o katerih se še danes prav ne ve, kaj so bili, in par takisto pijanih francoskih inteligentov pri neki predstavi, pozneje v nekem restavrantu in na ulici sporeklo. Hudega ni bilo nič, če je bil kak Nemec obrean, pa to tudi ni nič takega, da bi se zavoljo tega začela vojska, sicer pa še to ni bilo dokazano. Pač pa spričo prepotence, s katero se Nemci povsod v tujini odlikujejo, ni ravno neverjetno, da niso sami Francozov izživali.

Nemški listi so naredili iz tega celega vraga, ves državni zbor je bil mobiliziran, državni tajnik za zunanje zadeve je dvakrat o nancyjskih dogodkih govoril, časopisi so pa Francoze psovali, kakor znajo psovati le Nemci, kadar je žaljena njihova narodna domišljavost.

Francozi so se pa ves čas lepo obnašali in Nemce s svojo mirnostjo osramotili. Francoska vlada je storila vse, da izsledi tiste krokarje, ki so se z Nemci prepirali, preiskala, koliko imajo krivde oblasti, in dognala dejansko stanje. Francoski listi so pa na izlivanje nemške jeze odgovarjali dostojno in so Nemce le ironizirali, ker so se tako razburili, da je prišla na dan vsa germanska sirovost. Dogodki so Francozom prav dali. O tem se poroča:

Pariz, 18. aprila. Dogodek v Nancyju se približuje razrešitvi. Minister za zunanje zadeve Pichon je prepustil nemškemu poslaniku von Schoenu kaznovanje policistov in železniških uradnikov, ki so opustili svojo dolžnost. Nancyjska afera je zaključena. Dognano je, da ni bil noben častnik zapleten v zadevo, da Nemci niso bili prisiljeni poklekati pred francosko uniformo, da so bili res zasledovani od stavracije do postaje, da so bili tam žaljeni in tudi v vagonu nadlegovani, da pa niso bili dejansko zlostavljeni. Kaznovani bodo tudi v to zadevo zapleteni dijaki, in storjeni so koraki, da se v bodoče preprečijo taki dogodki.

Pariz, 19. aprila. Nancyjske afera je konec. Na njej ni bilo niti toliko, kolikor se je prvotno mislilo. Dva policista, ki sta imela na kolodvoru službo, ko so Nemci v voz stopili, sta odpuščena, prefekt pa je prestavljen.

Slike h generalnemu štrajku v Belgiji.

1. Meščanska garda v Bruslju. — 2. Zastrazena luka v Antverpnu. — 3. Stráža stavkujočih. — 4. Ljudski dom v Bruslju.

SPLOŠNA STAVKA V BELGIJI.

Iz Bruslja se poroča dne 18. t. m., da se število stavkujočih pomnožuje. Delo so odpovedali tudi stavci časniki, tako da v ponedeljek listi v Belgiji ne bodo več izšli. Ker se stavkarških shodov tudi železničarji udeležujejo, je zagrozilo železniško ministrstvo ostre kazni železničarjem, ki bi se stavkarških shodov udeleževali. Francoska

vlada je pomnožila vse svoje posadke ob belgijski meji, ker se boji, da nastanejo radi stavke v Belgiji nemiri. »Independence« piše, da ni misliti, da bi stavka 400.000 delavcev ostala mirna in da obstaja nevarnost revolucije. Do zdaj nemirov ob splošni stavki še ni bilo, ker prirejajo socijalni demokratje rajši koncerte in veselice, kakor pa izgrede.

Dnevne novice.

— **Katoliški shod v Ljubljani.** »Mladost, list za hrvatsku katoličku mladež«, ki izhaja v Zadru, se na uvodnem mestu obširno bavi s pripravi za katoliški shod v Ljubljani, ki bo temelj našega bodočega skupnega dela. Vsi dosedanj glasovi pričajo, da bo udeležba Hrvatov na katoliškem shodu v Ljubljani velikanska.

— **Ne obupati radi pozebe!** Čujemo, da je zadnja vremenska neizgoda ljudstvo po nekaterih krajih tako potrla, da hoče kar vse v Ameriko. Ta obup ni upravičen, najmanj pa je upravičeno radi te nesreče bežati v Ameriko. Od strani poklicanih faktorjev se je vpeljala akcija za pomoč prizadetim krajem, in upamo, da se bo tudi še marsikaj popravilo. V Ameriki pa tudi ni vse zlato, kar se sveti. Boljše je doma nekoliko potrpeti, kakor pa v Ameriki tujim kapitalistom v korist napraviti svoje najboljše moči. Na delo torej za skupno pomoč in pogum za domače gospodarstvo! Ne v Ameriko!

— **Narodno gospodarstvo.** V ponedeljek je seja glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki se bo bavila s pomožno akcijo proti škodi, nastali po zadnjem mrazu, in s povzdigo živinoreje. — V torek je seja železniškega sveta v deželnem dvorcu.

— **Zmaga S. L. S. v Višnji gori.** Iz Višnje gore nam brzojavljajo: Pri dopolnilni volitvi v mestni zastop je zmagala S. L. S. Dobili so Škufca, Dobrovolje, Bernik po 51 glasov, liberalci Sešek, Štefic, Krevs po 42 glasov.

— **Strah pred mladino.** »Slovenski Narod« je nevarno zbolel. Nemški državni kanceler preganja panslavizem, Angliji trepetajo pred nemškimi »Zepelini«, ki ponoči švigajo po zraku nad britanskim polotokom, »Slovenski Narod« pa straši mladina. Vzel je v roke bič, spleten s škorpioni, udriha z njim krvavo po mladeži v lastnem taboru in je pripravil že mlinski kamen, da ga obesi na vrat zapeljivcem svoje mladine ter jih potopi v Savi, kakor oznanja. Nam seveda ni nič mar, kako bo »Slovenski Narod« ugnal lastno mladino in kako se konča tragični boj med očeti in sinovi. Pač pa nas briga, da se je »Slovenski Narod« spraval obenem tudi na našo mladino. Letošnji zlet Orlov v Ljubljano je namreč »Narodovce« tudi hudo razburil. V duhu vidijo pred seboj bataljone naših Orlov, kako bodo korakali po beli Ljubljani, da bo po tlaku odmevalo. Kakor skrbna koklja piščeta, kliče »Narod« spricho te nevarnosti skupaj svoje starine. Ves svet je za »Narod« poln mladincev. Liberalna in naša mladina, obe pretita s smrtjo in poginom miroljubnemu voditelju

starinov v »Slovenskem Narodu«. Svet se s strahom sprašuje, kaj bo. »Danovci« in »preporodaši« se puntajo zoper svojega dušnega očeta, Orli pa bodo avgusta prikorakali v Ljubljano. Nečuvno. Liberalni general, ki je, kakor sam v »Narodu« pravi, dosegel svojo starost v poštenju, pa je v velikih skrbih, kako se bo mladeniške vojske obranil. Lastnih rebeličnih mladincev bi se morebiti že, a zdaj so prišli nanj še naši Orli. Tako preživlja narodnapredna stranka svoja »poštena stara leta« v največjem strahu in nemiru, ko bi morala, če je sploh še kaj pravice na svetu, uživati zasluženi mir in pokoj.

— **Ljubljanski župan** je gospodar lista, ki je pri raznih nerodnostih v Ljubljani igral kaj čudno vlogo. Ta list je včasih delal v Ljubljani točo, grme in lepo vreme. Tisti, ki ni oboževal »Slovenskega Naroda«, včasih niti v Ljubljano ni smel priti, da ni bil na cesti opsovan. Mi smo vedno povdarjali, da je treba Ljubljani, če reflektira na častno ime slovenskega središča, skrbeti tudi za svoj ugled in da je treba, če ni tujski promet samo fraza, skrbeti, da vsak gost, ki pride v Ljubljano, odnese iz nje drage in ljube spomine. Tako bomo tudi v resnici najboljše skrbeli za ljubljanske trgovce in obrtnike. Z ozirom na to smo mi napram vsesokolskemu zletu v Ljubljani zavzeli najljubše stališče. Dasi vemo, da Sokoli zastopajo drugo svetovno naziranje kot in smo dali našim somišljenikom parolo največjega gostoljubja napram gostom. Niti najmanjšega povoda nismo hoteli v sedanjih resnih časih dati nasprotnikom našega naroda, da bi ob takih slavnostih katerikoli pojav izrabljali v svojo korist. Kako pa naši domači nasprotniki, ljudje, ki hočejo zastopati »izobraženost«? Bližajo se dnevi katoliškega shoda in medvedje godrnjanje in ropotanje iz »Narodovega« uredništva se je zopet začelo. Slovensko ljudstvo bi po mnenju »Slovenskega Naroda« ne smelo v slovensko prestolico in bi se bele Ljubljane moralo izogibati. Prišlo pa bo in z njim na stotine hrvaških, čeških in poljskih gostov, pa tudi drugih Slovanov. »Če jih« Slovenski Narod« pozdravlja že sedaj s surovostmi, je to stvar njegove svobode in kulture, ki jo zadnje čase na vse strani deli. Ali naj se res slovenska kultura vsega »Slovenski Narod«? Na Nemškem judovski in protestantovski župani in njihovo prebivalstvo tekmuje v sprejemu katoliških in drugih shodov in jim gre povsod na roko, pri nas pa že dvigajo časnikarski rovtarji svoje kole. Ti rovtarji od svojih izbruhov ne bodo imeli nobene škode,

ker so se še vedno ob pravem času poskrili — ti rovtarji že davno več nimajo pravice pisariti v imenu Ljubljancanov in Ljubljane, kateri je toča, ki so jo delali v »Narodni tiskarni«, že dovolj pobila. Treba je pa vendar za beležiti, da je z napadi pričel »Slovenski Narod«, ker nam bo za to ljubljanski župan za vse osebno odgovoren.

— **Zapuščina »Slovenski Straži«.** V Središču umrl profesor in župnik v pokojih č. g. Šinko je v svoji oporoki volil »Slovenski Straži« 2000 K. Slava spominu moža, ki tudi v zadnjih svojih trenutkih ni pozabil na svoj narod. Posnemajmo njegov zgled!

— **Nova Sardenkova igra.** Na Ježici se bo jutri v nedeljo ob pol štirih popoldne ponovila predstava krasne Sardenkove igre »Skrivnostna zaroka«. Gostje iz Ljubljane imajo tja in nazaj ugodno zvezo z vlakom.

— **Slovenski rimski romarji** so se večeraj zvečer vrnili v domovino. Na južnem kolodvoru v Ljubljani se je zbrala velika množica njihovih prijateljev in znancev, da pozdravi drage rojake, ki so tako častno zastopali naš narod v večnem mestu. Romarji so se jako pohvalno izražali o potovanju. O potovanju slovenskih romarjev smo dobili še naslednji poročili: Rim, 15. aprila. O našem petju pri avdienci v Vatikanu prinašajo listi laskavo pohvalo. Hvalijo melodijo, umetno in mojstrsko izpeljano harmonizacijo, sveže glasove in mojstrsko izpeljavo. Bilo nas je 34 pevcev, in sicer polovico moških in polovico ženskih; ker smo že prej večkrat peli, smo se spoznali in tudi vsi prišli. — V Assisi je bilo zelo mrzlo, sneg je ležal skoraj do mesta. Obiskali smo vsa znamenita mesta in kmalu je prišel čas odhoda. — V Loreto nam je nagajal postajenačelnik, ki je ukazal vso prtljago iz kupejev v posebno sobo znesti. Tako smo pozneje prišli v sv. hišico. Tu je bilo nekaj stotin Italijanov zbranih. Ko smo peli pri škofovi sv. maši, so italijanski duhovniki plakali, rekoč: »To je cerkveno petje, ne pa našel!« Res so za nami imeli sv. mašo, a so peli le solo in duet. — Sitnosti je dosti, a vseeno smo dobre volje. — Benetke, 17. aprila. Vračaje se iz Rima smo videli, kako Italijani skrbje za trto: Ker je po Apeninah sneg zapadel in je bilo v nedeljo prav mrzlo — so ovili trte s papirjem. Prav čudno je bilo videti trte s širokim ovitkom na koncu. Uboji kolon mora gledati, kako bo plačal najemščino, zato trepetajo pred kako nezgodo. — Med potom so nam ponujali izšle časnike. V »Tribuni« vidimo na prvi strani sliko štirih žensk v narodni noši, spodaj pa napis: »Narodna noša slovenskih romaric.« Res so nas ogledovali, kamor smo prišli, posebno so nas obstopili pri petju, — a da nas bodo fotografirali in slike v listih prinesli, tega pa nismo pričakovali. Na večer smo dospeli v Benetke. Pet parobrodov nas je prepeljalo na Lido. Nekateri so malo težko prišli do svojega stanovanja, ker so pre malo pazili na svoj listek. — Benetke, 18. aprila. Dežuje prav na gosto, mrzlo, neprijetno vreme. Na Lidu smo imeli vsi sv. mašo, kjer smo zapeli zahvalno pesem, šli zajtrkovat, potem se peljali vsi z vaporejem v Benetke. Na kratko smo si ogledali znamenitosti, potem se zopet vrnili s parnikom. Vožnja tja in nazaj stane le 30 centesimov, 14 krajcarjev naše veljave. Ob 11. uri smo imeli kosilo, potem pa smo se peljali s petimi najetimi parniki na postajo. Trudni smo, radi se vračamo, dasi nam bodo spomini na to romanje do smrti ostali. Pri tolikem številu, dolgi poti, raznih mestih je bilo malo nesreč. Eno romarico iz Bele krajine smo poslali s brzovlakom nazaj, vsi drugi gremo s skupnim vlakom. Na Lidu smo bili prav zadovoljni. Drugi razred plača 11 kron, tretji 9 kron za en dan, kar so romarji že pri karti v Ljubljani plačali.

— **Svarilo.** — V slučaju smrti kakega avstrijskega državljan v Ameriki nastane večkrat potreba, da pooblastijo sorodniki umrlega kako v Ameriki stanujočo osebo, ki naj zanje potrebno ukrene, da se oveljavi njih dedinska pravica. Kakor dokazuje poročila posameznih konzulatov, posreči se neštetokrat posameznim agentom, zakotnim pisarjem, gostilničarjem v Ameriki, katerih dediči v domovini niti ne poznajo, s posredovanjem prijateljev in sorodnikov umrlega, od teh dedičev dobiti pooblastilo. V takih slučajih ti ljudje navadno poneverijo celo zapuščino ali vsaj njen velik del. Da se odvrnejo take neprilike, je c. kr. pravosodno ministrstvo v svojem ukazniku št. 10 dne 1. junija 1910 strankam v domovini priporočilo, da naj se te v vsakem takem slučaju obrnejo s prošnjo za posredovanje na dotične c. in kr. konzulske oblasti. Te imajo dovolj moči, da se uspešno potegnejo za pravice udeležencev. V pooblastilu, izdanem za c. in kr. konzulsko oblast, se pa mora vselej preklaticati vsa prejšnja, tretjim osebam že izdana pooblastila. Ker se je v zadnjem času zapazilo, da se zgoraj omenjene neprilike množe, se ljudstvo na to posebno opozarja.

— **Prekmurški Slovenci** bodo, kakor vsako leto, tudi letos romali v Marijino

Celje. Romarji iz gornjesaniške, štefanovske, dolenske in nedeljske fare, v šentgot-hardskem okraju, romajo pod skupnim voditeljstvom. Odhod od doma bo dne 5. majnika. Ob 6. uri zjutraj bo na Gor. Saniki sv. maša za romarje. Zberejo se slovenski romarji iz vseh krajev pri Bistrici (Fürstendorf). V četrtek popoldne ob 5. uri dospejo vsi romarji v Marijino Celje. V petek ostanejo v svetišču, v soboto zjutraj pa zopet odidejo.

— **Zaklad najden.** Iz Cerkelj poročajo: Nenadna sreča je doletela posestnika Ivana Galjota iz Cerkelj št. 48, p. d. Knet. Ko je prišel dne 15. aprila zjutraj v svoj živalski hlev, je dobil 30 cekinov v jaslih. Podgana je preluknjala ponoči zid, v katerem se je nahajala lesena omarica in iz nje so padli cekini v jasli. Najmlajši cekin ima letnico 1568, najstarejši pa 1514. Šest jih je velikih kakor naši goldinarji, drugi pa so po obliki podobni sedanjim 20-kronskim cekinom. Ti manjši cekini imajo letnice različne. Imena kraljev so: Venceslav, Ferdinand, Sigismund, kralj poljski, in Ivan, kralj ogrski. Eden ima napis: Mihael, škof solno-graški. Dva cekina imata pa turški napis. Kakor vse kaže, je moral biti denar prinesen z Ogrske in ga je dotični lastnik bržkone zazidal iz strahu pred Turki. Hiša Knetova je sploh zgodovinska. Še pred par leti se je videla na njej podoba konja z letnico 1508, katera je pa izginila ob predelavi hišnega poslopja. Omenjam še, da je dobil Knet v gnoju še tri cekine isti dan, tako da je sedaj v posesti 33 cekinov. Dobival je pa že dlje časa med gnojem take rumenjake, a je mislil, da je čisto navaden »pleh«, in se ni brigal zanj. Knet je nesel cekine pokazat v Ljubljano v muzej.

— **Koseška vedeževalka umrla.** Dne 13. t. m. je umrla v Kosezah Štefanova Franca, ki je bila v Ljubljani in nje okolici znana kot vedeževalka, ki je med drugim tudi »coprala«. Bila je stara 72 let. V življenju je hodilo k nji po nasvete mlado in staro iz Ljubljane in tudi iz okolice, ker si je bila Franca kot vedeževalka pridobila slavo ime.

— **Aktivitetne doklade bogoslovskim profesorjem** v semeniščih je naučno ministrstvo po odloku dne 31. marca 1913 določilo v Brnu in v Lincu z letno 960 kronami; v Št. Hipolitu, Tridentu, Celovcu, Ljubljani, Budjevicah, Litmorcu, Kraljevem Gradcu, Przemyslu, Tarnovu, Stanislavu, Gorici in v Zadru z 840 kronami; v Mariboru in v Briksnu s 720 in v Weidenau s 600 kronami.

— **Nesreča v večki tovarni.** — Delavcu odtrgalo glavo. Danes dopoldne se je dogodila v večki tovarni strašna nesreča. Delavec Anton Marolt, domače Trškan, je dajal jermen na transmisijo. Slučajno je dal jermen na transmisijo napačno, nakar ga je jermen zgrabil za nože in ga s toliko silo zavrtel okolu, da je Maroltu glavo odtrgalo, vijak se mu je zaril v telo in ga tudi po prsih raztrgal in razmesaril. Marolt je bil takoj mrtev. Pokojnik je bil zvest član J. S. Z.

— **Nesrečen padeč.** Janez Nachtigal, 72 let stari tesarski pomočnik, je dne 15. t. m. v Čeručah popravljaval neko streho stoječ na prislonjeni lestvi. Mimo je privozila Ivanka Kodrman iz Čeruč in akoravno ji je Nachtigal prepovedal tu mimo voziti, se ta ni zmenila zato, v tem je pa z vozom zadela tako nesrečno v lestvo, da je padla in ž njo vred Nachtigal, kateri si je pri padcu zlomil desno nogo in roko.

— **Na nož.** Minulo nedeljo ponoči so iz neke gostilne v Kamniku vrgli hlapca Andreja Stareta, ker je razgrajal. V jezji je nato Stare na cesti z nožem napadel slikarskega pomočnika Franca Podreznika in ga težko ranil. Podreznik je znan zabavljaj. — Te dni so pa fantje na Spodnjem Golem med preprirom v gostilni z noži gordo zdelali.

Okrevajoči

si bodo svoje zdravje uspešno utrdili, ako bodo zavživali Scottovo emulzijo, ker jo celo najbolj slab želodec lahko prenese in prebavi. Ako se pomisli, da ima, vedno enakomerna in izvrstna kakovost posameznih delov Scottove emulzije posebno redilno moč, potem je lahko umljivo zakaj je pri okrevanju za mla. in staro tako koristna. Poleg tega je pa Scottova emulzija tako okusna, da jo odrasli in otroci radi jemljejo.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 v. v znamenju na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII., in se sklicuje na ta časopis, dostavi 50 m. ena pošiljatev potom lekarno za poskušnjo.

li hlapca Antona Kralja. Dobil je devet ran z nožem in močan udarec na glavo.

— **Mlad samoumorilec?** Iz Litije se nam piše: V nedeljo, dne 13. aprila, zjutraj so našli malo slabomnega 15 let starega Ivana Vladika na litijemskem kolodvoru na progi povoženega. Vlak mu je glavo popolnoma odtrgal. Truplo je ležalo na trebuhu, roke uprte ob »šine« in glava na drugo stran »šine«. Krv je bilo malo poznalo. Po izpovedbi matere, železniške delavke, je fant z doma že v soboto zvečer zginil, torej je bil povožen že ponoči. Fant je bil res prikrajšane pameti in rojen ob železnici, pa toliko ni bil neumen, da bi šel spat na železniški tir, vzroka pa tudi ni imel, da bi se za kratak čas vlegel pred vlak. Zato so ljudje govorili, da je bil morda prinešen mrtev na železniški tir. To se je sumilo tembolj, ker je znano, da truplo živega človeka, ki se vrže pod vlak in mu vlak že glavo odtrga, se truplo samo še prevrže na stran. V tem slučaju pa ni bilo trupla prav nič premaknjeno, kakor je ležal, tako je obležal in krvi se je malo poznalo. Sicer pač res nima nihče vzroka misliti, da bi kdo imel interes na tem fantu izvršiti hudodelstvo. Vendar se ni vršila nobena preiskava in je bil fant pokopan v ponedeljek na Savi.

— **Šukri paši strežejo Slovenci.** O tem piše »Gorenjcu« Ivana Noč, ki služi v Sofiji: Nekdaj so turški paše hodili pleniti na Slovensko in so odvajali slovenske mladeniče in dekleta na Turško v sužnjost. Sedaj pa ujetemu Šukri paši, bivšemu poveljniku Odrina, strežejo v Sofiji Slovenci in Slovenke. Piše se nam iz Sofije: Hotel »Splendid« v Sofiji je veličastna stavba s štirimi nadstropji, stoječa sredi mesta blizu dvorca. V njemu ima hotel g. J. Kenda, ki je bil prej hotelir v Ljubljani v Tivoliju. Njegova gospa soproga je hči hotelirja g. Peterlela pri »Triglavu« na Bledu. V tem hotelu je zaprt Šukri paša in osem drugih paš ter 100 turških častnikov. Gosp. Kenda ima 42 poslov, namreč 30 Bulgarov in 12 Slovencev in Slovenk, ki strežejo ujetnikom. Med Slovencev je v hotelu Peterlelova Francika s svojim možem in jaz (Ivanka Noč) in Kristina Pšenica iz Dovjega. Šukri paša je silno prijazen in daje poslom velike napitnine, nekateri Turki so pa zelo divji. Ujeti Turki so s služabniki vred v hotelu zaprti, da se ne morejo nikamor ganiti. To pa radi tega, ker so ujetniki prišli iz Odrina, koder razsajata kolera in vročinska bolezen in baje celo kuga. Bati se je, da bi se te bolezni ne zatrosile po Sofiji, zato smo vsi skupaj kontumicirani.

— **Promoviral je v Prazi** za doktorja prava odvetniški kancipijent g. Karol Ferluša, sin dež. poslanca g. St. Ferluša.

— **V Renčah** je umrl dne 17. aprila obče priljubljeni družabnik in širokoznani zidarski mojster Franc Štepančič, po domače Lanc.

— **Novice iz Amerike.** V Brockway, Minn., je umrl rojak Tomaž Legat, star 70 let. — V South Wilmingtonu je pogorela domačija Josipa Smoliča. — Umrl je v Jolietu rojak Fran Colarič, ki je prišel v Ameriko 27. februarja t. l. Podlegel je nagli pljučnici.

Pot okoli sveta za 5 kron zamore napraviti, kdor čita današnji oglas »Srečke v korist Slovenski Straži« ter na podlagi zanimivega poročila, ki se vsakomur pošlje brezplačno, naroči ugodno skupino srečk, s katerimi v srečnem slučaju že tekom meseca majnika zadene pet glavnih dobikov.

Na glavnem občnem zboru družbe Leykam Josefthal 15. aprila t. l. v Gradcu so sklenili, da od prebitka 1.581.660 K podelijo 50dostotno dividendo; 20 K za vsako akcijo (lani 28 K), 550.000 kron se nakaže za odpise tvornicam, 25.028 K se pa prenese na nov račun. Upravni svetniki Bernhard Popper, Karel Taussig in baron Franc Morsey so bili v upravni svet zopet izvoljeni.

Avtomobilna omnibus prometna zveza Krapina—Toplice—Rogatec. Postaja stranske proge južne železnice Dunaj—Trst se otvori s prvim majem to leto. Druga avtomobilna omnibus zveza, ki veže Krapinske toplice s postajo Zabok Krapa-Toplice, se izroči prometu v sredi junija t. l.

K DEŽELNOZBORSKIM VOLITVAM NA GORIŠKEM.

Dne 17. t. m. se je v Gradiški pod predsedstvom državnega posl. msgr. dr. Faiduttija vršil občni zbor furlanske italijanske ljudske stranke. Določilo se je med drugim uradno stališče za bodoče deželnozborske volitve. Kompromis, ki so ga ljudski stranke za volitve ponudili italijanski liberalci, so vsi govorniki odklanjali, kakor sploh vsak kompromis s to stranko. Govorniki so povdarjali, da so liberalci sami med sabo needini in na razne skupine razcepljeni; med volilci ima-

jo komaj kaj vpliva in bi se njihovi volilci ne držali kompromisa, tako da bi ljudska stranka samo škodo imela. Sploh je pa ljudska stranka dovolj močna, da si z lastno močjo ohrani posestno stanje. Sklepi, ki so se glasili v tem smislu, so bili soglasno sprejeti.

ZGRADBE NOVIH ŽELEZNIC V SRBIJI.

Srbska vlada je sklenila pogodbo s francosko-srbsko družbo za industrijska podjetja in javne zgradbe, po kateri dobi srbska vlada v obliki kavcije 20.000.000 frankov za zgradbo železnice. Francosko-srbska družba je prevzela zgradbo sledečih prog: Niš—Merdare, ki bo stala 15 milijonov 300.000; Kragujevac—Raska, ki bo stala 10.200.000 in Valjevo—Osenica, ki bo stala 5.200.000 frankov. Srbska vlada odaja nadalje zgradbo treh železniških prog proti bosenski meji in zgradi velike mostove v Skoplju, Tetovu in v Gostivarju.

Ljubljanske novice.

lj **Ljubljanski občinski svet** ima izredno sejo v torek, dne 22. aprila 1913 ob 6. uri popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: A. Javne seje: Personalnega in pravnega odseka poročili: o dopisu županovem glede podelitve občanstva, o dopisu županovem glede podelitve občanstva. Finančnega odseka poročilo o dopisu mestnega magistrata glede dobave nove oprave za oltar pred mestno hišo. Stavnega odseka poročila: o dopisu magistrata glede stroškov za izvršitev obrežnih zidov ob regulirani Ljubljani po načrtih arhitekta Kellerja, o dopisu mestnega magistrata glede priskrbe primernejših uradni prostorov za mestni stavnbi urad, o dopisu magistrata glede nekaterih nujno potrebnih poprav mestnega kopališča v Kozlezi, o dopisu magistrata glede nujne poprave nasipa pri mestnem ribniku ob poti v Tivoli, o prošnji Franc Ksaverja in Brigitte Souvanove za obnovitev parcelacije njujnih posesti parc. št. 141, 67/3, 68 in 69 kat. občine Kapucinsko predmestje. Direktorja mestnega vodovoda in elektrarne poročila: o dopisu deželnega odbora glede oddaje vode iz mestnega vodovoda občini Moste, o prošnji Karola Pogačarja za odpis večje porabe vode, o prošnji dr. Pavla Samasse za odpis večje porabe vode. Samostalni predlog obč. svetovalec Jožef Reiserja glede zgradbe mestnega kopališča v Ljubljani v bližini šentjakobskega mostu. — B. Tajne seje: Personalnega in pravnega odseka poročilo o dopisu Mestne hranilnice glede napredovanja uradnikov Mestne hranilnice v zmislu novih pragmatičnih določil. Stavnega odseka poročila: o dopisu županovem glede reorganizacije in popolitve mestnega stavbnega urada, o dopisu magistrata glede dovolitve neke stavbne doklade. Šolskega odseka poročilo o dopisu kuratorja mestnega deželnega liceja o prošnji dveh licejskih učiteljev za stalno potrditev ter izposlovanje profesor-skega naslova. Direktorja mestnega užitninskega zakupa poročilo o podaljšanju užitninskega zakupa za nadaljnjo zakupno dobo treh let.

lj **Češki Orli v Ljubljani.** Kakor se nam iz zanesljivega vira poroča, pride na Katoliški shod v Ljubljano poseben vlak čeških Orlov iz Morave.

lj **Umrl** so v Ljubljani: Ivan Hvasija, delavčev sin, pol leta. — Bogomir Kemeter, sin slaščičarskega pomočnika, 16 mesecev. — Alojzija Junz, vdova službe finančnega ravnatelstva, 79 let. — Anton Albrecht, čevljar, 59 let. — Ivana Bregar, dninarica, 50 let. — Marija Markelj, natakara, 21 let. — Marija Kocmur, dninarica, 36 let. — Jera Vidmar, ribičeva vdova, 66 let.

lj **40 letnica dela.** Pri društvu komisijonarjev obhaja letos že drugi član 40 letnico. Prvi jo je obhajal še vedno čvrsti komisijonar Anton Novljan, ki se je kot vojak 17. pešpolka odlikoval pri Kustoci. Sedaj pa obhaja svojo 40 letnico komisijonar Franc Knez, ki izdeluje pri Bizjaku tudi dobroznane preste. Službo pri društvu komisijonarjev je nastopil 21. aprila l. 1873. Preste prodaja že od l. 1870. Doma je iz župnije Smlednik. Taki jubileji so pač redki in zaslužijo, da se javnost opozori nanje, ker so to jubileji stanovske zvestobe in poštenega dela. Upamo, da jublanta sprejmeta od merodajne strani zasluženo odlikovanje. Društvo jima čestita k 40 letnici in ima danes ob 7. uri zvečer prijateljski sestanek pri Tomažu Bizljaku, Pred škofijo. Povabljeni so vsi člani društva.

lj **Šentpeterski telovadni odsek Orel v Ljubljani** vabi k II. rednemu občnemu zboru, ki bo v soboto, 19. aprila 1913, ob pol 8. uri v prostorih šentpeterskega prosvetnega društva.

lj **Društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani.** Društvo za raziskavanje podzemskih jam bo imelo 29. aprila t. l. ob štirih popoldne v predavalni dvorani deželne muzeja svoj redni občni zbor. Društvene članse se prosí, naj se udeležijo občnega zbora kolikor mogoče mnogobrojno.

lj **K današnjemu naboru** je prišlo 144 mladeničev, izostali so pa štirje. Izmed teh je bilo 36 potrjenih, trije so bili pa določeni za preizkušnjo v garnizijski bolnišnici. Štirje črnovojniki so bili superarbitrirani, en brat reklamiranec je bil pa spoznan za delozmogelnega. En nabornik, Matija Jordan po imenu, sicer kranjskega pokolenja, je bil rojen v daljni Ameriki, v Buffalo. Nabor je bil končan ob pol 12. uri popoldne. V vseh treh dneh je bilo pri naboru za mesto Ljubljano potrjenih 146 mladeničev. S tem je glavni nabor za mestno okrožje končan. Naborniki so se, razen par slučajev, vedli pri naboru popolnoma dostojno, pač so pa postali pozneje, ko so se po gostilnah nekoliko opojili, po ulicah precej čez mero glasni. Posebno ponoči so po predmetnih rogovih in bi bilo priporočati, da bi se c. kr. državna policija nekoliko brigala za take razgraje. Seveda so pri tem veliko vlogo igrale posebno »škarte«. Ako se že v mesto stanujoči in vzgojeni ne zavedajo dostojnosti, kako moremo potem to zahtevati še od priprostitih kmetskih fantov.

lj **Vojaška godba** svira jutri od pol 12. do pol 1. ure popoldne v Zvezdi.

lj **V prisilno delavnico v Lonkovicah** so danes odpeljali Amalijo Gačnikovo, rojeno 1893. leta na Okrogu ter pristojno v št. Rupert na Dolenjskem. Navedenka se je klatila po Trstu, in ker je bila nepoboljšljiva ter si ni hotela služiti kruha poštenim potom, jo je pozneje ljubljansko okrajno sodišče obsodilo na šest tednov zapora in v prisilno delavnico, kamor jo je danes odvedel odgojni sprevednik.

lj **Umrla** je danes v deželni bolnici gdčena Lina Mantuani, stara 54 let, sestra gosp. ravnatelja deželne muzeja.

lj **Quo vadis?** V tukajšnjem Kinematografu Ideal se bo od torka 22. do ponedeljka 28. t. m. predvajal ta velikanski film, posnet po svetovnoznanim romanu Sienkiewicza. Glavni prizori te slike so: Veliki prizori z levi, kjer se levi vržejo na kristjane. — Goreči Rim. — Bežečemu apostolu se postavi Zveličar na pot v VII. Apil, da ga pripravi do vrnitve v Rim. — Boj velikana Urusa z bikom. — Smrt Nera! — Posneto je vse na klasičnih mestih v popravljenem Cirkusu Maksimu. Predvajanje te orjaške slike traja 2 uri. Slika je dostopna vsakemu in poučljiva za mladino. Zanimanje za to sliko je na Dunaju in v Gradcu, kjer se ravno sedaj kaže slika, velikansko. Kar trumoma hodijo vsi sloji v kinematograf. Podjetje Ideal se ni strašilo visokih stroškov kakor tudi ne pri sliki »Življenje Jezusa«, samo da pokaže svojim obiskovalcem poučljive slike in od boljšega najboljše. Opozorja se na današnjo prilogo za naročnike izven mesta.

lj **Prve kumare na trgu.** Danes so se prodajale na ljubljanskem trgu prve kumare, katere so pa bile izredno drage. Komad je veljal 3 K.

lj **Preiskava jajc.** Tržno nadzorstvo je danes preiskalo raznim kmetičam 650 jajc, ki so bila vsa dobra.

lj **Opozorjamo** na inserat bivšega zastopnika tvrdke Singer gosp. Ignacija Voka, Sodnijska ulica 7.

Društva.

— **Šišensko prosvetno društvo** vabi uljudno vse člane in prijatelje dramatike k predstavi »Na Osojah«, ki jo uprizori v nedeljo, dne 20. t. m., ob štirih popoldne v »Ljudskem domu«. Blagajna se odpre ob 3. uri popoldne. — Vstopnice se dobe popoldne v društvenih prostorih Sp. Šiška št. 88 poleg šišenske cerkve. — Igra je zelo efektna in se po približno 20 letih zopet uprizori na slovenskem odru.

— **Društvo za otroško varstvo in mladiško skrb v sodnem okraju Višnja gora** ima dne 23. aprila 1912, ob 2. uri popoldne občni zbor v sobi št. 6 c. kr. okrajne sodnije v Višnji gori.

— **Blaz Potočnikova čitalnica v št. Vidu nad Ljubljano** priredi gledališko predstavo v nedeljo 20. aprila v svoji dvorani pri Cebav. Uprizori se zaloigra v treh dejanjih in osmih slikah »Graničarji ali nedolžna žrtev«. Hrvaško spisal J. Freudenreich. Poslovenil Ks. K. — Začetek takoj po litanijah. Konec ob 6. uri.

NEČUVENA KORUPCIJA V NEMŠKI VOJNI UPRAVI. — MINISTER ZA VOJNO UPRAVO SE LE SLABO BRANI.

Nemški vojni minister je imel včeraj strašno slab dan. Kako Nemci kriče in sramoté Ruse, če kje kak intendant kakšno nerednost napravi; misli bi si človek, da je zato v nemški vojni upravi glede na poštenost vse čisto suho zlato. A včeraj je v nemškem državnem zboru Liebknecht razkril gorostasne stvari o korupciji vojne uprave v Nemčiji. Očitel je, da municijske tvornice podkupujejo uradništvo. Nemškim tvornicam, ki izdelujejo municijo in orožje, je očitel, da so francoskim listom, osobito »Figaru«, same preskrbele članke proti Nemčiji, da razburijo javno mnenje in da

dobé naročila. Znani tvrdki Krupp je očitel, da njeni agenti sistematično podkupujejo vojaške uradnike in celo vojaške oblasti zato, da dobi tvrdka naročila in da izve, kaj da konkurenčne tvrdke oferirajo. Rekel je, da kar trdi, tudi lahko dokaže in da je že ves material pred tedni vojnemu ministru predložil. Vojni minister je izjavil, da njega nikaka krivda ne zadene, da je takoj preiskavo uvedel in da je več oseb v Es-senu v preiskavi, ki se je že zaključila in dokazala, da je res, kar Liebknecht trdi. Ko je Liebknecht šibal nemško vojno upravo, so bili poslanci nemškega državnega zbora umljivo zelo razburjeni in so nestrpno pričakovali, kaj da vojni minister odgovori, ki je mirno in pozorno poslušal Liebknechta. Vse je pričakovalo, da bo prusko-odurno zavrnil klevečnika »čiste, slavne nemške« armade, a kako so bili presenečeni, ko je ponižno odgovoril Liebknechtu, da je »pretiraval«. Dolgi obrazi nemških poslancev so dokazali, kako da jih je ministrov odgovor poparil, ker je odgovor bistvo Liebknechtovih izjavij potrdil. Take blamaže, kakor včeraj, prusko nemška armada niti pri Jeni ni doživela!

AZIJSKA TROZVEZA.

V Peterburgu potrjujejo, da se neoficielno o ustanovitvi trozveze, ki bi ji Japonska, Kitajska in Siam pripadale, vrše priprave.

RUSKI CAR NE POTUJE V BEROLIN.

Nemški listi so te dni z veliko bahavostjo poročali, da odpotuje ruski car v Berolin. Peterburški list »Večerna Vremja« pa poroča, da je od merodajne strani pooblaščen izjaviti, da so poročila o nameravanem potovanju ruskega cara v Berolin zlagana.

REVOLVERSKI STREL V RUMUNSKI ZBORNICI. — RUMUNIJA NAKUPUJE OROŽJE.

Ko se je 18. t. m. otvorila seja rumunske zbornice, je mladi macedonski dijak Hacin Nastase z nenabito patrono ustrelil na galeriji in zaklical: »Naj se čuje glas Macedoncev!« Nastaseja so aretirali. Demonstrant je iz patrone svinčeno kroglo vzel in jo vtaknil v žep. Izjavil je, da je hotel zbornico le opozoriti na tiste Rumunce, ki živé v Macedoniji. Ker je Nastase zelo razburljiv, ga bodo zdravniki preiskali. — Rumunska vlada je sklenila, da naroči 100.000 novih pušk in en vojaški zrakoplov.

Koroške novice.

k **Zanimivi detajli iz seje zrakoplovnega komiteja.** Po celovškem »Miru« posnemamo, da so za dr. Brejčev predlog, naj se v odbor tega patriotičnega društva izvoli tudi en Slovenec, glasovali: Deželni predsednik Fries-Skene, general Njegovan, dva polkovnika in predsednik avtomobilskega kluba Felix vitez Gutmannsthal, vse drugo je bilo proti.

Zanimivosti z juga.

Poi milijona za prevoz srbske vojske pred Odrin. Bulgarska vlada je srbski v plačilo predložila račun za prevoz srbskih vojakov, topov in drugega orožja, konj, municije, živeža za ljudi in krme za živino — pred Odrin in za prevoz obolelih in ranjenih srbskih častnikov, podčastnikov in vojakov izpred Odrina nazaj v domovino. Račun znaša nad pol milijona dinarjev in je vračunana tudi taksa za prevoz 26.000 vojaških plaščev, ki jih je Srbija dala Bulgariji za njeno vojsko, kakor tudi taksa za prevoz 1000 konj, ki jih je Srbija odstopila Bulgariji za njeno armado. Srbska vlada je račun nemudoma do zadnje pare plačala.

Nov poveljnik v Bitolju. Za poveljnika čet v Bitolju je imenovan znani hrabri poveljnik donavske divizije I. poziva — general Pavle Jurišić.

SUKNA blago za moške in ženske obleke dobe zasebniki najbolje in prvostane razpošiljalnice 923 7
Prokop Skorkoosky & sin HUMPOLEC
Največja izbira. Vzor franco. Na željo se napravi. Češko. moške obleke tukaj.

Cenejša kava

(dokler je kaj zaloge)

85 v

80 v

1/4 kg Brasil I

1/4 kg Brasil II

žgana

žgana

v filijalki

Julija Meinl

uvoz kave.

Filijalka:

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7.

Kralj Ferdinand srbski vojski. Kralj Ferdinand je odredil za srbske vojske in častnike, ki so bili pred Odrinom, 238 križcev za hrabrost in redov za zasluge. Odlikovanja se razdele tako: 13 generalstaba, 120 donavski in 105 timoški diviziji.

Železniški most čez Ardo pri Odrinu je bil popravljen 14. aprila; začel se je reden železniški promet med Odrinom in Bulgarijo.

Srbski bojkot in Čehi. Češke industrijske in trgovske zbornice so se obrnile na belgrajsko zbornico s prošnjo, naj bi bojkot ne veljal za češka industrijska in trgovska podjetja. »Mali Žurnal« je mnenja, da želji Čehov ne bo mogoče ustreči.

Rodosto, Marmarsko morje in Bulgarija. Bulgari so zasedli Rodosto, važno trgovsko mesto ob Marmarskem morju. Bulgari bi to važno trgovsko pristanišče radi obdržali, a velesile tega ne bodo dovolile, ker se boje, da bi Bulgari od tu obvladali celo Marmarsko morje in nazadnje tudi Carigrad. Bulgarsko vladno glasilo »Mir« Bulgare pripravlja na odstop Rodosta in navaja znano mnenje, da je bila posest Carigrada in Marmarskega morja za vsak narod pogubna. Bulgarija naj si nikar ne dá tukaj preveč opraviti, ampak naj svoje delo osredotoči v pokrajinah, kjer prebivajo Bulgari. Sicer bo pa nova bulgarska meja segala blizu Rodosta in bodo Bulgari to trgovsko pristanišče lahko ugodno uporabljali, dasi ostane v turški posesti.

Koliko je stala balkanska vojska? Sedanja vojska na Balkanu za osvoboditev krščanske raje izpod turškega jarma je stala nad 2000 milijonov K, usmrčenih je bilo 110.000 in ravno toliko vojakov je bilo ranjenih, kakor poroča londonski »Economist«. Vsak vojak je veljal na dan približno 12 K. 25 tednov vojske nam to-le sliko pokaže: Bulgarijo je stala vojska (300.000 mož) 600 milijonov, Srbijo (200.000 mož) 400 milijonov, Grško (150.000 mož) 300 milijonov, Črnogorje (40.000 mož) 80 milijonov in Turčijo (400.000 mož) 800 milijonov kron; borilo se je torej približno do 1.090.000 mož. Na zaslužkih je odpadlo vsaj 660 milijonov kron; konj, volov itd. so samo Bulgari nad 200.000 izgubili. Ni pa računano, koliko škode je napravilo, ker je na Balkanu vse gospodarsko življenje počivalo.

100.000 dinarjev za revne družine v Makedoniji je doslej poslal londonski Makedonski odbor, ki se je pred 4 meseci v to svrhu osnoval.

Inozemski kapital poplavlja Srbijo. V Belgradu se je ustanovilo »Srbsko trgovačko-industrijsko združenje« z angleškim kapitalom. Sedež bo imelo društvo, v katerem bosta dve tretjini Srbov, v Belgradu, centrala pa v Londonu. Neka druga angleška finančna grupa, ki razpolaga s kapitalom 800.000.000 frankov, pa namerava v Belgradu ustanoviti stavbno banko z ustanovnim kapitalom treh milijonov frankov. Ta banka hoče financirati javne in privatne stavbe. Kakor je bilo pričakovati, hoče preplaviti tuji kapital Srbijo. Srbi sodijo, to je dobro, ker Angleži se bodo zadovoljili s kupčijo, medtem ko Nemci hočejo samo svojo narodno misijo izpolnjevati.

Ribolov v Ohridskem jezeru. Že srbska narodna pesem poje, da ni boljšega na svetu kakor ribe iz Ohridskega jezera. Sedaj se za ribolov v tem jezeru potezajo različni ponudniki; največja ponudba, ki je doslej v tej stvari prispela srbski vladi, znaša letnih 800.000 dinarjev.

Sneg v Srbiji ni napravil škode na polju, ker ni bilo mraza; pač pa se boje povodnji, ker se sneg v toplem vremenu hitro taja.

Nov kovani denar v Srbiji. V par dneh spravi srbska Narodna banka v promet za 1.400.000 dinarjev novokovanega srebrnega in nikelnastega drobiža. Pomanjkanje drobiža se je čutilo posebno v novih krajih.

Bulgarsko junaštvo. Ves svet se je divil jugoslovanskemu navdušenju, ki je v balkanski vojni rodilo tolike uspehe. Mi, ki smo daleč od vojnega vrveža, si težko mislimo, kako je vsa čustva bulgarskega naroda popolnoma obvladala ideja osvobodilne vojne. Sledeči oglaš pa, ki je izšel v solunskem »Pravu« na odličnem mestu, nam priča, da je Bulgar res — junak. Glasi se takole: »Iščemo Cvetana Pavleva, štirinajstletnega dečka, rodom iz Bitolja, ki je izginil kot prostovoljec v ohridskem odredku. Pred poldrugim mesecem je še bil v Sar-Kiöju, od tedaj pa ni nobenega poročila več o njem. Prosimo one, ki vedo zanj, da to javijo...« Mladega junaka Cvetana pač ne bo več nazaj; zalotila ga je gotovo kje zavrtna smrt, obležal je v cvetoči mladosti na bojni poljani.

Glavni odbor za pomoč družinam vojnih obvezancev v Belgradu je prejel doslej vsega skupaj 560.624 dinarjev prostovoljnih darov; razdelil je doslej 340.258 dinarjev.

Bolezni med turškimi vjetniki. Med turškimi vjetniki v Knježevcu gospodarijo različne nalezljive bolezni, katerih kljub vsem zdravstvenim odredbam ni mogoče zatreti. Tekom 14 dni je umrlo 85 vjetnikov.

Za spomenik v Albaniji padlim Srbom zbira darove poseben odbor, ki se je ustanovil v Kraljevu.

Vojni begunci iz Bosne. Minole dni sta nad Bajino bašto preplavala Drino dva avstrijska vojaka 31. polka in prešla v Srbijo. Odvedena sta bila takoj k vojni oblasti v Užicah.

Umrli je v Gornjem Vakufu pri Bugojni v Bosni 69letni frančiškan fra Ivo Vuičić. Pokojnik, ki je bil odličnih duševnih zmožnosti, je dobil leta 1898. iz Rima dekret, da je imenovan za škofa v Belgradu. Podal se je na svoje mesto, toda srbska vlada ga ni hotela priznati, ker je o tem imenovanju nihče nič vprašal in obvestil ni. Fra Ivo se je hudo potrt vrnil v Bosno, kjer je svoja zadnja leta preživel pri svojem nečaku fra Mate Vuičiću, župniku v Gor Vakufu. Ko se je ob sedanji balkanski vojni sprožilo vprašanje o konkordatu med Rimom in Srbijo, je pokojnega Vuičića obiskal papežev deleat v Bosni Peter Bastien in ga vprašal, kako je bilo svoj čas z njim v Belgradu. Fra Ivo je izjavil, da krivda ni bila na strani srbske vlade, marveč na strani tistih, ki so povzročili njegovo imenovanje brez vednosti Srbije.

Telefonska in brzojavna poročila.

NIKOLAJ NEODJENLJIV.

Dunaj, 19. aprila. Nasproti »Havas« poroča »N. W. Abendblatt«, da je kralj Nikolaj še bolj neodjenljiv kakor je bil in da niti pusti samo skadrskih utrd od 17. t. m. dalje obstreljevati, ampak bombardira mesto samo, v katerem vlada velika beda.

POGAJANJA GLEDE SPLOŠNEGA PREMIRJA.

Carigrad, 19. aprila. Srbski polkovnik Nikolić in grški stotnik Kondojanis sta došla v Hademköj, da se s Turčijo dogovorita glede premirja.

SRBIJA IN BULGARIJA SE POGAJATA.

Belgrad, 19. aprila. (Izvirno poročilo »Slovenec«.) Od dobroinformirane strani se izve, da prvotna pogodba med Srbijo in Bulgarijo določa, da dobi Srbija celo Severno Albanijo do neke točke južno od Drača, odtu do severne točke ohridskega jezera, odtu pa ravna črta do Žibevča, tako da Skoplje in Kumanovo pripadeta Srbiji, Ohrid, Bitolj, Prilep, Veles in Štip pa Bulgariji. Ta pogodba se je pozneje nekaj izpremenila, toda ne bistveno. Srbska vlada zavzema zdaj stališče, da se mora pogodba revidirati, ker je bila, kakor se vidi, sklenjena na čisto drugi podlagi, kakor je danes dana, ker so velesile Srbiji Severno Albanijo odrekle, Bulgarija pa je osvojila s pomočjo Srbov večji del Trakije, kakor je sama računala. Ker se to iz pogodbe same jasno razvidi, je ona tudi pripravljena se glede revizije pogodbe pogajati. Gešov je odločen pristaš balkanske zveze, katero bi rad dolgo vzdržal. Čarikov bo tudi vse storil, da ohrani zvezo, ki je v prvi vrsti njegovo, oziroma rusko delo. Tudi Anglija bo postavila svoj vpliv, da ne pride do bulgarsko - srbske vojske. Šanse za mirno poravnava niso tako neugodne kakor bi se to dala iz žurnalistične polemike sklepati.

GRČIJA IN SRBIJA NIMATA ZVEZE, NAPERJENE PROTI BULGARIJI?

Pariz, 19. aprila. »Figaro« se javlja iz Peterburga iz diplomatskega vira: Vse vesti o nekem dogovoru med Srbijo in Grčijo, ki da je naperjen proti Bulgariji, da štiti interese prvih dveh držav v Makedoniji, niso istinite. Srbski in grški državniki se zavedajo pomena in vrednosti balkanske zveze.

VPRAŠANJE VOJNE ODŠKODNINE.

Pariz, 19. aprila. Balkanska zveza je poverila Grčiji, da sestavi skupni stroškovni vojske. V Atenah se tako stalno računa s tem, da se bodo vojni stroški pokrili, da se napoveduje že konverzija državnega dolga.

SOLUN GRŠKA VOJNA LUKA.

Solun, 19. aprila. Grška vlada napravi iz Soluna vojno luko in ga hoče moderno utrditi ter zvezati z Atenami.

IZ RUSKE DIPLOMACIJE.

Peterburg, 19. aprila. Ruski poslanik v Londonu grof Benkendorf po miru odstopi in ga nadomesti baron Taube.

PRENAVDUŠEN PATRIOT.

Bukarešt, 19. aprila. Dijaka Nastase, ki je v rumunski zbornici iz revolverja ustrelil, bodo zdravniki preiskali. Prvotno se je mislilo, da je hotel ustreliti ministra Take Jonesca, a je le hotel s slepimi patronami vzbuditi zanimanje za Rumune v Makedoniji.

ZBORNICA.

Dunaj, 19. aprila. Grof Stürgkh je danes konferiral s Sylvestrom. Državni zbor naj bi se sklical dne 5. maja. Ker pa se je češko - nemški in poljsko - rusinski spor poostiril, se utegne termin odgoditi do po Binkošti. — Stürgkh je konferiral tudi z dr. Levickim. Slednji je izjavil, da bodo Rusini odslej v parlamentu vse stvari obstruirali.

OBČINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

Zagreb, 19. aprila. Pri volitvi II. razreda v zagrebški občinski svet je zmagala skupna lista hrvaško - srbske koalicije in stranke prava. Ta lista je dobila 507 glasov. Ostale listine so dobile 453 glasov.

ZDRAVJE SV. OČETA.

Rim, 19. aprila. Zdravstveno stanje Sv. Očeta je trajno ugodno.

RAZKRITJA LIEBENEČETA.

Berolin, 19. aprila. Govorniki centra so danes v državnem zboru izjavili, da je imel socialno demokratski poslanec Liebknecht prav, da je odkril korumpirajoče početje vojnih liferantov, tovarn itd. (Glej tozadevno notico!) Vojni minister je izjavil, da zlasti dogodka, kakor se poročajo glede Kruppa, najstrožje obsoja in bo uvedel nadaljnje korake.

»ADRIA-AUSSTELLUNG.«

Trst, 19. aprila. »Narodna Zajednica« za Istro je sklenila, da pri »Jadranski razstavi« na Dunaju ne sodeluje in isto poročila sploh Hrvatim in Slovincem, ker omenjena razstava popolnoma in namenoma prezira slovanski element na jugu.

RUSKA MORNARICA.

Peterburg, 19. aprila. V Carskem selu je vršil veliki mornariški svet, ki je razpravljal o povečevanju ruske mornarice in tozadevni zakonski predlogi na podlagi mornariške pogodbe s Francijo.

DVA NENORMALNA ČLOVEKA.

Frankobrod, 19. aprila. Znanega polarnega potovalca Cooka so prenesli v nek sanatorij za umobolne.

Strasbourg, 19. aprila. Bivšega narednika Wolterja, ki je potegnil celo strasburško garnizijo, so kot »obče nevarnega duševno manjvrednega zločinca« vtaknili v norišnico.

SMRTNA KOSA.

Dunaj, 19. aprila. Danes je umrl tu bivši predsednik najvišjega vojaškega sodišča general Karol Pfiffer.

Občni zbor dekanjskega okrožja mladeniških zvez za ormoški okraj se vrši v nedeljo 20. aprila popoldne po večernicah ob 3. uri pri Veliki nedelji v bralni sobi z obširnimi poučnim in zanimivim spredom. Vabimo somišljenike, da se v čim največjem številu udeležijo občnega zbora.

Vinska in delovna sadna letina na Štajerskem uničena.

Posledice vremenskih katastrof so naravnost uničujoče, kakor dokazujejo poročila iz raznih krajev: V Slovenski Bistrici je hud mraz uničil vse kulture in celo travnike poškodoval. — V Rogatcu je uničilo vinograde in sadonosnike. — V brežiškem okraju je slana vso vinsko letino popolnoma uničila, s sadjem bo pa težko kaj ter znaša škoda gotovo en milijon kron. — Na Bizeljskem je sneg in mraz vinograde popolnoma uničil. Niti eno oko ni ostalo na trsih. Katastrofa je tem hušja, ker so bili vinogradniki že v zadnjih dveh letih hudo prizadeti. — V ormoško - ljutomerskih gorah smo letošnjo trgatve že opravili. Vse sadje in grozdje nam je vzela snežna burja. — Tudi v ptujski okolici so uničeni vinogradi in vse zgodnje sadje, kakor čršenje, breskve in sploh vsa sadna letina. Marsikateri posameznik je za več tisoč kron oškodovan. Škode še ni bilo mogoče dognati. Splošno se ceni vsa nastala škoda na 25 do 30 milijonov kron. — Poslanci Slovenske kmečke zveze so že v zadevi škode obrnili na c. kr. vlado v Gradcu in na Dunaju, da takoj ukrene vse potrebno za odpis davka in za izdatno državno podporo. Občinske predstojnike prosimo, da vestno naznanijo škodo na glavarstva in zaprosijo cenitev.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS.

V železniškem vozu na progi Celovec—Bistrica—Boh. jezero so se peljali dva Nemca in en Italijan. Med pogovorom pravita Nemca: »Kako nespametni ste Lah, ko držite s Slovani. Ali ne veste, da bodo Slovani ne le nas Nemce, temveč tudi Italijane v treh sto letih izpodrinili iz Evrope?« — Lah pa je mirno odgovoril: »Mi imamo Tripolitanijsko in Cirenajsko za nas pripravljeno. Kam pa vi?« — — —

Razne stvari.

Sanje sv. očeta. »Standard« poročila iz Rima: Ko se je sv. oče dne 16. t. m.

zbudil, je rekel, da je imel posebne sanje. Sanjalo se mu je, da se je vozil v patriarharski gondoli v Benetkah in daje naenkrat zagledal svojo rajno sestro nad cerkvijo sv. Marka. Rekla mu je: »Ne boj se! Tvoj čas še ni napočil; dovršiti moraš prej še svoje delo!«

Napadi na španskega kralja in kraljev muzej. Ni vladarja, ki bi bil toliko napadov doživel, kolikor jih je sedanji španski kralj Alfonz XIII. Največji njegovi sovražniki pa morajo pripoznati, da je ostal pri vseh napadih vedno hladnokrvnen. Kralj Alfonz si je uredil v svoji palači celo poseben muzej, v katerem so shranjeni vsi predmeti, s katerimi so mu nameravali uničiti življenje. Tu paradira skodelica, v kateri je bilo mleko, s katerim so hoteli zastrupiti kralja, ko je bil šele osem mesecev star; zbrani so drobci velike vaze, preko katere je petletni kralj tako nesrečno padel, da je bilo njegovo življenje v nevarnosti. Kralj ima odloomek bombe, ki je bila nanj v Barceloni vržena. V tem muzeju je shranjena kočija in ekostje konja, ki je bil ubit ob napadu na kralja v Parizu. Tudi samokres, s katerim je te dni streljal na kralja, a ga ni zadela, anarhist Alegre, pride v ta redki, zanimivi muzej kralja Alfonza.

Velik požar v Galiciji. Listi poročajo, da je v Kamionki Strumilovi izbruhnil požar, ki je uničil hiše dveh ulic, kjer so se nahajale trgovine. Ena oseba je zgorela, 200 rodbin je brez strehe.

Vohunska zadeva bratov Jandrić. Korrespondenčni urad objavlja: Aretacija gojenca vojne šole, nadporočnika Cedomila Jandrića je povzročila, da so nekateri listi pisali, da je Jandrić izrabil prijateljstvo sina načelnika generalnega štaba, nadporočnika Conrada s tem, da mu je izposloval posebna dela. »Militärische Rundschau« je pooblaščen izjaviti, da so ta poročila izmišljena, da nadporočnik Conrad z Jandrićem skraj nikdar ni občeval in da je načelnik generalnega štaba sam ukazal Jandrića zapreti in da s celozadevo ni v nikaki zvezi, vohunstva osumljenega Jandrića pa načelnik generalnega štaba osebno niti ne pozna. Kdor pozna organizacijo c. kr. vojne šole, vé, da se izdelavanje važnih del gojencev po generalnem štabu ne nalaga in da je zato vsaka zloraba izključena. Izmišljena so tudi vsa poročila, da je načelnik generalnega štaba radi te zadeve obolev ali da namerava odstopiti. V zvezi z vohunsko zadevo bratov Jandrić je pa tudi vohunska zadeva v Budimpešti aretirane ruskega častnika Nikolaja Bravure. Preiskava je že dozdaj Bravuro jako otežkočila in se že tudi v Draždanih in v Monakovem poizveduje. Sodijo, da bodo radi vohunstva še več oseb zaprli.

Strahna nesreča v zraku, ko je pri Viliersu sur Marneju »Zodiac 1600« padel in ob kateri je pet oseb: trije francoski častniki, en podčastnik in en civilni pilot, izgubilo življenje, še ni pojasnjeno. Prvotno se je poročalo, da se je plin užgal, strokovnjaki pa sodijo, da se je zrakoplov pretrgal, da je plin hitro ušel in da je zrakoplov kakor kamen padel na tla in da je eksplozija popolnoma izključena.

Nečuvne razmere na ogrskih železnikah. Z Ogrskega se skoraj vsak dan poroča o kaki železniški nesreči. Nečuvno lahkomišljene morajo biti razmere na ogrskih železnikah, ker če bi ne bile, bi skoraj vsakdanje železniške nesreče mogoče ne bile. V Miskolczu je 17. t. m. popoldne zopet iz tira skočilo sedem voz; en zavirač je ob nesreči življenje izgubil.

Velika rudarska stavka v Zgornji Šleziji je za danes napovedana. Stavkati namerava 80.000 rudarjev. Sodijo, da bodo delavci več časa stavkali, ker so delodajalci delavske zahteve odklonili.

Nepošten sodrug. Pri reviziji blagajne socialno-demokratskega društva občinskih delavcev v Gradcu so te dni odkrili primanjkljaj 2000 K. Blagajnik Loderer je izjavil, da si je znesek iz blagajne — izposodil. Lodererja so zaprli.

Najdaljši dnevi v Evropi. Najdaljši dan v Evropi ima mesto Reykjavik na Islandiji. Tu se veselo kakor vobče na celem otoku Islandiji belega dne, ki traja kar tri in pol meseca. Potem pride ob varangerskem fjordu na Norveškem ležeče mestece Bardo, kjer imajo od 21. majnika pa do 22. junija neprestano dan. V švedskem obmejnem mestu Torenau traja najdaljši dan 21 in pol, najkrajši pa samo dve in pol ure. V Petrogradu in Tobolsku v Sibiriji traja najdaljši dan 19 ur, najkrajši pa samo 5 ur. V Stokholmu in v Upsali je najdaljši dan 18 in pol, najkrajši pa 5 in pol ure dolg. V Londonu in v Berlinu pa traja najdaljši dan 17 in pol ure.

Velike demonstracije na Libanonu. Prefekt umrjen. V Dejr el Kamarju na Libanonu so ob občinskih volitvah nastali veliki izgredi. Prefekta so izgredniki usmrtili, dva njegova sinova in še dva meščana pa nevarno ranili.

Mesto brez natakarič. V Glauchau na Saksonskem so vse natakariče zapustile svoje službe. Mestne oblasti so namreč tajno ukazale, da se morajo natakariče z zdravniškimi izpričevali izkazati. Natakariče je pa to tako uža-

lilo, da so sklenile, da v Glauchavu ne bodo več služile.

Rubežen zaradi malenkostnih zneškov je po razsodbi disciplinarnega senata najvišjega sodišča disciplinarni prestopnik odvetnika. Neki odvetnik po okoliščini graškega nadsodišča je bil obdolžen zaradi disciplinarnega prestopka stanovskih in poklicnih dolžnosti, ker je po naročilu svojega klienta zaradi preostanka na terjatvi v znesku 40 vinarjev proti obvezancu izvršil in mu s tem povzročil izvršilne stroške v znesku 7 K 35 vin. Obdolženi odvetnik se je zagovarjal s tem, da je izvršil eksekucijo le po naročilu svojega branjenca. Disciplinarni svet odvetniške zbornice ga je obsodil. Proti tej razsodbi je vložil odvetnik priziv na najvišje sodišče, katero prizivu ni ugodilo. — V utemeljevanju se povdarja, da postopanje odvetnikovo utemeljuje disciplinarni prestopnik kršitve stanovske časti in ugleda, zakaj znesek 40 vinarjev je tako malenkosten, da ne more niti za odvetnika, niti za klienta resno priti v poštev. Zato bi moral odvetnik na vsak način iztirjanja tega zneska opustiti. Dolžnost odvetnikova je bila, da opozori svojega klienta na obstoječe nerazmerje in odkloni izterjavo.

Pradavno mesto pod morjem. Iz Aten poročajo, da je grški mornariški poročnik Bakopulos odkril južno od otoka Lemnosa slučajno v globočini 5 do 25 metrov razvaline pradavnega mesta v obsegu 5 km, ki se je moralo pogrezniti v morje.

KNJIGOTRŽTVO.

* Slovarček nemškega in slovenskega jezika, izdal dr. Janko Šleibinger, c. kr. profesor, — je tako skrbno in pregledno sestavljen, da bo služil vsakemu, posebno pa še samouku in šolski mladini, bolje nego drugi slovarji; to pa zato, ker je pri vsaki besedi povedano, kako izpreminja beseda svojo obliko v praktični govorici. S samo besedo večkrat samouku ni veliko pomagane, zato je bil silno potreben slovarček, ki navaja nepravilne oblike pri sklanjavi samostalnikov, spregatvi glagolov itd. in je torej Šleibingerjev slovarček za samouka in šolsko mladino, ki se mora tudi večkrat hudo boriti s težavami nemškega jezika, naravnost neprecenljive vrednosti. Zato naj starši kupijo svojim otrokom ta slovarček, če hočejo, da bodo otroci v nemščini dobro napredovali. Mnoga skrbna šolska vodstva so naročila slovarček v velikih množinah; kjer pa šolska vodstva v tem oziru še niso ničesar ukrenila, naj starši sami slovarček omislijo, da zagotovijo otrokom boljši napredek v nemščini. Ker se prodaja slovarček v velikih množinah, ima tako nizko ceno, da je tudi v tem oziru dosežen; če bi se bil slovarček tiskal samo v onem številu, kakor se tiskajo slovenske knjige, bi mu bila cena več nego še enkrat višja. 1 K 20 vin. za broširan, 1 K 80 vin. za vezan izvod (po pošti 20 vin. več) bo vsak lahko utrpel. — Slovarček se naroča pri »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

V dobi materinstva trpe mnoge žene na zaprtju! Kakor so dokazale mnoge izkušnje na kraljevi kliniki za porodništvo v Monakovem, odvaja znamenita Franc Jožefova grenčica že v razmeroma mali množini gotovo, hitro in brez bolečin; rabi se lahko celo dalj časa z enakim uspehom brez najmanjše škode. Zahteva naj se izrecno naravna Franc Jožefova grenčica v lekarnah, drogerijah in prodajalnah rudninskih vod. Kjer je ni mogoče dobiti, se je obrniti naravnost na ravateljstvo razpošiljalnice Franc Jožefovih zdravilnih vrelcev, Budimpešta.

DOMINO-MARGARINE

vedno sveža v zalogi pri:
Brata Kobe, Novomesto

1140

Zahvala.

1213

Povodom smrti moje iskreno ljubljene sestre

Ane Kladva

se čutim dolžnega izreči prav toplo zahvalo vsem, ki so blago rajnico obiskovali za časa njene dolge bolezni v ljubljanski hiralnici, vsem, ki so jo spremili na njenem zadnjem potu ali se je kakorkoli spominjali v svojih molitvah. Bog bodi vsem obilen plačnik!

Ljubljana-Kamnik, 29. aprila 1913.

Martin Kladva.

Brez posebnega obvestila.

1219

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena hčerka, ozir. sestra, sva-kinja in teta, gospodična

Roza Štritof

c. kr. poštna ekspedijentinja

po dolgotrajni in zelo mučni bolezni previdena s svetimi zakramenti za umirajočo, danes ob 9. uri popoldne vdana v voljo božjo mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice se vrši v nedeljo ob 5. uri popoldne na tukajšnje pokopališče.

Preblogo pokojnico priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

Planina, dne 18. aprila 1913.

Žalujoca rodbina Štritof.

1223

Globoko potrtem srcem naznanjamo, da je umrla po dolgi, mučni bolezni naša iskreno ljubljena mati ozir. sestra in stara mati, gospa

Vekoslava Junz

danes, dne 19. aprila ob 7. uri zjutraj, previdena s sv. zakramenti za umirajočo.

Pogreb predrage rajnice se vrši jutri v nedeljo, dne 20. aprila ob pol 5. uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Svetemu Križu.

Bodi jej blag spomin!

Ljubljana, 19. aprila 1913.

Žalujoci ostali.

Brez posebnega obvestila.

Potrtem srcem javimo tužno vest, da je Bogu vsemogočnemu dopadlo, poklicati v boljše življenje našo sestro, oziroma hčer in teto, gospodično

Lino Mantuani

katera je po kratki, mučni bolezni, danes dne 18. aprila v 52. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blage ranjke se vrši v nedeljo dne 20. aprila ob 4. uri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Sv. maše za dušnice se bodo darovale v župni cerkvi Marijinega Oznanenja in v drugih cerkvah.

V Ljubljani, 19. aprila 1913.

Žalujoci ostali.

MATTONIJEV

GISSHÜBLER

naravna
alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih ka-tarih, obilnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo najveljavnejši zdravniki kot bistveno

podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdraviljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih 24 38 in trajno porabo. (VII.)

Izvirnik: **Giesshübl Sauerbrunn**,

železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih

Prospekti zastoni in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloge pri Mihael Kasner-u, Peter Lass-niku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 11

200 hl belega in rudečega vina

domačega pridelka starejših letnikov, z 8—10% alkohola, garantirano naravno čvrsto, se prodaja pri oskrbništvu Nemška vas. p. Krško. 1174

dragocena navodila

za kupujočo gospodinjico,

1. Iz nobene druge kocke se ne more pripraviti tako izvrstna in okusna juha kot iz

MAGGI-JEVE kocke po 5 v.

Prepričate se lahko o tem, če pokusite obenem juho iz naše in kako tuje kocke.

2. Zahtevajte torej vedno izrecno **MAGGI-JEVE kocke**.

3. Pazite že pri nakupu, da-li ima vsaka kocka na zavitku ime **MAGGI** in varstveno znamko zvezdo s križcem.

Kupi se do 500 kg

1040

bombaža (bate)

najcenejše vrste eventuelno pokvarjenega po cenah od 30—70 K za 100 kg. Ponudbe na: **Origenes**, pošto ležeče v Corenjih Gorah, Kranjsko.

Hiša

sredi vasi, v kateri se izvršuje trgovina z mešanim blagom in vinska trgovina je zaradi preselitve pod zelo ugodnimi pogoji na prodaj. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 1154. (Znamka za odgovor.) 1154

Kupi se dobro ohranjena

blagajna

Ponudbe pod poštni predal 35. 1180

HIŠA

na Vrhniki št. 262 blizu farne cerkve, s tremi stanovanji, pripravna za trgovino ali obrt, se radi preselitve zelo ugodno prodaja. Pojasnila daje **Ivan Jurec**, Ilirska Bistrica. 1061

Kontoristka

z daljšo prakso, perfektna knjigovodkinja, korespondentka in stenografinja, išče mesta. Cenj. ponudbe pod „Kontoristka“ na upravo tega lista. 1098

Naznanilo in priporočilo.

Usojam si opozoriti slavno občinstvo, da sem odprl na Radeckega cesti št. 1., prvo nadstropje že 20 let obstoječo

ново urejeno zlatarsko delavnico

kjer se po najnižji ceni dobro in solidno popravljajo vsi v zlatarsko in urarsko obrt spadajoči predmeti. Pozlatenje in posrebrjenje prve vrste. Sem tudi cenilec biserov, zlatnine in srebrnine. Vsi popravljivi predmeti gredo iz mojih rok čisti kot novi. Cene nizke.

Odličnim spoštovanjem

Josip Debevc, zlatar.

J. Rozman, Kranj, Glavni trg.

Denarni promet: Izposlovanje hipotečnih, osebnih in trgovskih posojil in kreditov. — Prevzem kapitala in njih pupilarno varno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Bančno komisijske zadeve.

Informacijske zadeve: Izdaja običajnih trgovskih in obrtnih informacij. — Spec. kreditna izvestja.

inkaso zadeve: Izvansodno izterjevanje trgovskih terjatev.

Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

Strogo stvarno poslovanje. — Opravnina zmerna. — Prospekti na razpolago. Pri pismenih vprašanjih so priložiti znamke za odgovor. 1196

Proda se skoro nova **hiša**

z veliko kletjo in velikim sadnim vrtom. Proda se tudi več stavbnih parcel, kakor tudi dobro vpeljana gostilna. Proda se radi selitve pod prav ugodnimi pogoji. Pojasnila se dobe v **Spodnji šiški 22.** 1102

Sprejme se

1217

učenec

za mizarstvo obrt, star 15—16 let. Več se izve pri **Andreju Kregarju**, mizar-skem mojstru v št. Vidu nad Ljubljano.

Sprejmeta se dva

1224 3—1

mizarstva vajenca

Naslov na upravnništvo lista pod št. 1224. (Znamka za odgovor.)

Za večjo trgovino na deželi se išče

učenka

poštenih starišev, približno 15 let stara, močna in zdrava s primerno izobrazbo. Ponudbe na naslov: **Josip Rudman**, Krškavas pri Krškem. 1165

Naznanilo in priporočilo.

Podpisana cenj. odjemalcem drož iz tovarne

Jos. Košmerl vljudno

naznanjam, da niso resnične vesti, da bi bilo podjetje po smrti mojega soproga prodano komurkoli. Podjetje ostane dalje last dedičev A. Košmerla, t. j. last moja in mojega sina ter je bom pod dosedanje firmo vodila dalje.

Velespoštovane dose-danje gg. odjemalce zago-tavljam, da bom poznavajoč iz večletnih izkušenj pravi način izbornega izdelovanja drož, vestno skrbela, da dobe v resnici le najboljše blago in da podjetje v polni meri ohrani njihovo naklonjenost ter si z vestnim in točnim poslovanjem pridobi še nove odjemalce.

Vljudno se priporočajoč za nova naročila, beleži z najodličnejšim spoštovanjem za tovarno drož **Jos. Košmerl**

Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, **Katinka Košmerl**, roj. Mulej

Gospodarstvo.

— **Proti pozebi v vinogradih.** Usmljeni brat Fr. Andrej Pirnat, doma v vinorodnem kraju na Štajerskem, mi je pripovedoval sledeče: Bil sem 30 let ekonom v Kainbachu pri Gradcu in sem imel z vinogradniki veliko opraviti; radi bolehnosti sem bil neko pomlad v Opatiji; ondi se je mudil profesor bogoslovja iz Ogrskega, ki je imel tudi lastne vinograde. Tedanja zima je bila mila in ljudje so se dali od lepega vremena zapeljati in so trte prezgodaj obrezali. Ker so njegovi domači vprašali, če hočejo tudi trte obrezati, jim je odgovoril, da morajo čakati, da domov pride; mudil se je še tri tedne v Opatiji in šele, ko je prišel domov, je dal trte obrezati. Prišla je kasnejša zima, onim, ki so prezgodaj rezali, je vse pozeblo, njemu pa nič; on je imel dobro vinsko letino, drugi pa nič. To naj bo dodatek mojim včerajšnjim vrticam glede Trške Gore. Minolo noč je bilo oblačno; sneg na Gorjancih je izginil. — Dr. L. E.

— **Izum g. Maloviča potrjen.** Po posredovanju Obrtnega pospeševalnega bo urada je izumitelj izročil svojo iznajdbo Društvu za preiskavo novih avstrijskih iznajdb na Dunaju. Dne 9. t. m. je tehnični komite omenjenega društva iznajdbo temeljito preiskal, jo priznal kot koristno in zelo praktično za svečarsko obrt ter jo priporočil. Patentnemu uradu za podelitev avstrijskega patenta. Iznajdba se zove »Gloria«. Za iznajdbo se zelo interesira neki dunajski tovarnar sveč poleg nekega domačina. Vsled te iznajdbe se proizvajanje zelo spremenilo, posebno v zunanji obliki in kompaktnosti mase. Na izdelke se bodo obenem z istim delom proizvajale reliefne podobe.

— **Iz občinskega odbora v Križah pri Trzinu.** Občinsko sejo z dne 1. marca t. l. je c. kr. okrajno glavarstvo razveljavilo iz več vzrokov; sploh stari občinski odbor že več sklepov ni bil. Pri občinski seji dne 12. t. m. je prišlo še enkrat vse v pretes, tako tudi volitev v krajni šolski svet za Križe in Duplje. Dne 1. marca v krajni šolski svet izvoljeni so šli po Savi. Dne 12. t. m. so bili izvoljeni od novega občinskega odbora za krajni šolski svet Križe: gg. Jožef Ahačič, Franc Vodnov in Anton Urbanc. Za Duplje: Jožef Štular, Peter Vrdir in Jakob Jeglič ml. Tudi posredovalni urad se je osnoval. Izvoljeni so gg.: Janez Zabukovec, župnik; Peter Bohinc, župnik in Franc Poljanc ter Sebenj. Namestnikom: Jožef Naglič, Križe in Franc Mali, Golnik.

Primorske vesti.

— **Za sobotni počitek pri denarnih zavodih.** Sinoči, v petek, se je vršil v restavraciji »Balkan« v Trstu sestanek uradnikov jugoslovanskih denarnih zavodov. Posvetovali so se o korakih za doseg popoldanskega počitka vseh sobot celega leta.

— **Narodna delavska organizacija.** Jutri, v nedeljo, se bo vršil v Trstu kongres narodne delavske organizacije, ki si hoče izvoliti centralni izvrševalni odbor vesoljne organizacije, širše se po Primorskem.

— **Mraz na Primorskem.** Od vseh strani Primorskega, s Tolmiskega pa do najskrajnejšega konca Istre prihajajo vesti, da je zadnji mraz tako škodoval, da so kmetovalci ponekod že sedaj ob zadnjo nado. Pozebla je trta, murva, drugo drevje, nasevi in nasadi in sploh vse. Za mrazom je pa še dež. To bo slaba letina.

— **Avstrijski vojaški begunci.** Iz Kolora je prišel v Trst glas, da so od tam pobegnili v Črno goro nadporočnik Ullmann, poročnik Hočvar (Slovenec?), trije ognjičarji in en deseterik, vsi od 5. topničarskega polka. Vest še ni bila od nikoder potrjena.

— **Pomanjkljivost tržaške luke.** Pred dnevi se je vršilo na Dunaju posvetovanje osrednjega odbora za trgovino, pri katerem se je razpravljalo o težavah, s katerimi se ima boriti trgovina radi nezadostne uredbe luke v Trstu. V odboru zastopane korporacije so sestavile spomenico, s katero pozivajo vlado, naj pospeši izpolnitev pristanišča.

— **Stavka v reški luki.** V svobodni luki na Reki še traja stavka neizpremenjeno. Ladje se ne dajo ni nakrcavati ni izkrcavati. Včeraj, v petek, sta prispela z Reke v Trst parnika »Lacroma« in »Maria Valeria«, ki nista mogla tam izkrcati svojih za reško tržišče namenjenih tovorov.

Slovarček

nemškega in slovenskega jezika.

Sestavil dr. Janko Šleibinger, c. kr. profesor.

Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Cena 1 K 20 vin., vezan v celo platno 1 K 80 vin. (po pošti 20 vin. več).

Z veliko skrbjo in natančnostjo sestavljen Slovarček v žepni obliki bo vsled svoje velike porabnosti vsakemu dobrodošel, posebno pa še samouku in šolski mladini. Slovarček je rodila živa potreba; ima namreč veliko prednost, katere ne najdemo v drugih slovarjih; razlikuje se od podobnih pripomočkov predvsem v tem, da upošteva v nemško-slovenskem delu tudi oblikoslovje nemškega jezika tako, da ne nudi samo razmeroma bogatega besednega zaklada, temveč nas tudi uči besede pravilno rabiti.

Kdor se je uspešno seznanil z glavnimi pojmi nemške slovnice vsaj v onem obsegu, ki ga nudi I. del knjižice »Nemščina brez učitelja«, ta bo s pomočjo slovarčka lahko čital nemške sestavke.

Druga nedosežna vrlina slovarčka je pa nizka cena, ki se je dosegla na ta način, ker je založništvo računalo z izredno visokim nalogom. Če bi se bil slovarček tiskal samo v takem številu, kakor se običajno tiskajo slovenske knjige, bi mu bila prodajna cena več nego še enkrat višja.

Priročna žepna oblika in prikupna zunanost je tudi važna prednost te lepe knjižice.

Za samouke je poleg slovarčka nujno potrebna tudi Pavel Novakova:

Nemščina brez učitelja,

ki obsega dva dela, in sicer:

I. del »Nemška slovnica za samouke«. Cena 1 K 20 vin. (po pošti 10 vin. več). Ta knjižica je nujno potrebna za vsakega, ki se hoče nemščine temeljito priučiti. Marsikdo si pa samo s I. delom ne bo znal pomagati in je zato potrebno, da si kupi tudi praktični:

II. del »Slovensko-nemški razgovori« v vsakdanjem življenju. Cena 1 K 20 vin. (po pošti 10 vin. več).

Oba dela skupaj vezana v celo platno veljata 2 K 80 vin. (po pošti 20 vin. več).

Drugi del obsega razgovore potrebne v javnem občevarju, da izhaja z njimi vsak Slovenec, ki pride z Nemcem v neposredno dotiko. Razgovori so prirejani za najrazličnejše prilike in potrebe: tako bo našlo n. pr. slovensko dekle, ki služi pri nemški družini, razgovore, ki jih rabi v službi, slovenski trgovec, gostilničar, obrtnik, delavec, mladenič, ki gre k vojakom itd., bo tudi našel v knjigi potrebne razgovore za občevarja z Nemcem v svojem poklicu.

II. del priporočamo pa še posebej nemščino se učeči šolski mladini, kateri manjka često praktične vaje in se mora zato hudo boriti s težavami nemškega jezika.

Nekaj drugih knjig za praktično porabo:

Magdalene Pleiweisove

Slovenska kuharica.

Šesti natis izdala S. M. Felicita Kalinšek.

To je najboljša in najpopolnejša slovenska kuhinjska knjiga ki pomeni za naše ženstvo velik napredek v gospodinjstvu.

Ta zlata knjiga slovenskega ženstva je izšla v dveh izdajah: Velika izdaja, ki obsega 598 strani, ima 18 krasnih, večbarvnih tabel in mnogo slik med besedilom, elegantno vezana K 6.— (po pošti 30 vin. več).

Okrajšana izdaja, brez slik in prikrojena za vsakdanje potrebe, stane K 3.—, vezana K 3/60 (po pošti 30 vin. več).

Knjiga o lepem vedenju.

Spisal Urbanus. Cena K 3.—, elegantno vezana K 4.—. — Ta knjiga nudi vsa pravila za omikano vedenje in polaga prvo važnost na oliko in plemenitost srca. Knjiga je tudi neprekosljiva, ker najde v njej sveta tako olikanec, kakor preprost človek, tako odraščeni kakor nedorasla mladina.

Stoletna pratika

dvajsetega stoletja (1901—2000). K 1/30, vezana K 2.—. — To je knjiga, ki nas uči vsega, kar je potrebno vedeti o časoslovju, predvsem nas pa uči s pravimi očmi opazovati prirodo in njeno lepoto. Knjiga obsega tudi koristna gospodarska pravila, najvažnejša zdravstvena navodila ter mnogo drugih podrobnosti za praktično življenje.

Načrt Ljubliane.

1:10.000 zelo natančno izvršen. Cena načrtu v dveh barvah 30 vin., v petih barvah 50 vin. — Načrt je vsled svoje natančnosti zelo pripraven ter priporočljiv za tujca in domačina, pa tudi za šolsko mladino, ki se mora seznaniti s poznavanjem in čitanjem zemljevidov. Dobi se tudi v nemškem jeziku po istih cenah.

Zemljevid Gorenjske

z novo bohinjsko in tržiško železnico. Ta zemljevid, ki ima slovenska krajevna imena, obsega celo Gorenjsko ter je natančen do najmanjše vasi pregleden in priročen. S tem zemljevidom v roki se bo vsak najlažje orientiral po Gorenjski ter našel najpripravnejšo pot za posamezne izlete. Zemljevid je pridejan »Ilustriranemu vodniku po Gorenjskem« in stane z njim vred samo 1 K 20 vin.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Sanatorij „Mirni dom“

priporočen od zdravnikov, sprejema bolnike na živcih, histerične, bolne na srcu, želodcu, pa take, ki so samo okrepčanja potrebni. — Cene so zmerni.

Vpraša naj se pri

Dr. Fran Čeh, Gornja sv. Kungota pri Mariboru. 1204

Lepa, zračna, meblovana

mesečna soba

na lepem kraju, pri samski osebi se s 1. majem gospodu ali gospodični poceni odda. Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod št. 1211. 1211

Landaver

enovprežni voz, konjska oprava, vinski sodi, štelaže, itd.

se bodo prostovoljno prodajali dne 24. aprila od 10. ure dopoldne nadalje pri Alojziju Krennerju v Škofjiloki.

Samo pol nas pristno! Zelo ugoden nakup!

40 m ostankov

cefira, volle, flanele in drugega pralnega blaga, zelo lepi, v dolgosti 1—8 metrov sortirani, pošilja po povzetju 18 K franko najboljša razposiljalnica 116

V. J. Havlicek & bratje, Podebrad (Češko).

Od teh ostankov se vzorci ne razpošiljajo. Kolekcijo vzorcev modnega blaga in manufakture z navedbami nizkih cen franko.

Radi preselitve se prodaja

pritlična hiša

z opeko krita in malim vrtom, blizu cerkve v Višnji gori št. 25, pripravna za kakoga obrtnika ali upokojenca. — Več se poizve v Višnji gori št. 48. 1222

Trgovski sotrudnik

mešane stroke, (tudi dober manufakturiist ali špecerist) želi premeniti službo, v kako večjo mešano trgovino na deželi. Gre tudi kot vodja filijalke. Prijazne ponudbe pod »100«, poste restante, Glavna pošta Ljubljana. 1220 3=1

Strojniki

k parni žagi se takoj sprejme. — Pisemne ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod št. 1221. 1221 2=1

Kranjska deželna vinarska zadruga

v Ljubljani, deželni dvorec

opozarja p. n. vinske kupce na svojo veliko zalogo priznane izbornih

kranjskih vin.

Poleg namiznih vin ima v zalogi tudi raznovrstna buteljska vina po zmernih cenah na prodaj. Ceniki in vzorci se pošljejo na zahtevo brezplačno. 850

Štambilije

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčuk - štambiljev

Ljubljana, Stari trg št. 20

Ceniki franko. 553 Ceniki franko.

DRVA

mehka in trda, oziroma odpadki od žage so naprodaj radi pomanjkanja prostora po jako nizki ceni.

Ivan Šiška,

1183 6

tovarna parketov in parna žaga
Ljubljana, Metelkova ulica št. 4.

Zobna krema

KALODONT

Usna voda

Razne stvari.

**Gospodarske posledice generalne-
ga štrajka.** Da generalni štrajk ni ša-
la, pričajo naslednji podatki o posledicah
generalnega štrajka na Švedskem
leta 1909. Ta štrajk je trajal dva me-
seca in je obsegal 290.550 delavcev, to-
rej približno toliko, kakor sedanji bel-
gijski štrajk. Štrajkujoči delavci so iz-
gubili 11.071.000 delavnih dni. Če se ra-
čuna, da je vsak delavec izgubil le 130
kron zaslužka, je znašala skupna izgu-
ba delavcev 39 milijonov kron. V po-
kritje te ogromne vsote je splošna de-
lavska zveza prispevala le mesečno
majhen znesek 1.257.750 K. Splošnost
je bila v tej-le meri prizadeta: Uvoz je
padel samo v mesecu avgustu za 24 od-
stotkov nasproti uspehu istega meseca
v prejšnjem letu, izvoz pa za 37 odstot-
kov. Davkov se je leta 1909 iztirjalo le
77 odstotkov. Bančne zaloge so se od
avgusta do oktobra zmanjšale za 183
milijone kron; hranilne vloge v hranil-
nicah so samo meseca avgusta padle
za 32 odstotkov, dvignilo se je pa za
25 odstotkov več vlog. Pri švedskih
ljudskih zavarovalnicah je od 1. av-
gusta do 11. septembra število novih za-
varovanj padlo za 59 odstotkov. V Bel-
giji bo izguba na gospodarskih vred-
notah še večja, ker treba upoštevati,
da je Belgija eminentno industrijska
dežela in da je med delavstvom komaj
3 odstotke takih, ki za služijo samo po
2 K na dan. Stanje belgijskega delav-

stva se stalno boljša; vsled novega za-
kona o delavskih domovih, ki ga je
sklenila katoliška vlada, je danes že
175.000 delavcev hišnih posestnikov.
Belgijski delavec plača tudi mnogo
manj davka, nego delavci drugod;
Belgijec (delavec) plača na leto po 39-06
frankov davkov, francoski delavec pa
78-98 frankov in angleški 82-06 frankov.
Da je belgijski delavec tudi varčen,
priča okolnost, da imajo belgijske hra-
nilnice poldrugo milijardo hranilnih
vlog. Sedanji štrajk v Belgiji ni splo-
šen, ker stavka od 1.360.000 delavcev
le nekaj čez 200.000.

**Ženski diletantizem v vojni bolni-
ški službi.** Ženska je rojena bolniška
strežnica, samo imeti mora dovolj res-
nega spoznanja ali vsaj globokega na-
ravnega čuta, da se temu delu posveti
s tisto resnostjo in požrtvovalnostjo, ki
jo bolniška strežba nujno zahteva.
Ženske, ki se — n. pr. v vojnem času
— le radi senzacije lotijo bolniške
strežbe brez temeljite strokovne iz-
obrazbe in brez potrebne resnosti, so
naravnost šiba za zdravnike in bolni-
ke. Take priložnostne prostovoljne bol-
niške strežnice brezobzirno razkrinku-
jeta zdravnika prof. dr. Clairmont in
dr. Breitner, ki sta ob sedanji vojni na
bulgarski strani vodila oddelek avstrij-
skega Rdečega križa. Tako-le pravi dr.
Breitner: »Na vseh naših različnih po-
stajah so nam prideliili veliko število
žen in deklet iz višje družbe kot pro-
stovoljne strežnice. Niti ena izmed njih

si ni zaslužila naše neomejene pohva-
le. Odrčke so vse . . . Zjutraj ni nih-
če prišel ob določeni uri. Vsak dan smo
morali svoje delo sami začeti. Bolnike
smo morali sami slačiti, sami čistiti,
sami jih spravljati v posteljo. Vse, kar-
koli je bilo neprijetnega, smo morali
sami storiti. Z vsemi glasno izraženimi
znamenji studa so se mnoge teh sester
obračale v stran . . . i kak red v
razdelitvi dela jih kljub vsem zahte-
vam in opominom ni bilo mogoče na-
vadi. Me smo prostovoljne sestre, so
rekle, treba nam je odmora med delom,
iti moramo na sveži zrak. Popolna
nezmogljivost, da bi se zavedle resnosti
položaja in vse svoje telesne in dušev-
ne moči zastavile v službi prostovolj-
no izvoljene naloge — to je naravnost
karakteriziralo naše strežnice. Medtem
ko smo si zdravniki šivali odparane
rokave, so one stale zadaj in se zabavale
z lahko ranjenimi častniki. Z eno
besedo: Brezdelno hlepenje po senza-
ciji, širokovestnost v službi, pomanj-
kanje vsake discipline in požrtvovalne
zmožnosti — so označevali te prostov-
oljne bolniške strežnice.« Ni dvoma,
da je avstrijski Rdeči križ le slučajno
imel tako skozi in skozi slabe izkušnje
s prostovoljnimi strežnicami, vendar
se iz vsega vidi — in je tudi čisto na-
ravno — da se na ženski diletantizem
v bolniški strežbi ob resnih časih ni-
kakor ne gre zanesti in treba skrbeti
za zadostno število strokovno izobra-
ženih strežnic po poklicu.

**Triletna vojaška služba na Fran-
coskem in ženske v medicini.** Voditelj
Pasteurjevega zavoda v Lilleju, prof.
Calmette, je v medicinskih strokovnih
listih opozoril na nevarnost, ki preti
moškimi medicincem, ako se uvede
splošna triletna vojaška služba. Žen-
ske slušateljice medicine bodo namreč,
ker jim ne bo treba v vojaške, vedno za
tri leta naprej pred moškimi tovariši
ter bodo le-tim pred nosom zasedle
vsa pomožnozdravniška in prakti-
kantska mesta v javnih bolnišnicah.
Zato bi se na vsak način morala tudi
za ženske medicinke uvesti dolžnost,
da odslužijo triletno službo kot bolni-
ške strežnice v vojaških bolnišnicah.

Moderne rokavice za poletje. Žen-
ske rokavice za letošnje poletje se bo-
do odlikovale po lahkotni in enostav-
nosti: K navadni dopoldanski obleki
se bodo nosile mehke švedske rokavice
enake barve kakor čevlji; k svetlim
poletnim oblekam pa svilene iz poseb-
no tenke in prozorne tkanine brez ši-
vov in vsakršnih drugih okraskov. V
veljavo pridejo tudi zopet polrokavice
iz črnih ali belih Chantilly-čipk, ki se
pa smejo nositi edino-le k mladostno-
lahnim popoldanskim oblekam, nika-
kor pa ne k navadni obleki. V Parizu
pripravljajo menda »fantazijske roko-
vice«, bogato okrašene z vezanjem; ta
novost pa najbrže ne bo prodrla, ker
se velika večina nagiba k načelu, da
učinkuj lepa oblika roke, ne pa roko-
vic.

KOLESARJI.

Ako si hočete prihraniti znatnih nepotrebnih izdatkov, tedaj
ne kupite in ne naročite nikjer koles ali kolesarskih potrebščin,
dokler ne poznate naših cen za leto 1913.

= najboljši in najcenejši nakup =

pri trdki

Karel Čamernik & Ko. Ljubljana,

Dunajska cesta 9-12.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posamezni deli. - Mehanična delavnica in garaža.

Izboljšajte promet

v svoji gostilni z izvrstnim cenanim

- plzenskim pivom -

iz Češke delniške pivovarne v Čeških
Budejevicah. Največja čisto slovanska
pivovarna. Zaloga v Ljubljani: V. H.
ROHRMANN. Zaloge v Zagrebu,
Trstu, Pulju, Zadru i. t. d.

Okusite

tisto pivo v slovanskem
Grandhotelu „Balkan“ Trst,
via della Caserma in v slo-
vanskem hotelu Lacroma
na Gradu.

3453

17

Največja in
najstarejša

tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov

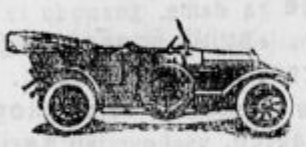
Av. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana.

Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na
štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinije, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih
najbolj strokovnjski, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupnišcem
semotanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

**: Novi modeli 1913 :
Uzorne konstrukcije
iz brezhibnega materiala
in nedosežne popolnosti.**

Brezobvezne ponudbe pošilja zastoj:

Laurin & Klement
tovarna avtomobilov
Mlada Boleslav

Zastopnik: Ivan Laure, Celovec.

Za letošnje poletje

se da v najem:

mala vila brez pohištva

z vrtom na Bledu, oddaljena 15 minut
od zdraviliškega parka, za K 240-;

hiša z vrtom pri Rečici

oddaljena 10 minut od železnične po-
staje Bled, ki je zelo pripravna za

gostilniško obrt in **lepa vila** vsem
pohištvo na Bledu št. 68.

Hiše se tudi prodajo ceno in pod
ugodnimi pogoji. 1125

Pojasnila daje **Alojzij Prešern**,
vratar v Ljubljani, Knaflejeva ulica 9.

STOLWERCK ZLATO

najnovejša
čokolada

Neprekosljiva v kakovosti
in kupni vrednosti.

Izredni uspeh, ki sem ga dosegel pri svoji

ŽITNI KAVI

v vseh slovanskih pokrajinah, me nagiba,
da iznova opozarjam na ta svoj prvo-
vrstni izdelek, ki po svoji kakovosti in
nizki ceni ne pozna nobene konkurence,
ter se smatra za neobhodno potreben
predmet za vsakdanjo rabo v vsakem
gospodinjstvu. Z vzorno in skrbno po-
strežbo sem si pridobil v vseh slojih pre-
bivalstva popolno zaupanje in z zadošče-
njem moram na tem mestu naglašati, da
se znatno množijo krog mojih odjemalcev.
Obrnite se torej z zaupanjem na mojo
izborni trdki in prejeli boste za 4 K
5 kg izborne žitne kave poštne prosto
na vsaki pošti. Vsaka pošiljka je zašita
najsrbneje v zelo močno platneno vrečo
in vsebuje vrhutega še dragoceno premi-
jo: predmet, poraben v vsakem gospodinj-
stvu. Obrnite se takoj zaupno na trdki

Jos. Veselý, Praga VII, 586

in postali bode za vedno moj stalen
odjemalec. 906

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške
bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Dergano, primar. I. klr. odd. de2. boln.

Skoraj nov

1198

otroški voziček

se prod. Vpraša se na Poljanski cesti
št. 21, II. nadstropje levo.

Ustanovljeno v letu 1842.

Brata Eberl

Trgovina oljnatih barv,
laka in firneža

Črkoslikarija

Slikarja, pohištvena in
stavbena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeva cesta

Nasproti hotela Union
Telefon 154. Telefon 154.

Jantarjevi laki in laščilo za sobna tla.

Marx-emajl za pode, zid, železo in drugo.

**Firnež iz pristne-
ga lanenega olja.**

Olje za stroje, prašno olje, karbolinej, čopiče za vsako
obrt. - Vse potrebščine za umetnike, slikarje i. t. d.

Oljnate barve, najboljše
vrste fačadne barve,
vremensko neizpremen-

Lake angleške za kočije, lake
za pohištvo in druge predmete

Predmete in potrebščine
za žgalno in briljantno
slikanje.

ljive (Kronsteinerja) barve, in raznovrstne vzorce za
sobne slikarje. 1132

Delavnica za črkoslikarska,
likarska in pleskarska dela
Igriška ulica 6, Gradišče.

Najcenejšo

dežnike in solnčnike

domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo 19. Prešernova ulica 4.

Popravila točno in ceno.

537

NA IZBIRO pošilja tudi na deželo:

Krasne

1425

BLUZE

krila, kostume, nočne halje, perilo in vsako modno blago.

Zelo solidna trdka:

M. Kristofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg št. 9.

Lastna hiša.

Neprekosljava v

OTROŠKIH OBLEKCAH.

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

EMIL KRAJEC

preje F. Hiti

3534

Pred škofijo št. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo

Anton Presker

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta 14.

se priporoča sl. občinstvu za mnogobrojen poset zlasti pa pred. duhovščini v izdelovanju vsakovrstne duhovniške obleke (talarjev itd.), iz trpežnega in solidnega blaga, po nizkih cenah.

811 52

Telefon 145.

2114

Tovarna za kovinsko blago in zvonolivnica

J. HILZER & KO., Dunajsko Novomesto,

se priporoča za nabavo zvonov, melod. in harmon. zvonila vsake velikosti in glasu - jamstvo za določen in poln glas, najčistejšo vglasilitev in najboljši material. Stojala za zvo-

nove iz kovanega železa ali lesa. Lahko - ni zvone, najbolj - si način teka. Nagla izvršitev najnižje cene. Ugodni plačilni pogoji. Stari nerabni zvonovi se sprejmo v prelitje, ravnotakó se izdejuje železna stojala najboljše konstrukcije z dolgoletnim jamstvom. Izračuni in projekti vsak čas zastoj in franko na razp. ligo, enako tudi priporočila kakor tudi priznana pisma.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivač streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter instalater vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Priporoča se slavnemu občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Hatzek

z izbočno in ploščnato opeko, lesno-cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in gibanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proj. računi brezplačno in poštne prosto.

20

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz Ljubljane čez Antwerpen v New-York je proga rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Lapland“, „Finland“, „Kronland“, „Vaderland“, „Zeeland“, „Samland“, kateri vsak teden v sobotah oskrbujejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-Yorkom, so snaznost, izborna hrana, vljudna postrežba in spalnice ponovom urejene v kajite za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminentnega pomena in traja vožnja 6 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno cenejša kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 35, od južnega kolodvora na desno, poleg predilnice.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

s.e. priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor p. n. občinstvu za prevzete in solidno izvršitev vsakovrstnega

umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni ornamentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmodernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porcelanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov podob, izdelovanje okvirov za podobe itd.

3686

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Sprichevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n. odjemalcem v ogled.

Gospodinje!

Pozor!

Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile slovit, splošno znane, svetovne znamke

BLAIMSCHEINA

„UNIKUM“

MARGARINE

„UNIKUM“

ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“

se izdeluje iz najčistejše goveje obistne tolsče z visoko pastirizirano smetano, ima torej največjo redilno vrednost in je resnično zdrav.

„UNIKUM“

ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„UNIKUM“

je 50% cenejši od navadnega presnega masla in za 50% cenejši od najčistejšega govejega masla.

SAMO BLAIMSCHEINOV „UNIKUM“

je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse doslej hvalisano.

Izdelovanje

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ je varovano s stalno državno kontrolo in je to razvidno na vsakem zavitku.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo presnega masla za

pečenje

praženje

kuhanje

maslen kruh

1771

samo

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ MARGARINE

Dobiva se povsod.

Poizkušajte gratis in franko.

Združene tvornice za margarino in presno maslo, Dunaj XIV.

Priporočamo hitro

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ulica 8. Izborna blago! Točna postrežba. Zahtevajte drože v prid »Slovenske Straže«.

159

Kadar hočete dobro blago kupiti, obrnite se na trdiko

KATINKA WIDMAYER

pri „SOLNCU“ za vodo

katera ima v zalogi dobre in trpežne čevlje za dame, gospode in otroke. Izdelovanje suhih šopkov, nagrobnih vencev, trakovi z napisi. Bluze, vrhnja in spodnja krila, nogavice, rokavice, vsakovrstno perilo itd.

Postrežba točna, cene najnižje. Prosim prepričajte se!

3090

Pristno brnsko blago

za pomladansko in poletno sezono 1913.

Kupon. 3-10 metr. dolg. za 1 kupon 7 kron
kompletno moško obleko 1 kupon 10 kron
(suknje, hlače, telovnik) 1 kupon 15 kron
1 kupon 17 kron
1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko obleko M 20.-, kakor tudi blago za povrtnike, turistovske obleke, svileni hamgarn in blago za damske obleke, pošilja po tovarniški ceni kot realna in solidna, dobroznana

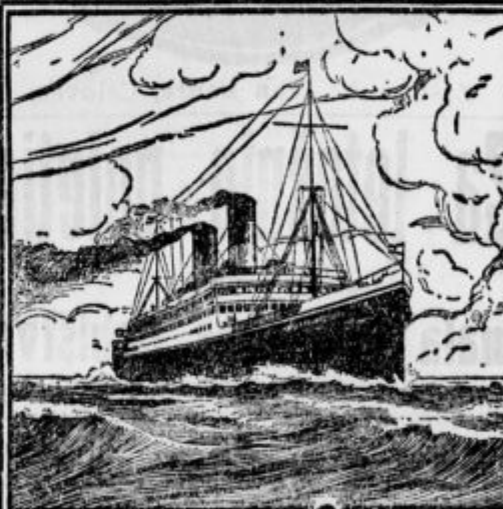
zaloga tovarniškega sukna

Siegel-Imhof Brno, Morava.

Vzorec zastoj in franko.

Vsled direktnega naročila blaga pri trdki Siegel-Imhof iz tovarne imajo zasebniki mnogo prednosti. Vsled velikega blagovnega prometa vedno največja izbira povsem svežega blaga. Stalne, najnižje cene. Tudi najmanjša naročila se izvrše najkrajše, natančno po vzorcu.

464

Potniki v severno in južno Ameriko se vozijo sedaj le po domači avstrijski prog

Austro-Amerikana

Trst — New York, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Santos i. t. d.

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vijakoma, električno razsvitljavo, brezničnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila daje radevolje brezplačno in prodaja vozne liste glavni zastopnik za Kranjsko, Štajersko in Koroško

Simon Kmetetz, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

Vinogradniki!

Težki udarec osode nas je zadel letos ob istem času kot lani. Krasno, a žalibog prerano se razvijajo trtini zaradi uničil nam je žled in mraz!

Vsakdo bo gotovo vprašal, kaj naj stori sedaj z ozebljenimi trtami. Zato Vam dajem sledeča navodila: Za sedaj ne kaže drugega kot da pustite trto popolnoma v miru in sklonite morda še ne izvršeno spomladno delo v vinogradih.

Vsak trtini popek obstoji iz enega glavnega in dveh stranskih očes (podočkov). Sedaj se še ne dá zanesljivo presoditi, katera očesa so pozebla.

V večini slučajev je pozeblo samo glavno oko in je en ali drug podoček še zdrav. To ali ono stransko oko bo gotovo pozneje poginilo. Tudi na teh mladikah bo še nekaj grozdja, čeprav bolj redkega in drobnege.

Iz tega razvidite, kako nespametno ravna jo tisti, ki — morda v neumestni jezi — režejo šparone (prevezi) stran. Pustite torej trto v miru! Šele, ko bo nastalo trajno gorko vreme in ko bo trta zopet poginila, videli bomo, kaj je živega in zdravega, to pa bo treba skrbno varovati! Potem bomo od mraza uničene, suhe poganke iz glavnih očes obrali, da stranska očesa lažje odženejo. Sedaj tega ne kaže delati, ker bi še bolj ozeblo to, kar je ostalo! Saj pridejo lahko še mrazi, grozijo nam še trijaki! Kadar bo trta odgnala 15 do 20 cm dolge mladike, bomo šele to odbrali, kar je na trti nepotrebnege, da trta po nepotrebnem moči ne trati.

Druge poletno delo, zlasti pa škropljenje in žvepljenje, moramo skrbno izvršiti, da vsaj tisti zarod, ki bo ostal po mrazu, dozori in poplača vinogradniku vsaj delo.

Država in dežela nam bodeta gotovo priskočile na pomoč, da dobimo vsaj galico in žveplo po znižani ceni.

C. kr. vinarski nadzornik:

B. Skalicky.

1309

Ali si še sedaj nisi zapomnil, da kadim samo

JACOBIJEVE ANTINIKOTINSKE
cigaretne stročnice!

otvoril trgovino prvovrstnih šivalnih strojev in koles v Ljubljani, Sodna ulica 7.

V zalogi bom imel priznane najboljše šivalne stroje »Pfaff« in druge vseh vrst za družinsko porabo in vsako obrt. Potrudil se bodem v vsakem oziru cenj. občinstvu vsestransko ustreči in prosim za blagohotno naklonjenost in se priporočam z velespoštovanjem

Ignacij Vok

bivši nadzornik tvrdke Singer Co.

1182

Kolesarji! Pazite

da ne padete v roko raznim spekulantom in ne dajte se premetati pri nakupu kolesa od papirnatih obljub, dokler si niste ogledali moje veliko zalogo prvovrstnih in originalnih

„Es-Ka in Adler“ koles.

Izvolite si torej ogledati in prepričati se bodete, da se najboljše in primerno najcenejše kupi samo

pri domači, strogo solidni tvrdki

Ana Gorec

specijalna trgovina s kolesi in deli, Ljubljana, Marije Terezije cesta 14 (Novi svet)

Zahtevajte cenik. 838 1 Največja izposojevalnica koles.

PAZITE na tu označene prve in najboljše dvorne tovarne:

Bösendorfer, Hölzl & Heitzman (neprekosljivi pianini z Lexoffovo mehaniko) Rudolf (ne zamenjajte z Anton) Stelzhammer (najboljši krilni klavirji amer. sistema), Bratje Stiggi, Czapka, Laub. & Gloss (veliki 7 1/4 okt. konc. pianini), Hörügel (amer. harmoniji od 90 K naprej). Vzlic vsem poizkusom ne dobe od tu omenjenih najboljših-tvornic nobenega klavirja zavisti blede trgovci, ki se drzno slepijo javnost o „dobrem blagu“ dasi niti jednega pomembnega fabrikata nimajo v zalogi, kar se blagovolite osebno prepričati.

Kot glavni zastopnik gorenj. najboljsh tvornic opozarjam, da imam izključno jedino le jaz vedno 20—30 teh fabrikatov na izbiro. Svarim pred nakupom event. falzifikatov in navideznega pofelna. Prodajam po tovarniških cenah z znatnimi popusti in tudi na obroke od K 15— naprej brez zadatja in 10 letno postavno garancijo. — Uglasevanje in popravila strokovno solidno in ceno. Zamena naj- ugodnejša. in zapriseženi strokovnjak c. kr. deželnega sodišča, Ljubljana, Kongresni trg šte. 13.

(Zvezda, nasproti nunske cerkve.) — Največja trgovina in izposojevalnica klavirjev, vsega glasbenega orodja strun, in muzikalij na jugu Avstrije.

Alfonz Breznik, učitelj Glasb. Matice

907

Pozor! Pozor! Drože — Presgerm.

Uljudo naznanjam vsem pekovskim mojstrom in trgovcem, da sem povečal svojo znano tovarno za drože in isto s parnim strojem uredil, ter mi je zato mogoče posrečiti brez konkurence po najnižjih cenah in z najboljšim blagom.

Cene po dogovoru, večja naročila imajo še za celo leto popust. — Naročila od 4 kg pošiljam franco. Pričakuje cenjenih naročil, blečim z odličnim spoštovanjem

3955

Maks Zaloker Prva ljublj. tovarna drož v lastni hiši Krakovski most št. 26.

Tomasova žindra

znamke zvezde

priznana dobro umetno gnojilo za vinograde, travnike, polja, deteljiska in pašnike

prodaja na cele vagone in na drobno po ugodnih cenah

Veletrgovina z železnino „Merkur“

PETER MAJDIČ

v CELJU

601

kjer je zaloga in prodaja tvrdke

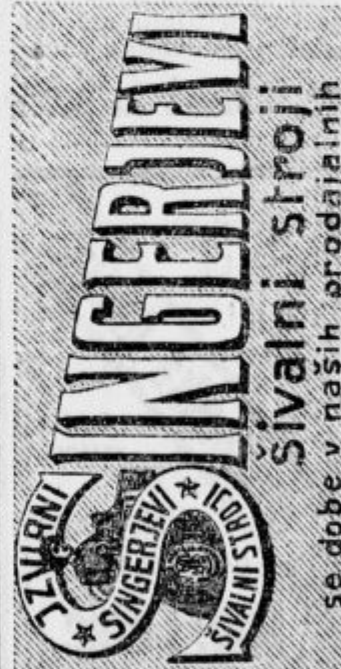
Thomasphosphatfabriken G. m. b. H. v Berlinu.

V tej trgovini se prodaja na debelo in drobno tudi vsa druga umetna gnojila kakor:

kalijevo sol, čilski soliter in žveplenokisli amonijak.

nadalje vsakovrstno železninarsko blago posebno: palično železo, traverze, cement, strešna lepenka, poljedelski stroji, vsakovrstno orodje l. t. d.

603

1181 4

Ljubljana,

Sv. Petra cesta šte. 4.

Novo mesto Kranj Kočevje

Razpošilja se tudi po pošti!

Najboljši izvor za izvrstne

Čevlje

Ze desetletja preizkušeno in se dobro obneslo!

Največje podjetje te vrste v monarhiji!

741

Tovarniška zaloga čevljev znamka A. F. C. G. (Jos. Hočevar)

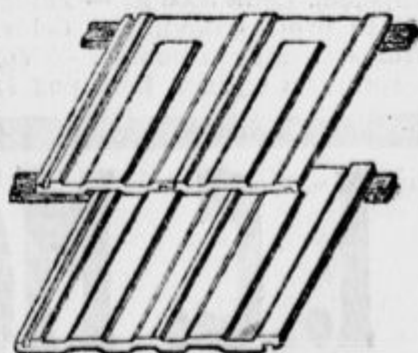
Ljubljana, Stritarjeva ulica 9.

Parna tovarna opeke na Brdu p. Vič, tvrdke I. Knez v Ljubljani

413

priporoča svoje izdelke strojne zidne in

vsakovrstne zarežane strešne opeke, garantirano dobre in trpežne kakovosti po znižani ceni. — Vzorce pošilja brezplačno. — Sprejema zastopnike.

Proda se

enonadstropna hiša

v kateri je že čez 40 let trgovina z mešanim blagom, gostilna in trafika, lepi lokali, zraven tudi vrt in ledenica za gostilno. Ker se sedaj tukaj železnica gradi, je jako velik promet, hiša je oddaljena kakih 5 minut od kolodvora na prav lepem prostoru poleg ceste, cena po dogovoru. Odda se tudi v najem vsled družinskih razmer in bolezni. Daniel Murn, Gradac, Belakrajina. 1170

Domača najnovejša
konfekcijska trgovina
Maček & Komp.
Franca Jožefa cesta 3

se priporoča cenj. p. n. občinstvu v nakup

== narejenih oblek. ==

Sprejemajo se naročila po meri, ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. železnice.
Solidna postrežba. — Najnižje cene.

Prostovoljna dražba.

V torek, 22. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši v pritličju hiše št. 5 na Resljevi cesti prostovoljna prodaja hišne oprave, obleke in perila, h kateri se kupci vabijo. 1175

Ure, verižice, uhani, prstani, obeski, zapestnice itd.

Edina zaloga ur z lastno znamko

'TUP'

Najstarejša domača tvrdka

Lud. Černe

juvelir in trgovec

Ljubljana, Wolfowa ul. 3.

124

Proda se dobro idoča

pečarska obrt

z veliko trgovino posode, s 4—5 pomočniki, 60—100.000 K letnega prometa, velikim številom odjemalcev, tudi na Kranjskem. Cena 3000 K. — Zaloga posebej le proti gotovini, v Celovcu v bližini »Narodnega Doma«. — Vprašanja sprejema uprava lista pod št. 795.

1118

! Za birmo !

Za nakup solidnih in priznanih dobro idočih švicarskih

„Union“ ur,
zlatnine in srebrnine, se priporoča tvrdka

F. ČUDEN

Ljubljana, Prešernova ulica 1

Lastna tovarna ur v Švici

Glavni CENIK s žepnim koledarjem se pošilja zastoj.

KEILOV LAK

najboljša prevleka za mehek pod

Kellova bela glazura za umivalne miz 90 vin.
Kellova voščena pasta za parket 90 vinarjev.
Kellov zlat lak za okvirje 40 vinarjev. —
Kellov lak za slavnike v vseh barvah. —
Kellova pasta za čevlje 30 v. se vedno dobi pri

Leskovec & Meden, Ljubljana.

Škofja Loka; Matej Zigon. Kočevje; Fran Loy. Idrija; Valentin Lapajne.
Kranj; Franc Dolenz. Radovljica; Oton Homann. Novo mesto; I. Picek.
Kamnik; I. Petek. Črnomelj; Anton Zurec. 1110

A. Hauptmann-a nasledniki

A. ZANKL sinovi

Ljubljana.

Tvornica kemičnih barv, lakov in firnežev

priporoča:

Oljnate
barve

Suhe
barve

Emajlne
barve

Fasadne
barve

Marijin trg št. 1.

priporoča:

vse vrste: firnežev,
čopičev, lakov

Mavec
(Gips)

Olje za pode
in stroje

Karbolinej

Naslov zadostuje:

A. Zankl sinovi v Ljubljani.

Ceniki zastojl

213

Ceniki zastojl

I. C. MAYER

Zaloga vseh vrst sukna,
529 platna ter
manufakturnega blaga.

Manufakturna trgovina
na debelo in drobno.
Ljubljana, Stritarjeva ul.

Ustanovljeno 1845.

Parno barvarstvo
ter kemično čiščenje in
:: snaženje oblek. ::
Apretura sukna. 589

Jos. Reich

Poljanski nasip — Ozka ulica št. 4.

Sprejemališče

Selenburgova ulica št. 3.

:: Postrežba točna. Solidne cene. ::

Ustanovljena
1892

Ustanovljena
1892

Fr. Hopf

sodno zapriseženi izvedenec v Ljubljani
Šelenburgova ulica št. 6

prva največja in najstarejša trgovina
glasovirjev in godbenega orodja

Glasovirji, pi-
anini, harmo-
niji (amerik.)
najbolj slovitih
tvrdk: Stolz-
hammer,

Rössler, Czerny
& Hofmann,
Hörigl in edino
zastopstvo
dvorne tvrdke
Förster.

Posojevalnica Plačila na obroke.
Najnižje cene. 333 1

RAZGLAS.

Zaloga znamenite tovarne za črevlje se ima razprodati globoko pod tovarniško ceno. Da se prostor čimprej izprazni, se razprodaja

3 pare črevljev za K 13.50

čisto po želji, za moške in ženske.

Dokler je kaj zaloge!

3 pari visokih črevljev na zadrgo iz najboljšega črnega usnja, elegantni in trpežne kakovosti, samo za K 13.50

vsakemu proti povzetju. Pri naročilu zadostuje številka ali dolgost v centimetrih. 631

J. Schüller, Dunaj, III. Krieglbergasse 6/II.

V plačilne težkoče zašli trgovci in industriji

se ranžirajo

najhitreje in popolno diskretno in se v to svrhu po mogočnosti denar preskrbi.

Vprašanja pod »Filaalka Ljubljana« na upravo »Slovenca«.

466 20

Razpis službe.

Raspisuje se služba

občinskega sluga, redarja in mesogleda

v št. Petru na Krasu z K 800— letne plače. Prosilec mora biti zmožen slovenskega jezika v besedi in pisavi.

Dosluženi vojaki imajo prednost. Prošnje je vlagati do 24. aprila. Službo je nastopiti 1. maja.

Županstvo št. Peter na Krasu.

Anton Kerne
župan.

1160